



T.C.

BİLECİK ŞEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

ÇOCUK GELİŞİMİ ANABİLİM DALI

**OKUL ÖNCESİ ÇOCUK OYUN ALANLARININ İNCELENMESİ: BİLECİK İLİ
ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

EMİNE ÖZKAN BULUT

TEZ DANIŞMANI

PROF. DR. RAİF ZİLELİ

BİLECİK, 2026

10779445

T.C.

BİLECİK ŞEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

ÇOCUK GELİŞİMİ ANABİLİM DALI

**OKUL ÖNCESİ ÇOCUK OYUN ALANLARININ İNCELENMESİ: BİLECİK İLİ
ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

EMİNE ÖZKAN BULUT

TEZ DANIŞMANI

PROF. DR. RAİF ZİLELİ

BİLECİK, 2026

10779445

BEYAN

‘Okul Öncesi Çocuk Oyun Alanlarının İncelenmesi: Bilecik İli Örneği’ adlı yüksek lisans tezimin hazırlık ve yazımı sırasında bilimsel araştırma ve etik kurallarına uyduğumu, başkalarının eserlerinden yararlandığım bölümlerde bilimsel kurallara uygun olarak atıfta bulunduğumu, kullandığım verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı, tezin herhangi bir kısmının Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi veya başka bir üniversitede başka bir tez çalışması olarak sunulmadığını, aksinin tespit edileceği muhtemel durumlarda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Bu çalışmanın, Bilimsel Araştırma Projeleri (BAP), TÜBİTAK veya benzeri kuruluşlarca desteklenmesi durumunda; projenin ve destekleyen kurumun adı proje numarası ile birlikte, ETİK KURUL onayı alınması durumunda ise ETİK KURUL tarih karar ve sayı bilgilerinin beyan edilmesi gerekmektedir.			
DESTEK ALINMIŞTIR	<input type="checkbox"/>	DESTEK ALINMAMIŞTIR	<input checked="" type="checkbox"/>
Destek alındı ise;			
Destekleyen kurum;			
Desteğin Türü	Proje Numarası		
1- BAP (Bilimsel Araştırma Projesi)			
2- TÜBİTAK			
Diğer;.....			
ETİK KURUL onayı var ise;			
ETİK KURUL karar tarih/sayı:	20.02.2025 E-54674167-050.04-314675		

Emine ÖZKAN BULUT

...../ / 2026

İmza

ÖNSÖZ

Oyun çocuğun geleceğini şekillendiren bir öğrenme yoludur. Oyun ile çocuk birbirinden ayrılmaz bir bütündür. Oyun çocuğun bütünsel gelişimine katkı sağlayan etkinliktir. Çocukların oynayabileceği, hayal gücünü geliştirebileceği, yaratıcılığını arttırabileceği, bilimsel becerilerini kullanabileceği, duyarlılığını artırıcı, keşfetmesini sağlayıcı çocuk oyun alanlarının olması çocuğun en büyük hakkıdır.

Çocuğun gelişmesine katkı sağlayan bu oyun alanların niteliksel bağlamda incelenmesi çalışmamızın amacını oluşturmaktadır. Bu çalışmanın araştırmacılara, öğretmen ve yöneticilere ve oyun alanlarının planlanması, geliştirilmesi için çalışma yapacak kişi ve kurumlara yol gösterici olması umut edinilmiştir.

“Okul Öncesi çocuk Oyun Alanlarının İncelenmesi: Bilecik İli Örneği” adlı çalışmamı takip edip her türlü desteği sağlayan çok değerli danışmanım Sayın Prof. Dr. Raif ZİLELİ’ ye katkı ve emekleri için teşekkürlerimi ve saygılarımı sunarım. Tez yazım süresinde Sayın Doç. Dr. Ümit KAHRAMAN’ a, Sayın Doç. Dr. Eylem ORUÇ’ a, Sayın Doç. Dr. Medera HALMATOV’ a ve Sayın Dr. Öğr. Üyesi Perihan CİVELEK’ e katkılarından dolayı teşekkür ve saygılarımı sunarım.

Çalışmamın veri toplama sürecinde bana destek olan, oğlum Mustafa ve Caner BULUT’ a ve veri toplamak için gittiğim okulların yöneticilerine ve öğretmenlerine yardımlarından dolayı teşekkür ederim.

Emine ÖZKAN BULUT

2026

ÖZET

OKUL ÖNCESİ ÇOCUK OYUN ALANLARININ İNCELENMESİ: BİLECİK İLİ ÖRNEĞİ

Oyun, çocukların yaşamı ve çevreyi tanımalarını sağlayan temel bir öğrenme aracıdır; bu nedenle çocukların gelişimini destekleyen zengin çevrelere ihtiyaç vardır ve oyun alanları da onları yaşama hazırlayan önemli öğrenme ortamlarıdır. “Okul Öncesi Çocuk Oyun Alanlarının İncelenmesi Bilecik İli Örneği” adlı bu çalışmada Bilecik ilinde 15 tane resmi anaokulunda inceleme yapılmıştır. Araştırma betimsel tarama yöntemi kullanılarak hazırlanmıştır. Araştırmanın nitel boyutunda, anaokullarında görev yapan 24 yönetici ve 28 öğretmenle görüşme yapılarak içerik analizi uygulanmıştır. Araştırmanın nicel boyutunda ise Ulaş ve Ayan tarafından geliştirilen “Çocuk Oyun Alanlarını Değerlendirme Ölçeği” ile 108 öğretmenden toplanan veriler, SPSS 26.00 istatistik paket programında değerlendirilmiştir. Bu araştırmada, Bilecik ilinde bulunan resmi anaokullarına ait oyun alanları öğretmen ve yönetici görüşleri doğrultusunda değerlendirilmiştir. Elde edilen bulgulara göre; oyun alanlarının çocukların gelişimi açısından önemli ve işlevsel bulunduğu görülmektedir. Oyun alanlarının özellikle öğretmenlere göre sosyal ve fiziksel gelişimi desteklediği, yöneticilere göre ise tüm gelişim alanlarına katkı sağladığı ifade edilmiştir. Ayrıca oyun alanların düzenli ve sık kullanıldığı, çocukların sosyalleşmesine katkı sunduğu belirtilmiştir. Bununla birlikte temizlik ve bakım konusunda ise genel olarak bir sorun olmadığı ifade edilmiştir. Materyal çeşitliliğinin artırılması gerektiği, bütçe ve fiziksel alan yetersizliklerinin bulunduğu ve oyun alanlarına yönelik hizmet içi eğitimlerin yeterli olmadığı yönünde görüşler öne çıkmıştır. Ayrıca donanım yeterliliği, genel yeterlik, güvenlik, işlevsellik, hijyen ve aydınlatma açısından oyun alanlarının orta düzeyde olduğu değerlendirilmiştir. Sonuç olarak, Bilecik ilindeki resmi anaokullarında bulunan oyun alanlarının çocukların gelişiminde etkili olduğunu; ancak donanım, materyal çeşitliliği ve fiziksel imkânlar açısından orta düzeyde yeterliliğe sahip olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Bilecik, Çocuk Oyun Alanları, Oyun, Öğretmen Görüşü, Yönetici Görüşü

ABSTRACT

AN ANALYSIS OF PRESCHOOL PLAYGROUNDS: THE CASE OF BİLECİK PROVINCE

Play is a fundamental learning tool that enables children to understand life and their environment; therefore, rich environments that support children's development are necessary, and playgrounds are important learning environments that prepare them for life. In this study titled “Examination of Preschool Playgrounds: The Case of Bilecik Province,” 15 public preschools in Bilecik province were examined. The research was prepared using a descriptive survey model approach. In the qualitative dimension of the research, content analysis was applied by interviewing 24 administrators and 28 teachers working in kindergartens. In the quantitative dimension of the research, data collected from 108 teachers using the “Child Playground Evaluation Scale” developed by Ulaş and Ayan were evaluated using the SPSS 26.00 statistical package program. In this research, the playgrounds of public kindergartens in Bilecik province were evaluated based on the opinions of teachers and administrators. According to the findings, it has been observed that play areas are important and functional for children's development. It has been stated that play areas support social and physical development, especially according to teachers, and contribute to all areas of development, according to administrators. It has also been noted that play areas are used regularly and frequently and contribute to children's socialization. However, it has been stated that there is generally no problem in terms of cleanliness and maintenance. Opinions have been put forward that material diversity needs to be increased, that there are budget and physical space inadequacies, and that in-service training for play areas is insufficient. Furthermore, play areas have been assessed as being of medium level in terms of equipment adequacy, general adequacy, safety, functionality, hygiene, and lighting. In conclusion, it was determined that the playgrounds in official kindergartens in Bilecik province are effective in children's development; however, they are of medium adequacy in terms of equipment, material diversity, and physical facilities.

Keywords: Bilecik, Children's Play Areas, Play, Perspective of Teacher, Perspective of Administrator

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	i
ÖZET.....	ii
ABSTRACT.....	iii
İÇİNDEKİLER.....	iv
TABLolar LİSTESİ.....	v
KISALTMALAR VE SİMGELER.....	viii
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu.....	2
1.2. Araştırmanın Amacı.....	3
1.3. Araştırmanın Önemi.....	3
1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	5
2. ALANYAZIN.....	6
2.1. Oyun.....	6
2.2. Oyunun Tarihsel Gelişimi.....	9
2.3. Çocukların Gelişim Alanları ve Oyun.....	13
2.3.1. Bilişsel Gelişim ve Oyun.....	13
2.3.2. Sosyal - Duygusal Gelişim ve Oyun.....	15
2.3.3. Dil Gelişimi ve Oyun.....	18
2.3.4. Fiziksel Gelişim – Sağlık Özellikleri ve Oyun.....	19
2.4. Oyun Alanları.....	20
2.5. Oyun Alanlarının Türleri.....	25
2.6. Erken Çocukluk Döneminde Oyun Alanları	27

2.7. Ulusal ve Uluslararası Düzeyde Yapılan Çalışmalar.....	29
3. YÖNTEM.....	34
3.1. Araştırmanın Yöntemi.....	34
3.2. Çalışma Grubu.....	34
3.3. Veri Toplama Araçları.....	38
3.3.1. Nitel Veri Toplama Araçları.....	38
3.3.2. Nicel Veri Toplama Araçları.....	38
3.4. Verilerin Toplanması.....	39
3.5. Verilerin Analizleri.....	39
3.5.1. Nitel Verilerin Analizi.....	39
3.5.2. Nicel Verilerin Analizi.....	40
4. BULGULAR.....	42
4.1. Nitel Bulgular.....	42
4.1.1. Çocuk Oyun Alanlarının Çocukların Gelişimi Üzerindeki Etkileri Hakkındaki Bulgular.....	42
4.1.2. Çocuk Oyun Alanlarının Kullanım Sıklığına İlişkin Bulgular.....	45
4.1.3. Çocuk Oyun Alanlarının Kullanımına İlişkin Bulgular.....	47
4.1.4. Çocuk Oyun Alanlarını Daha Etkili Kılmak Durumuna İlişkin Bulgular	50
4.1.5. Dışarı Etkinlikleri İçin Çocukları Hava Koşullarına Göre Hazırlamaya Ait Bulgular.....	53
4.1.6. Çocuk Oyun Alanlarının Çocuklar Üzerindeki Etkileri Hakkındaki Bulgular.....	56

4.1.7. Oyun Alanlarının Çocukların İhtiyacı Olduğuna Dair Bulgular.....	59
4.1.8. Çocukların Oyun Alanlarında Oyun Oynayabilmeleri İçin Yeterli Materyalin Varlığı ve Materyallin Niteliği Hakkındaki Bulgular.....	62
4.1.9. Çocuk Oyun Alanlarının Önemli ve Etkili Kullanımına Yönelik Eğitim Hakkındaki Bulgular.....	66
4.1.10. Oyun Alanlarını Geliştirme Yöntemlerine Ait Bulgular.....	68
4.2. Nicel Bulgular.....	71
4.2.1. Oyun Alanlarının Yeterlilik Düzeyinin İncelenmesine İlişkin Bulgular.....	71
4.2.1.1. Oyun Alanlarının Yeterlilik Düzeyi ve Faktörlerinin Yaş Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular.....	72
4.2.1.2. Oyun Alanlarının Yeterlilik Düzeyinin ve Faktörlerinin Öğretmenlerin Mezun Oldukları Bölüme Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular.....	73
4.2.1.3. Oyun Alanlarının Yeterlilik Düzeyinin ve Faktörlerinin Öğretmenlerin Sahip Oldukları Öğrenci Sayısına Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular.....	75
4.2.1.4. Oyun Alanlarının Yeterlilik Düzeyinin ve Faktörlerinin Öğretmenlerin Oyun Alanı Kullanım Sıklığına Göre Farklılaşması İlişkin Bulgular.....	76
5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	79
5.1. Tartışma ve Sonuç.....	79
5.2. Öneriler.....	90
KAYNAKÇA.....	91
EKLER.....	101

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 3.2.1. Görüşme Yapılan Resmi Anaokulları.....	34
Tablo 3.3.2. Yöneticilere ve Öğretmenlere Ait Demografik Bilgiler	35
Tablo 3.3.3. Çalışma Grubunun özelliklerine Ait Tanımlayıcı İstatistikler	37
Tablo 3.5.4. Oyun Alanlarının Yeterlilik Düzeyi ve Faktörleri Puanlarının Normallik Testi Sonuçları.....	41
Tablo 4.1.5. Çocuk Oyun Alanlarının Çocukların Gelişimi Üzerindeki Etkileri.....	42
Tablo 4.1.6. Öğretmenlerin Oyun Alanlarını Kullanma Sıklığı.....	45
Tablo 4.1.7. Öğretmenlerin Oyun Alanlarını Kullanma Nedenleri	47
Tablo 4.1.8. Çocuk Oyun Alanlarını Daha Etkili Kılmak.....	50
Tablo 4.1.9. Dışarı Etkinlikleri İçin Çocukları Hava Koşullarına Göre Hazırlama.....	53
Tablo 4.1.10. Çocuk Oyun Alanlarının Çocuklar Üzerindeki Etkileri.....	56
Tablo 4.1.11. Oyun Alanlarının Çocuklar İçin Bir İhtiyaçtır.....	59
Tablo 4.1.12. Çocuk Oyun Alanlarının Önemi ve Etkili Kullanımı Konusuna Yönelik Eğitim.....	62
Tablo 4.1.13. Çocuk Oyun Alanlarının Önemi ve Kullanımı Hakkında Yöneticilerin, Öğretmenlerin Eğitimi.....	66
Tablo 4.1.14. Oyun Alanlarını Geliştirme Yöntemleri.....	68
Tablo 4.2.15. Oyun Alanlarının Yeterlilik Düzeyi ve Faktörlerine İlişkin Puanların Aritmetik Ortalamaları ve Standart Sapmaları.	71
Tablo 4.2.16. Oyun Alanlarının Yeterlilik Düzeyinin ve Faktörlerinin Yaşa Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular.....	72

Tablo 4.2.17. Oyun Alanlarının Yeterlilik Düzeyinin ve Faktörlerinin Yaş Gruplarına Göre Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Sonuçları	73
Tablo 4.2.18. Oyun Alanlarının Yeterlilik Düzeyinin ve Faktörlerinin Öğretmenlerin Mezun Oldukları Bölüme Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular.....	74
Tablo 4.2.19. Oyun Alanlarının Yeterlilik Düzeyinin ve Faktörlerinin Öğretmenlerin Mezun Oldukları Bölüme Göre Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Sonuçları.....	74
Tablo 4.2.20. Oyun Alanlarının Yeterlilik Düzeyinin ve Faktörlerinin Öğretmenlerin Sahip Oldukları Öğrenci Sayısına Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular.....	75
Tablo 4.2.21. Oyun Alanlarının Yeterlilik Düzeyinin ve Faktörlerinin Öğretmenlerin Sahip Oldukları Öğrenci Sayısına Göre Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Sonuçları.....	76
Tablo 4.2.22. Oyun Alanlarının Yeterlilik Düzeyinin ve Öğretmenlerin Oyun Alanı Kullanım Sıklığına Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular	77
Tablo 4.2.23. Oyun Alanlarının Yeterlilik Düzeyinin ve Faktörlerinin Öğretmenlerin Oyun Alanı Kullanım Sıklığına Göre Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Sonuçları.....	78

KISALTMALAR VE SİMGELER LİSTESİ

n	: Örneklem
\bar{x}	: Aritmetik Ortalama
ss	: Standart Sapma
p	: Anlamlılık Düzeyi
%	: Yüzde
vd.	: Ve Diğeri / Ve Diğerleri
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
A	: Anaokulu
Y	: Yönetici
Ö	: Öğretmen

1.GİRİŞ

Oyun, çocuklar için yalnızca keyif verici bir etkinlik olmanın ötesinde, onların gelişim süreçlerini çok yönlü biçimde destekleyen temel bir gereksinimdir. Çocukluk dönemi, bireyin fiziksel, bilişsel, duygusal ve sosyal becerilerinin en hızlı geliştiği evrelerden biri olup, oyun bu sürecin en önemli yapı taşlarından biri olarak kabul edilmektedir. Çocuklar oyun oynarken keşfetme, öğrenme ve deneyimleme fırsatı bulur, böylece çevrelerini anlamlandırma süreçlerine katkı sağlayan önemli bir pratik edinirler. Özellikle serbest oyun ortamlarında çocuklar, yaratıcılıklarını kullanarak yeni senaryolar oluşturur, problem çözme becerilerini geliştirir ve duygusal ifadelerini özgürce ortaya koyabilirler (Piaget, 1962 akt. Stuart ve ark., 2024). Bu noktada, oyun alanlarının varlığı ve niteliği, çocukların gelişim süreçleri açısından büyük önem arz etmektedir. Güvenli, erişilebilir ve gelişimsel olarak uygun şekilde tasarlanmış oyun alanları, çocuklara fiziksel aktiviteler aracılığıyla motor becerilerini geliştirme fırsatı sunarken, aynı zamanda sosyal etkileşimlerini artırarak iş birliği yapma, empati kurma ve iletişim becerilerini güçlendirmelerine olanak tanır (Pehlivan, 2005). Oyun alanlarında oyun oynamak, çocukların özgüvenini artırırken; fiziksel becerilerin yanı sıra dil gelişimi, iletişim becerileri, üst düzey zihinsel işlevler ve sosyal yeteneklerin gelişimine katkı sağlar. Çocuklar, çevrelerindeki dünyayı tanıma, ilişkileri ve sosyal rolleri keşfetme fırsatı bularak gelişim gösterirler (Bal, 2005). Ayrıca, bu tür alanlar çocukların risk alma ve karar verme süreçlerinde deneyim kazanmalarına yardımcı olur, böylece öz güven gelişimleri desteklenir. Oyun oynarken kurallar koyma, bu kurallara uyma ve grup içinde roller üstlenme gibi deneyimler, çocukların ilerleyen yaşlarda karşılaşacakları toplumsal dinamiklere uyum sağlamalarını kolaylaştırır (Maxwell vd., 2008). Dolayısıyla, oyun ve oyun alanlarının çocuk gelişimi üzerindeki etkileri göz ardı edilemeyecek kadar önemlidir. Gerek bireysel becerilerin desteklenmesi gerekse sosyal uyumun sağlanması açısından oyun alanları, çocukların sağlıklı bir büyüme süreci geçirmelerine katkı sunan ortamlardır. Bu nedenle, çocukların oyun oynayabilecekleri güvenli ve destekleyici alanların artırılması, onların gelişimlerini en üst düzeye çıkarmak adına büyük bir öneme sahiptir. Bu doğrultuda, çocukların gelişim süreçlerini destekleyen çevresel koşulların niteliği önemli bir sorun alanı olarak karşımıza çıkmaktadır. Özellikle oyun oynayabilecekleri güvenli ve destekleyici alanların yetersizliği, çocukların hızlı gelişim gösterdiği erken yıllarda gelişim alanlarının yeterince desteklenememesine yol açabilmektedir. Bu durum, araştırılması gereken bir problem durumu oluşturmaktadır. Bunun için çocuklara, yaşamlarının ilk yıllarından başlayarak zengin bir çevre sunulması gerekmektedir.

1.1. Problem Durumu

Çocukta, yaşamın ilk yıllarında büyüme ve gelişim hızlı bir şekilde seyretmektedir. Gelişim; döllemeden başlayarak bedensel, zihinsel, duygusal, dil ve sosyal yönden belirli kaideleri takip ederek son aşamaya kadar sürekli değişim göstermesidir (Senemoğlu, 2010). Bebekler, dünyaya geldiklerinden itibaren kendini ve dış çevreyi anlamaya ve tanımaya çalışırlar, bu süreçte çocuklar ağız yoluyla çevreyi keşfederler (İnanç Yazgan, 2020). Kendilerini tanımak için ellerini ve ayaklarını kullanırlar Ellerini ve ayaklarını ağızlarına götürerek kendilerini tanımaya başlarlar. Çevreyi tanımaları da ağızlarıyla başlarlar. Bebeklik döneminde başlayan çevreyi tanıma ve anlama çocukluk dönemlerinde de devam eder (Yılmaz, 2021). Çocuk, oyuna başlayarak birey olma yolunda ilk adımını atmış sayılır (Balkaya vd, 2019). Oyun, çocuklar için yalnızca eğlenceli bir etkinlik olmanın ötesinde, onların bilişsel, duygusal ve sosyal gelişimlerini destekleyen ciddi bir uğraş olarak değerlendirilmektedir. Çocuklar için doğal bir öğrenme aracı olan oyun, onların yeni bilgileri keşfetmelerini, deneyimleyerek öğrenmelerini, çevresiyle etkileşim kurmasını, problem çözme becerilerini geliştirmesini ve yaratıcılığını ortaya koymasını destekleyen esnek bir yapı arz etmektedir (Theobald vd., 2015). 3–4 yaş döneminde anaokuluna başlayan çocuklar, aileleri dışında ilk kez farklı bir sosyal çevreye adım atmaktadır. Bu süreçte ortaya çıkan oyun davranışları ve akran ilişkileri; problem çözme, iletişim ve etkileşim becerilerini kapsayarak çocukların ileriki yıllardaki sosyal-duygusal gelişimlerinin temelini oluşturmaktadır (Yurdakul vd., 2021).

Oyun, çocuğu geleceğe hazırlayan, gelişimini sağlayan bir etkinlik olduğundan, oynadığı alan ise çocuk için vaz geçilmez bir ortamdır. Okul öncesi kurumların oyun alanları oldukça önem arz etmektedir. Okul öncesi kurumların oyun alanları çocukların gelişimine uygun oluşturulmalıdır (Tepebağ ve Arnas, 2017). Oyun alanlarının hem sayısı hem de sahip olduğu özellikler, dünya genelinde yaşam kalitesini belirleyen temel ölçütlerden biri olarak kabul edilmektedir (Başaran Uysal, 2015). Oyun alanlarının çocuk gelişimleri üzerinde önemli bir etkiye sahiptir olduğunu belirten araştırmalarda bulunmaktadır (Hinkley vd., 2010; Chow ve Louie, 2013; Becker vd., 2017; Çelebi vd., 2018; Derer ve Mülazımoğlu Ballı, 2018; Karaman ve Süel, 2020; Uzun, 2022). Çocuk oyun alanları ile ilgili araştırmalar da mevcuttur (Başbay, 2012; Duman ve Koçak, 2013; Kaya Bağdaşı, 2016; Özaslan ve Akduman, 2018; Kösem, 2022; Bostancı, 2023; Civelek ve İkiz, 2024). Bu araştırmalar, oyun alanlarının kullanımı, biçimsel özellikleri, güvenlik unsurları, donanımı, niteliği, materyal yeterliliği,

konumlandırılması bakımından inceleyen çalışmalardır. Mevcut alan yazın incelendiğinde, okul öncesi kurumlarda oyun alanlarının niteliğine ilişkin çalışmaların sınırlı olduğu; özellikle Bilecik ili resmi anaokullarında oyun alanlarının sistematik olarak değerlendirilmesine ve bu alanlara ilişkin öğretmen ve yönetici görüşlerinin birlikte ele alındığı bir çalışmaya rastlanmadığı görülmektedir. Bu çalışmanın anaokullarındaki durumu ortaya koyarak alan yazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Bu bağlamda Bilecik ili resmi anaokullarında bulunan oyun alanlarının niteliğinin ortaya konulabilmesi ve bu alanlara ilişkin öğretmen ile okul yöneticilerinin görüşlerinin bütüncül biçimde değerlendirilebilmesi amacıyla, karma araştırma deseni kullanılarak nicel ve nitel veri toplama araçlarından birlikte yararlanılan bir araştırmanın yapılmasına ihtiyaç duyulmuştur.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı ‘Okul Öncesi Çocuk Oyun Alanlarının İncelenmesi: Bilecik İli Örneği’ adlı çalışmada, anaokulu çocuk oyun alanlarının; öğretmen ve yönetici görüşleri ve çocuk oyun alanlarının öğretmen görüşlerine göre; donanım yeterliliği, genel yeterlilik, güvenlik ve işlevsellik, hijyen ve aydınlatma yeterliklerinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Araştırmanın ana problemi; “Bilecik ilinde yer alan okul öncesi çocuk oyun alanları hakkındaki görüşler ve yeterlik nedir?” olarak belirlenmiştir. Bu kapsamda aşağıdaki alt problemlere cevap aranmıştır.

- Bilecik ilinde yer alan okul öncesi çocuk oyun alanlarının yönetici ve öğretmen görüşleri nasıldır?
- Bilecik ilinde yer alan okul öncesi çocuk oyun alanlarının öğretmenlere göre yeterliliği nasıldır?

1.3. Araştırmanın Önemi

Çocukluk döneminin erken yıllarından başlayarak oyun; çocuğun çevresini keşfetmesine, dünyayı anlamlandırmasına ve sevgi, mutluluk, kıskançlık, üzüntü gibi duygularını ifade etmesine olanak sağlayan en etkili araçlardan biridir (Kaugars ve Russ, 2009). Oyun, çocukların hem kendi bedenlerini tanımalarına hem de çevreleriyle etkileşimde bulunarak dünyayı anlamalarına yardımcıdır (Yılmaz, 2021).

Bu bağlamda, oyun çocukluk döneminin en etkili ve anlamlı etkinliği olarak kabul edilmektedir. Çocuklar oyun aracılığıyla sadece eğlenmekle kalmaz, aynı zamanda sosyal etkileşim becerilerini geliştirir, problem çözme yeteneklerini pekiştirir ve duygusal zekâlarını güçlendirirler. Oyun, çocuklar için bir öğrenme ve keşfetme aracıdır, bu nedenle gelişim süreçlerinin her aşamasında çocuk için son derece önemli bir rol oynamaktadır (Tuğrul, 2018).

Okul öncesi çocuk oyun alanlarının incelenmesine yönelik çeşitli araştırmalar yapılmıştır (Duman ve Koçak, 2013; Başbay, 2012; Kaya Bağdaşı, 2016; Doğan ve Efendioğlu, 2022; Öcal vd., 2022, Bostancı, 2023). Bu araştırmaların, çocuk oyun alanlarının biçimsel yönden değerlendirilmesi, okul bahçelerinin konumlandırılması, bahçelerde yer alan materyallerin çeşitliliği, donanım ve güvenlik, çocuk başına düşen oyun alanı, genel yeterlilik, güvenlik ve işlevsellik gibi unsurlar açısından değerlendirilmiştir. Bilecik il merkezindeki çocuk oyun parklarının niteliklerini ele alan bir çalışma, bu alanların çeşitli açılardan nasıl yapılandırıldığını ve çocukların hangi koşullarda oyun oynayabildiğini ortaya koymuştur (Civelek ve İkiz, 2024). Ancak bu çalışma, kurumlara bağlı okul öncesi çocuk oyun alanlarını kapsamamaktadır. Dolayısıyla, Bilecik il sınırları içinde okul öncesi eğitim veren kurumlara ait oyun alanlarının fiziksel ve güvenlik niteliklerine ilişkin yeterli bilimsel verinin bulunmadığı görülmektedir. Bu durum, söz konusu oyun alanlarının niteliğinin sistemli biçimde incelenmesini gerekli kılmaktadır.

Bu bağlamda, bu çalışma ile okul öncesi çocuk oyun alanlarının öğretmen ve yönetici görüşlerine göre değerlendirilmesi amaçlanmaktadır. Bu alanlarla ilgili öğretmen ve yöneticilerin görüşleri alınacak ve bu kurumlarda çalışan öğretmenlere ölçek uygulanarak alanların; hijyen ve aydınlatma yeterliliği gibi temel gereksinimler ile genel yeterlilik, donanımın uygunluğu, güvenlik önlemleri ve işlevsellik gibi önemli unsurlar açısından kapsamlı bir şekilde analizi yapılacaktır.

Bu araştırmanın, okul öncesi eğitim alanına bilimsel uygulamaya dönük ve yönetsel düzeylerde çeşitli katkılar sunması beklenmektedir. Öncelikle çalışma, Bilecik ili resmi anaokullarında yer alan oyun alanlarının öğretmen ve okul yöneticilerinin görüşleri ile ölçek temelli nicel verilerin birlikte ele alındığı karma araştırma deseni kapsamında değerlendirilmesi bakımından alanyazına özgün bir bilimsel katkı sağlamaktadır.

Bunun yanı sıra araştırmadan elde edilecek bulguların; okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan öğretmen ve okul yöneticileri için oyun alanlarının, donanım güvenlik-işlevsellik ile hijyen-aydınlatma gibi boyutlarda geliştirilmesine yönelik somut iyileştirme alanlarını ortaya koyarak uygulamaya dönük katkılar sunacağı düşünülmektedir.

Son olarak, çalışmanın düzeyinde elde ettiği verilerin; yerel yönetimle, il milli eğitim müdürlükleri ve okul yönetimleri tarafından okul öncesi kurumların fiziki koşullarının iyileştirilmesine yönelik planlama, bütçelendirme ve karar alma süreçlerinde kullanılabilecek kanıta dayalı bir veri kaynağı oluşturması açısından eğitim politikalarına katkı sağlayacağı öngörülmektedir.

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma bazı sınırlılıklar çerçevesinde yürütülmüştür. 2024-2025 eğitim öğretim yılını kapsamaktadır. Araştırmanın örneklemini, Bilecik ilinde yer alan resmi anaokulları ile bu anaokullarında çalışan yönetici ve okul öncesi öğretmenleri ile sınırlıdır. Bu nedenle elde edilen bulgular, özel anaokulları ile farklı il ve bölgelerdeki okul öncesi eğitim kurumları için genellenemez.

Araştırmada kullanılan veriler, oyun alanlarının değerlendirilmesine yönelik ölçek ile öğretmen ve okul yöneticilerinin görüşlerine dayalı veri toplama araçları aracılığıyla elde edilmiştir. Bu bağlamda bulgular, katılımcıların öz-bildirimlerine dayanmaktadır. Çalışmada oyun alanlarına ilişkin doğrudan gözlem, nesnel ölçüm ya da fiziksel çevreye yönelik teknik değerlendirmeler yer almamaktadır.

Ayrıca araştırma, verilerin toplandığı zaman dilimi ile sınırlıdır. Oyun alanlarının kullanım sıklığı ve işlevselliği, mevsimsel koşullar ve dönemsel çevresel faktörlere bağlı olarak değişiklik gösterebileceğinden, elde edilen bulgular yalnızca veri toplama sürecinin gerçekleştirildiği dönemi yansıtmaktadır.

2. ALANYAZIN

2.1. Oyun

Oyun, çocuğun dünyayı tanımasına ve çevresine uyum sağlamasına yardımcı olan önemli bir araçtır. Çocuk, oyun yoluyla sosyal kuralları öğrenir, ilişkiler kurar ve yaşadığı çevreye daha sağlıklı bir şekilde uyum sağlar (Korkmaz, 2009). Çocuk, oyun aracılığıyla çevresindeki nesnelere, insanlara ve olaylara deneyimleyerek anlamlandırır, soyut ve somut kavramlar arasında bağlantılar kurar. Aynı zamanda oyun, çocuğun duygusal, bilişsel ve motor becerilerinin gelişimini destekleyen doğal bir öğrenme süreci sunar. Bu bağlamda oyun, yalnızca eğlenceye dayalı bir etkinlik olmanın ötesinde, çocuğun dünyayı keşfetmesini sağlayan önemli bir bilişsel ve sosyal araç olarak değerlendirilebilir (Canning, 2007). Oyun, tek bir çocuk tarafından oynanabileceği gibi bir grup çocukla birlikte de gerçekleştirilebilir. Oyuncaklar kullanılarak kurgulanabileceği gibi yalnızca çocuğun hayal gücüne dayanarak da ortaya çıkabilir. Oyun, çocuğun kendini ve bireysel özelliklerini ortaya koyma biçimidir. Ayrıca oyun; bilişsel, dil, fiziksel/hareket, sosyal ve duygusal gelişimin temelinde yer alan önemli bir süreçtir (Eliason ve Jenkins, 2003; Leland ve Fisher, 2006; Mayesky, 2006). Oyun, bireylerin bilişsel, duygusal ve sosyal gelişiminde önemli bir rol oynasa da, kültürel, tarihsel ve toplumsal bağlamlara göre farklılaşan dinamiklere sahiptir. Bu nedenle, onu belirli kuramsal çerçeveler içerisinde tam anlamıyla kavramsallaştırmak ve sistematik bir tanımlama yapmak akademik çevreler için halen zorlayıcı bir mesele olarak görülmektedir (Hirsh-Pasek ve Golinkoff, 2008). Oyun, ünlü düşünürler ve araştırmacılar tarafından farklı bakış açılarıyla ele alınmış ve çeşitli şekillerde tanımlanmıştır.

Gazali, oyunun çocuk eğitimindeki rolüne dair önemli vurgular yapmış ve onun pedagojik açıdan taşıdığı değeri özellikle belirtmiştir. Ona göre oyun, çocuğun zihinsel süreçlerini canlandırarak belleğini tazeler, öğrenme kapasitesini artırır ve bilişsel gelişimini destekler. Aynı zamanda, çocuğun yorucu öğrenme süreçleri içinde zihinsel ve fiziksel anlamda dinlenmesine olanak tanır. Bu bağlamda Gazali, oyunu yalnızca eğlence aracı olarak değil, çocuğun bilişsel ve ruhsal gelişimini güçlendiren bir unsur olarak değerlendirmiştir (Akandere, 2003).

Comenius, oyunun çocuk gelişiminde temel bir öğrenme aracı olduğunu savunmuş ve bu bağlamda oyunun eğitsel işlevine büyük önem atfetmiştir. Ona göre oyun, bireyin özgürlük arayışı, hareket etme ihtiyacı, arkadaşlık kurma, rekabet etme ve değişime duyduğu isteğin

doğal bir yansımasıdır. Bununla birlikte, Comenius oyunun yalnızca bireysel ve sosyal ihtiyaçları karşılayan bir etkinlik olmadığını, aynı zamanda çocuklara disiplin ve düzen kazandırmada da kritik bir rol oynadığını vurgulamıştır. Böylece oyun, hem bireyin doğal eğilimleriyle örtüşen hem de eğitsel ve toplumsal gelişimi destekleyen çok yönlü bir süreç olarak değerlendirilmektedir (Sevinç, 2005).

Pestalozzi, oyunun yalnızca spontan ve kendiliğinden gelişen bir etkinlik olmasının ötesinde, belirli amaçlar doğrultusunda yönlendirilmesi ve topluma fayda sağlayacak biçimde yapılandırılması gerektiğini savunmuştur. Ona göre oyun, tamamen çocuğun doğal eğilimlerine bırakılmamalı, eğitimsel ve ahlaki değerler kazandıracak biçimde rehberlik edilerek şekillendirilmelidir. Bu yaklaşım, oyunun hem bireysel gelişimi destekleyen hem de toplumsal fayda sağlayan bir araç olarak değerlendirilmesini öngörmektedir (Akandere, 2003).

Froebel, oyunu çocuğun en samimi, en doğal ve kendini ifade etme biçimi olarak değerlendirmiştir. Ona göre oyun, çocuğun iç dünyasını yansıttığı, duygu ve düşüncelerini en özgün şekilde ortaya koyduğu bir etkinliktir. Bu bağlamda oyun, yalnızca bir eğlence aracı olmanın ötesinde, çocuğun bireysel kimliğini keşfetmesine, kendini ifade etmesine ve çevresiyle etkileşim kurmasına olanak tanıyan temel bir süreç olarak görülmelidir (Akandere, 2003).

Piaget, oyun ile bilişsel gelişim arasında yakın ve güçlü bir bağ bulunduğunu savunmakta, oyunu ise çocuğun düşünme süreçlerinin doğal bir sonucu olarak ele almaktadır. Piaget'e göre oyun, bilişsel gelişimle paralel biçimde ilerleyen, çocuğun zihinsel yapılarını geliştiren ve onun dünyaya uyum sağlamasına yardımcı olan temel araçlardan biridir (Aral, Gürsoy ve Köksal, 2001).

Vygotsky'ye göre oyun, çocuğun anlam oluşturmasını sağlayan ve öğrenme sürecini yönlendiren bir etkinliktir. Ona göre oyun, çocuğun gizil potansiyelini ortaya çıkarmasına yardımcı olan bir araçtır ve özellikle sembolik oyunlar soyut düşünmenin gelişiminde önemli bir rol oynamaktadır. Ayrıca oyunun sosyal ve kültürel açıdan belirleyici bir işlevi olduğunu savunur. Çocuklar, doktor ya da polis gibi gerçek yaşam rollerini canlandırarak toplumsal roller ve kurallar hakkında zihinsel modeller geliştirmektedirler (Kılıçoğlu, 2006).

Freud'a göre oyun, çocuğun sosyal gelişimine katkı sağlayan ve onun kendi benliğini tanımasına yardımcı olan önemli bir etkinliktir. Çocuk, oyun sırasında iç dünyasında yaşadığı duygu ve düşünceleri dışa vurma fırsatı bulur. Bu süreçte bastırılmış istekler, korkular ve çatışmalar oyun yoluyla ifade edilir. Freud, oyunu çocuğun bilinçdışı yaşantılarının ortaya çıktığı bir alan olarak görür. Ayrıca ona göre oyun, çocuğun gerçek yaşamda kontrol edemediği durumları yeniden kurgulamasına ve bu durumlar üzerinde hâkimiyet kurmasına imkân tanır. Böylece çocuk hem duygusal rahatlama sağlar hem de sosyal olgunluğa doğru ilerler. Bu nedenle oyun, çocuğun davranışlarını ve kişilik özelliklerini yansıtan bir ayna niteliğindedir (Yalçınkaya, 1996).

Erikson'a göre oyun, çocuğun gerçek yaşamla başa çıkabilme becerilerini geliştirmesine olanak tanıyan, deneyim ve planlama süreçlerini içeren bir öğrenme yöntemidir. Çocuk, oyun aracılığıyla gerçek hayattaki durumların basitleştirilmiş modellerini oluşturarak, bu senaryoları deneyimler ve çözüm üretme yetisini geliştirir. Bu bağlamda oyun, çocuğun karşılaşılabileceği çeşitli zorluklara hazırlık yapmasını sağlayan, bilişsel ve duygusal uyum mekanizmalarını destekleyen doğal bir süreçtir (Stevens, 2008).

Montaigne oyunu, çocukların en gerçek ve en ciddi uğraşları olarak değerlendirmiştir. Yetişkinler açısından oyun çoğu zaman yalnızca boş zaman etkinliği ya da eğlence olarak görülebilir. Ancak çocuklar için oyun, yaşamın merkezinde yer alan, onların dünyayı anlamlandırdığı ve deneyimlediği önemli bir süreçtir. Çocuk, oyun aracılığıyla çevresini tanır, roller dener ve gerçek yaşamı kendi düzeyinde yeniden kurar. Bu nedenle oyun, çocuk için sıradan bir eğlence değil, içinde yaşadığı ve anlam ürettiği ciddi bir uğraş niteliğindedir (MEB, 2007).

Montessori'ye göre oyun, çocuğun doğal olarak yapmak zorunda olduğu bir etkinliktir ve onun gelişim sürecindeki temel "iş" olarak kabul edilmelidir. Çocuk, oyun oynarken aslında bir tür çalışma yapar; bu süreçte, çevresindeki yetişkinlerin davranışlarını taklit eder ve onların dünyasını anlamaya çalışır. Ancak çocuk, oyun sırasında ne yaptığının farkında olmadan, tamamen bu faaliyetlere odaklanır. Montessori, oyun ve iş arasındaki ayrımı kaldırarak, oyun aracılığıyla çocuğun öğrenme, beceri geliştirme ve dünyayı keşfetme sürecinin başladığını belirtmiştir (Montessori, 2012).

Oyun, çocuk gelişimini açıklayan farklı kuramsal yaklaşımlar çerçevesinde ele alınmaktadır. Bilişsel gelişim kuramı kapsamında Piaget (1962), oyunu çocuğun çevreyle

etkileşimi sonucunda bilişsel yapılarını inşa ettiği ve geliştirdiği bir süreç olarak değerlendirmektedir. Sosyo-kültürel kuram bağlamında ise Vygotsky (1978), oyunun çocuğun sosyal etkileşimler yoluyla öğrenmesini destekleyen ve gelişim alanlarını genişleten önemli bir araç olduğunu vurgulamaktadır. Çağdaş oyun temelli öğrenme yaklaşımları ise oyunu, çocukların aktif katılım gösterdiği, anlam üretme ve problem çözme süreçlerini destekleyen bütüncül bir öğrenme ortamı olarak ele almaktadır (Hirsh-Pasek ve Golinkoff, 2008). Bu farklı yaklaşımlar, oyunun çok boyutlu ve çok yönlü bir olgu olduğunu gösterirken, aynı zamanda oyunla ilgili kuramsal anlayışların zaman içinde nasıl evrildiğini de ortaya koymaktadır.

2.2. Oyunun Tarihçesi

Oyun, insanlık tarihinin çok eski dönemlerine dayanan, kültürel ve sosyal gelişimin önemli bir parçası olan bir kavramdır. İnsanlık var oldukça, oyun da var olmuştur. Arkeolojik kazılar ve araştırmalar, oyunun ve oyuncakların tarihinin ne kadar eskiye gittiğini gözler önüne sermektedir.

Arkeolojik bulgulara göre, bilinen en eski oyun araç ve gereçlerinin çeşitlilik açısından oldukça zengin olduğu ve bu materyallerin özellikle Eski Mısır uygarlığına ait olduğu belirlenmiştir. Mısırlı çocukların oynadığı tahta atlar, topaçlar ve misket benzeri oyun araçları ile firavun mezarlarında bulunan bebeklerin, günümüzde kullanılan bazı oyun ve oyuncaklara benzer özellikler taşıdığı görülmektedir (Erkut vd., 2017).

Antik Yunan eserlerinde, oyun tahtası üzerinde oynanan ve günümüz tavlasına benzeyen oyunlara, âşık oyununa, sopayla çember çevirme etkinliklerine, kâğıt oyunlarına, topaç ve top oyunlarına ilişkin betimlemeler; resimler ve kabartmalar aracılığıyla görülmektedir. Anadolu'da yapılan arkeolojik kazılarda da, Antik Çağ'da bu coğrafyada yaşamış uygarlıklara ait mezar anıtlarının birçoğunda çocukluk dönemine ve çocuk oyunlarına dair izlere rastlanmaktadır. Özellikle Maraş'ta bulunan Geç Hitit dönemi kentlerinin anıtsal girişlerinde, duvarların alt kısımlarına yerleştirilmiş yassı taş kabartmalarda; âşık kemiği ve topaçla oynayan çocuk figürleri dikkat çekmektedir (Tüfekçi, 2013).

Türk kültürüne ait yazılı ve sözlü kaynakların büyük bir bölümünde çocuk oyunlarına ilişkin izlere rastlanmaktadır. Eski Uygur edebiyatında “çingirak” kelimesinin yer alması,

oyun kültürünün erken dönemlerden itibaren var olduğunu göstermektedir. Türk çocuk oyunlarına dair ilk yazılı kaynaklardan biri olarak kabul edilen Divânü Lugâti't-Türk'te ise "müñgüz" (boynuz) oyunu, aşık oyunu, ötüş, töpük ve karagunı gibi birçok oyun adı geçmektedir. Ayrıca Volga Bulgar Kitabeleri'nde, İbn-i Mühenna Lûgati'nde ve Dede Korkut Kitabı'nda da çeşitli oyun isimlerine yer verildiği görülmektedir (Şahin, 2016).

Ortaçağ döneminde Selçuklularda çocukların ata binmeyi öğrendikleri ve at üzerinde oynanan cirit gibi oyunları ustalıklı oynayabildikleri bilinmektedir. Bu dönemde oynanan oyunların büyük bir bölümü, bireylerin askerî becerilerini geliştirmeye, çeviklik ve dayanıklılık kazanmalarına yönelikti. Avcılık ve atıcılık, binicilik, güreş, at yarışları, deve güreşi, cirit ve çöğen (çevgen) oyunu gibi etkinlikler hem eğlence hem de askerî hazırlık niteliği taşımaktaydı. Bunun yanında top kapma, satranç, koşu ve yol yürüme yarışları, dağdan kayma, dağa tırmanma ve inme yarışları gibi oyun ve eğlenceler de yaygın olarak oynanmaktaydı (Turan ve Kırpık, 2016).

Çocuklar, çevrelerinden ve toplumlarının yetişkinlerinden gözlem yaparak, onları taklit ederek oyunlarını oluşturmuşlardır. Özellikle, geçmişte avlanmaya giden yetişkinleri izleyen çocuklar, bu olayları taklit ederek günlük yaşamlarına uyarlamış, böylece oyun yoluyla hayatın farklı yönlerini deneyimlemişlerdir. Oyun, çocukların sadece eğlence aracı değil, aynı zamanda öğrenme, gözlem yapma ve toplumları hakkında bilgi edinme yolları olmuştur. Bu, oyunun tarihsel gelişiminde ne denli derin ve çok yönlü bir rol oynadığını ortaya koymaktadır (Ata, 2016; Kırmusaoğlu, 2020).

Oyun, insanlık tarihinin başlangıcından itibaren, kültürün ve toplumsal yapının inşa sürecinde yer almış, insanların gelişiminde merkezi bir rol oynamıştır. Bu da, oyun ve insanlık tarihi arasındaki güçlü bağlantıyı ortaya koyar ve oyunların insanlıkla birlikte evrildiğini gösterir (Stroh vd., 2008).

Platon, *Devlet* adlı eserinde, çocukların oyunlarının öğrenme süreçlerindeki önemini vurgulamıştır. Bu da, oyunların eğitimsel ve gelişimsel değerinin antik çağlardan itibaren fark edildiğini gösterir. Oyun tarihini inceleyen arkeologlar, eski Yunan ve Roma toplumlarında çocukların çeşitli oyun araçlarıyla oynadıklarını ortaya koymuşlardır. İnsanlık tarihindeki ilerleyişle birlikte, çocukların demir tekerleklerden yapılmış oyuncaklarla oyunlar oynadıkları ve yetişkinlerle birlikte fiziksel etkinliklerde buldukları gözlemlenmiştir. Bu durum,

oyunların kültürel bir yansıma olarak işlev gördüğünü ve toplumun izlerini taşıdığını gösterir (Arslan-Çiftçi ve Önder, 2017).

Comenius, oyunu çocuğun gelişim sürecinde vazgeçilmez bir öğrenme aracı olarak ele almaktadır. Ona göre oyun; çocuğun özgür olma isteğini, hareket ihtiyacını, sosyal ilişkiler kurma, arkadaşlık geliştirme ve rekabet etme eğilimini doğal biçimde yansıtmaktadır. Aynı zamanda oyun, çocuğun merak duygusunu ve değişiklik arayışını destekleyerek öğrenmeyi daha kalıcı ve anlamlı hâle getirmektedir. Comenius, oyunun yalnızca eğlenceli bir etkinlik olmadığını, bunun yanında çocuklara kurallara uyma, disiplin kazanma ve düzenli davranış geliştirme becerileri kazandırdığını da vurgulamıştır. Bu yönüyle oyun, hem bireysel gelişimi hem de toplumsal yaşama uyumu destekleyen önemli bir eğitim aracı olarak değerlendirilmektedir (Sevinç, 2005).

Rousseau, çocukların oyunlarını, eğlencelerini ve sevimli hareketlerini hoşgörüle karşılamak gerektiğini, çocuklara özgürce oyun oynama imkânı verdikten sonra onların doğal deneyimlerle öğrenmelerine izin verilmesi gerektiğini belirtir (Rousseau,1762/2019). Rousseau'nun bu görüşleri, sonraki dönemlerde eğitim anlayışlarını derinden etkilemiştir. Bu düşünceden ilham alan Johann Pestalozzi, bir süre sonra okul öncesi dönemdeki çocukların mutlu bir şekilde gelişebilmeleri ve doğal hallerini koruyabilmeleri için en önemli aracın oyun olduğunu ifade etmiştir (Santer vd., 2007). Pestalozzi, oyunun rastlantısal değil, belirli amaçlara hizmet eden ve topluma yarar sağlayan etkinlikler içermesi gerektiğini savunmuştur. Ona göre oyun, tamamen doğal akışına bırakılmamalı; eğitsel hedefler doğrultusunda düzenlenmelidir. Pestalozzi, Rousseau'nun oyunu daha çok doğal ve serbest bir etkinlik olarak ele alan görüşlerinden farklı olarak, dönemin toplumsal değerlerini de dikkate alarak oyunu planlı ve amaçlı bir süreç olarak değerlendirmiştir. Ayrıca Pestalozzi, çocuğun doğasında onu harekete geçiren güçlü bir içsel enerji bulunduğunu, bu nedenle çocuğun sürekli hareket etme ve etkin olma ihtiyacı duyduğunu ifade etmiştir (Akandere, 2003). Aynı dönemde, okul öncesi eğitim alanındaki öncü isimlerden Friedrich Froebel, *İnsanın Eğitimi* adlı eserinde, çocukların öğrenme süreçlerinin yalnızca oyun aracılığıyla gerçekleştiğini vurgulamıştır. Bu eğitimciler, oyunların çocuk gelişimi ve eğitimi açısından vazgeçilmez bir araç olduğunu kabul etmiş ve bu görüşlerini eğitim felsefelerinin temel taşları haline getirmişlerdir (Santer vd., 2007).

Maria Montessori, özel gereksinimli çocukların eğitimine yönelik çalışmalarında oyun yöntemini kullanarak önemli bir eğitim anlayışı geliştirmiştir. Montessori, özel gereksinimli

çocuklara verdiği eğitimin, normal gelişim gösteren çocuklara da uygulandığında onların gelişimini en yüksek seviyeye çıkarabileceğini savunmuş ve bu doğrultuda çalışmalarına devam etmiştir. Eğitim sürecinde Montessori Materyalleri adı verilen özel araçlar geliştirmiştir. Bu materyaller, Montessori tarafından oyuncak olarak tanımlanmamış olsa da, çocukların gözünde bu araçlar, uzun süre dikkatlerini çekip zihinsel faaliyetlerini yoğunlaştıran ve saatlerce başından kalkmadan ilgilerini çeken nesnelere olarak görülmüştür. Montessori'nin bu yaklaşımı, eğitimin bir oyun gibi, doğal bir keşif süreci olarak çocukların gelişimine nasıl katkı sağladığını göstermektedir (Lillard ve Else-Quest, 2006).

John Dewey, *Çocuk ve Müfredat* ve *Okul ve Toplum* adlı eserlerinde, oyunun çocuklar için bilinçli olarak yapılmayan, herhangi bir sonuca ulaşma amacı gütmeyen etkinlikler olduğunu ifade etmiştir (Glassman, 2001). Dewey'e göre oyun, çocukların öğrenme süreçlerinde doğrudan hedeflenen bir sonuç üretmeyen, daha çok bir keşif ve deneyim aracıdır. Ardından, Mildred Parten, okul öncesi dönemde çocukların oyunlarının gelişimsel olarak dört temel aşamada ilerlediğini belirtmiştir. Bu aşamalar, sırasıyla "Tek Başına Oyun", "Paralel Oyun", "Birlikte Oyun" ve "İşbirlikçi Oyun" olarak tanımlanmıştır. 1960 yılında Jean Piaget, çocukların oyunlarının üç aşamalı bir süreçten geçtiğini savunmuş ve bu aşamaları "Alıştırıcı Oyun", "Sembolik Oyun" ve "Kurallı Oyun" olarak sınıflandırmıştır. Piaget, oyunların çocuğun bilişsel gelişimine nasıl katkı sağladığını ortaya koymuştur. Sonraki yıllarda, Jerome Bruner, oyunların çocukların yaratıcılıklarını ve problem çözme becerilerini geliştirdiğini vurgulamıştır. 1970'lerde ise Lev Vygotsky, oyunun çocukların "yakınsal gelişim" alanına ulaşmalarında kritik bir rol oynadığını açıklamıştır. Vygotsky'ye göre, oyun, çocuğun mevcut becerilerinin ötesine geçerek, daha yüksek bir bilişsel düzeye ulaşmasına yardımcı olan bir araçtır (Arslan-Çiftçi ve Önder, 2017).

Oyun denildiğinde genellikle çocuklar akla gelse de, tarihsel süreçte çocuk, genç ya da yaşlı fark etmeksizin tüm insanlar oyun oynamıştır. Hollandalı tarihçi Johan Huizinga, *Homo Ludens (Oyuncu İnsan)* adlı eserinde, oyunun kültürün doğuşundan önce var olduğunu savunur. Huizinga'ya göre, insanlık tarihi, oyunla başlamış ve insanlar arasındaki etkileşim, toplulukların sosyal yapıları ve kültürel normları, çeşitli oyun biçimleri aracılığıyla şekillenmiştir. Huizinga, kültürün, insanların farklı biçimlerde oynadıkları oyunlarla şekillendiğini ve oyunların, insana dair her şeyin temeli olduğunu ileri sürmüştür. Bu bakış açısı, oyunların insanlık tarihindeki köklü ve evrensel rolünü vurgular (Huizinga, 1995; Erdal ve Erdal, 2015).

Bu bağlamda oyunun tarihsel gelişimi incelendiğinde, çocuk eğitiminde oyunun erken dönemlerden itibaren doğal bir öğrenme yolu olarak kabul edildiği görülmektedir. Comenius, eğitimin doğallık ilkesine dayanması ve çocuğun gelişim özelliklerine uygun olması gerektiğini vurgulayarak oyunu öğrenmenin temel bir aracı olarak ele almıştır. Pestalozzi ise eğitimi bilişsel, duyuşsal ve devinimsel boyutlarıyla bütüncül bir süreç olarak değerlendirmiş; yaparak ve yaşayarak öğrenmenin çocuk gelişimindeki önemine dikkat çekmiştir. İslam düşünürü Gazali de oyunun çocuğun ruhsal dengesini koruyan, öğrenmeye hazırlayıcı bir etkinlik olduğunu belirterek oyuna kültürel ve ahlaki bir çerçeve kazandırmıştır. Bu erken dönem düşünceler, Piaget'nin bilişsel gelişim kuramında oyunu zihinsel yapıların gelişimiyle ilişkilendirmesine ve Vygotsky'nin oyunu sosyal etkileşim ve kültürel aktarımın bir aracı olarak ele almasına kuramsal bir zemin hazırlamıştır. Günümüzde benimsenen çağdaş oyun temelli öğrenme yaklaşımları da bu tarihsel birikimden beslenerek, oyunu çocuğun aktif katılımını destekleyen temel bir eğitim aracı olarak değerlendirmektedir.

2.3. Çocukların Gelişim Alanları ve Oyun

2.3.1. Bilişsel Gelişim ve Oyun

Çocukların gelişim alanları içerisinde bilişsel gelişim, özel bir öneme sahiptir ve çocuğun çevresini anlama, keşfetme ve etkin bir şekilde problem çözme becerisini kazanmasında belirleyici bir rol oynamaktadır. Bilişsel gelişim süreci, çocuğun düşünme yetilerini güçlendirmesine, bilgiyi işleme ve hatırlama kapasitesini artırmasına, karar verme süreçlerini daha bilinçli bir şekilde yönetmesine olanak tanımaktadır. Problem çözme, analitik düşünme, bellek kullanımı ve alternatif çözüm yolları üretme, yaratıcılık gibi beceriler bilişsel gelişimin temel bileşenleri arasında yer almakta olup, bu süreç çocuğun akademik başarılarının yanı sıra günlük yaşamda karşılaştığı durumlarla başa çıkabilmesini de desteklemektedir (Bayhan ve Artan, 2009). Oyun; hafıza, öz düzenleme, sözlü ifade ve sembollerini anlama gibi gelişim alanlarıyla yakından ilişkilidir. Ayrıca oyun, çocukların diğer akademik becerilerini ve erken okuryazarlık yetkinliklerini destekleyen önemli bir süreçtir (Leong ve Bodrova, 2003).

Oyun, çocuğun kendi yaşantıları ve deneyimleri aracılığıyla keyif alarak yeni bilgiler edinmesini sağlayan etkili bir öğrenme yöntemi olarak kabul edilmektedir. Çocuk, oyun yoluyla hem keşfetme ve öğrenme süreçlerini deneyimler hem de bu süreçte kendini ifade etme, problem çözme ve yaratıcılığını geliştirme fırsatı bulur. Bu bağlamda oyun, çocuğun

gelişimsel ihtiyaçlarını karşılarken aynı zamanda onun mutlu, dengeli ve sağlıklı bir birey olmasına da katkı sağlamaktadır (Aksoy, 2011). Oyun, çocuğun bilişsel, becerilerini geliştirmesine olanak tanıyan önemli bir öğrenme süreci olarak görülmektedir. Çocuk, oyun oynarken yalnızca yeni bilgiler edinmekle kalmaz, aynı zamanda problem çözme, karar verme ve yaratıcı düşünme gibi bilişsel yetilerini güçlendirir. Oyun, çok yönlü bir öğrenme ortamı sunarak çocuğun gelişiminde kritik bir rol oynamaktadır (Lester ve Russell, 2010). Oyun, çocuğun bilişsel, fiziksel, sosyal-duygusal ve dil gelişimi ile öz bakım becerilerinin doğal ve kendiliğinden bir süreç içerisinde desteklenmesine imkân tanıyan temel bir etkinlik olarak değerlendirilmektedir. Çocuk, düşünme, problem çözme, iletişim ve duygusal farkındalık gibi birçok becerisini pekiştirme fırsatı bulur. Bu yönüyle oyun, yalnızca belirli bir gelişim alanına katkı sunan bir araç olmanın ötesinde, çocuğun tüm gelişim süreçlerini iç içe geçmiş, dinamik ve bütüncül bir yapı içinde destekleyen temel bir unsur olarak ele alınmaktadır (Tuğrul, 2018).

Çocuk, çevresini ve doğayı oyun aracılığıyla keşfetmekte ve anlamlandırmaktadır. Oyun sürecinde merak duygusu ön plana çıkmakta, çocuk çeşitli sorular yönelterek yeni bilgiler edinmektedir. Elde ettiği bilgileri akranları ve yetişkinlerle paylaşması ise iletişim becerilerinin gelişimine katkı sağlamaktadır. Oyun temelli yaşantılarla büyüyen çocuk, pek çok kavramı ve temel düzeyde bilimsel deneyimleri eğlenceli ve doğal bir öğrenme süreci içerisinde kazanmaktadır. Ayrıca oyunun kuralları, kullanılan materyaller, oynanış biçimi ve farklı etkinlik türleri, çocuğu sürekli olarak araştırmaya yönlendirmekte ve yeni bilgiler edinmeye teşvik etmektedir (Ellialtıoğlu, 2005).

Piaget, çocuğun zihinsel gelişiminin nesnelere etkileşim yoluyla başladığını savunmaktadır. Bebek, ilk başlarda el ve ayaklarıyla çevresini keşfederken, zamanla motor becerilerinin gelişmesiyle birlikte nesnelere daha aktif bir şekilde etkileşime girer. Bu etkileşim, çocuğun çevresindeki dünyayı anlaması için önemli bir başlangıçtır. Nesnelere yapılan bu keşifler, çocuğun bilişsel süreçlerini tetikler ve öğrenme deneyimlerinin temelini oluşturur. Çocuk, hareket becerilerini ilerlettikçe, nesnelere olan ilişkisini derinleştirir ve çevresini daha kapsamlı bir şekilde öğrenmeye başlar. Bu süreç, çocuğun zihinsel gelişiminin ilk aşamalarını atlatmasına yardımcı olur ve ilerleyen dönemlerde daha karmaşık düşünsel yeteneklerin kazanılmasına zemin hazırlar (Atay, 2017).

Küçük yaşlardaki çocuklar için özellikle "mış gibi" oyunları, zihinsel gelişimleri açısından önemli bir yer tutar. Taklit oyunları, çocukların başkalarının yerine geçerek onların

bakış açılarıyla düşünmelerine olanak tanır. Bu tür oyunlar, çocukların nesnelere yalnızca pratik işlevleriyle değil, farklı amaçlarla kullanarak farklı anlamlar yüklemelerini sağlar. Bu süreç, çocukların hayal gücünü geliştirirken, aynı zamanda soyut düşünme becerilerini de besler. Somut objelere odaklanan çocuk, zamanla bu objeler üzerinden soyut düşünceler geliştirmeye başlar. Taklit yoluyla çocuk, nesnelere ve insanlar hakkında daha geniş bir anlayış kazanırken, dünyayı sadece gözlemlerle değil, aynı zamanda düşünsel bağlantılarla da anlamlandırmaya başlar. Bu geçiş, çocuğun zihinsel dünyasında önemli bir evrim yaratır ve soyut kavramları anlamaya başlama sürecini başlatır (Slavin, 2019).

Oyunun niteliği, zorluk derecesi, karmaşıklığı ve sunduğu deneyim, çocuğun bilişsel seviyesini ve esneklik kapasitesini geliştiren önemli unsurlar arasında yer almaktadır. Çocuk, oyun sürecinde, problem çözme yollarını yeniden değerlendirir ve yeni çözümler üretme konusunda yaratıcı yaklaşımlar sergiler. Böylece oyun, çocuğun zihinsel kapasitesini destekleyen, problem çözme yetilerini güçlendiren ve bilişsel esnekliğini artıran dinamik bir öğrenme ortamı sunmaktadır (Vanderberg, 1980; Pepler, 1982; Athey, 2007). Bunun yanında oyun, çocukların hayal güçlerini kullanarak yaratıcılıklarını geliştirmelerine imkân tanır. Oyun aracılığıyla çocuklar; boyut, şekil ve doku gibi temel kavramları deneyimleyerek öğrenirler (Ahern vd., 2011; Anderson-Mc Namee ve Bailey, 2010).

2.3.2. Sosyal ve Duygusal Gelişim ve Oyun

Oyun, çocukların topluma uyum sağlamasında, sosyal yetenekler kazanmasında ve sosyal yönü gelişmiş bir birey olmalarında önemli bir role sahiptir (Majumdar, 2020). Zihinsel ve fiziksel gelişimi destekleyen oyun, çocukların birikmiş enerjilerini toplumsal normlara uygun bir biçimde dışa vurabilmelerini sağlayan önemli bir araçtır. Bu yönüyle, oyun, çocukların içsel duygusal ve enerjik birikimlerini olumlu bir şekilde boşaltmalarını sağlarken, aynı zamanda agresif eğilimlerini kontrol etmelerine yardımcı olur. Oyun, saldırganlık gibi güçlü duyguların ifade edilmesinde sağlıklı bir yol sunar. Bu süreç, sadece çocuğun gelişimi için değil, aynı zamanda ailenin ve toplumun da yararına olan bir etkileşim alanıdır. Oyun, çocuğun duygusal dengeyi sağlama, sosyal beceriler kazanma ve toplumsal kurallara uygun davranışlar sergileme süreçlerini güçlendirir, böylece çocuk, ailesi ve çevresiyle uyumlu bir şekilde gelişir (Santrock, 2017; Yavuzer, 2013).

Çocuklar, yakın çevreleriyle etkileşim kurma eğilimi göstermekte ve ilk iletişim deneyimlerini anne-baba, kardeşler ve yakın çevredeki diğer bireylerle yaşamaktadırlar.

Çevrelerine karşı doğal bir merak duyan çocuklar, çevrelerini tanıma sürecine iletişim yoluyla başlamaktadır. Bir araya geldiklerinde, karşısındaki çocuğun adını bilmeseler dahi kolaylıkla etkileşime geçebilmekte ve oyun sürecini başlatabilmektedirler. Ayrıca oyun sürecinde paylaşma, sevgi, iş birliği ve sorumluluk gibi sosyal değerler öğrenilmektedir. Çocuklar oyun aracılığıyla kendi haklarını korumayı, başkalarının haklarına saygı göstermeyi, yardımlaşmayı, adil olmayı ve kurallara uymayı deneyimleyerek öğrenmektedirler. Oyun sırasında kurallara uymayan akranlara yönelik yaptırımların uygulanması da toplumsal normların içselleştirilmesine katkı sağlamaktadır. Bu bağlamda oyun, çocukların toplumsal özellikleri ve değerleri kazanmalarında önemli bir araç niteliği taşımakta; kurallı yapısı sayesinde çocukları ileriki yaşamın sosyal düzenine hazırlamaktadır (Kızılok, 2001; Yavuzer, 2003; Dirim, 2004).

Çocuklar, içinde buldukları topluma uyum sağlamayı büyük ölçüde oyun aracılığıyla öğrenirler. Oyun, çocukların toplumsal kuralları, normları ve değerleri deneyimleyerek içselleştirmelerine olanak tanır. Çocuklar, oyun sırasında toplumda üstlenilen rolleri canlandırır, farklı meslekleri taklit eder ve sosyal ilişkileri pratiğe dökerek çevreleriyle uyum içinde hareket etmeyi öğrenirler. Aynı zamanda oyun, çocuklara toplumda yaygın olarak kullanılan nesne ve araçları tanıma ve işlevlerini keşfetme fırsatı sunar. Çocuklar, oyun ortamında gerçek hayattaki deneyimleri simüle ederek, çevrelerindeki dünya ile nasıl etkileşime gireceklerini öğrenirler. Böylece, oyun yalnızca eğlenceli bir etkinlik olmanın ötesinde, çocukların toplumsal yaşama hazırlanmasını sağlayan önemli bir öğrenme süreci hâline gelmektedir (Bodrova ve Leong, 2015). Çocuklar, oyun sürecinde ahlaki kavramlarla tanışarak doğru ve yanlış gibi etik değerleri keşfetme fırsatı bulurlar. Oyun, çocukların ahlaki yargılar geliştirmesine, kurallara uyma gerekliliğini anlamasına ve toplumsal normları deneyimleyerek içselleştirmesine katkı sağlar. Çocuklar, oyun içinde adil olmayı, empati kurmayı, sorumluluk almayı ve başkalarının haklarına saygı göstermeyi öğrenirken, aynı zamanda ahlaki değerleri uygulama ve pekiştirme imkânı da bulurlar. Bu bağlamda oyun, çocukların etik anlayışlarının şekillenmesinde ve sosyal ilişkilerinde ahlaki tutumlar geliştirmesinde temel bir rol oynamaktadır (Arslan ve Bulgu, 2010).

Bir arkadaş grubuna katılmak, çocuğun hem kendisini hem de sınırlarını tanıması için önemli bir fırsat sunar. Bu süreç, çocuğun kendi yeteneklerini, güçlü yönlerini ve aynı zamanda sınırlamalarını keşfetmesine yardımcı olur. Akranlarıyla etkileşimde bulunarak, çocuk kendi becerilerini daha net bir şekilde değerlendirir ve hangi alanlarda güçlü olduğunu,

hangi konularda ise daha fazla desteğe ihtiyaç duyduğunu fark eder. Akranlarıyla yaşadığı çeşitli deneyimler, çocuğa kendini daha derinlemesine anlama ve kişisel gelişimine yönelik farkındalık kazanma imkânı sağlar. Bu sosyal etkileşimler, çocuğun özsaygısını geliştirmesi ve sosyal beceriler edinmesi açısından da kritik bir rol oynar. Böylece, çocuk, toplumsal ilişkilerde nasıl davranması gerektiği konusunda da önemli bilgiler edinmiş olur (Sevinç, 2009).

Oyunlarında anne veya baba rolünü üstlenen çocuklar, cinsiyet rollerini öğrenme ve geliştirme sürecine girerler. Bu tür taklit oyunları, çocukların toplumsal cinsiyetle ilgili beklentileri içselleştirmelerine ve bu rollerin gerektirdiği davranışları anlamalarına yardımcı olur. Aynı zamanda, meslek rollerini canlandırarak, görev ve sorumluluk gibi kavramları oyun aracılığıyla keşfederler. Taklit oyunları, çocukların yetişkin dünyasında gözlemledikleri davranışları, tutumları ve duyguları taklit ederek, bu tür sosyal etkileşimlerde nasıl uygun tepkiler vereceklerini öğrenmelerine olanak tanır. Bu oyunlar sayesinde çocuklar, sadece cinsiyet kimliklerini değil, aynı zamanda toplumsal rollerini de benimseyerek, empati kurma ve başkalarının duygusal durumlarına uygun yanıtlar verme becerilerini geliştirirler (San Bayhan ve Artan, 2011).

Çocuklar önce bir his duyar, ardından bu his bir duyguya dönüşür. Duygular, çocukların davranışlarını doğrudan etkiler. Oyun sırasında çocuklar, duygularını özgürce dışa vurma imkânı bulurlar. Çocuklar; mutluluk, üzüntü, kızgınlık ve şaşkınlık gibi farklı duyguları deneyimleyerek bu duyguları tanımayı ve kontrol altına almayı öğrenmektedirler. Bu süreç, çocukların duygusal farkındalık geliştirmelerine katkı sağlamakta; kendi hislerini ayırt edebilme ve anlamlandırabilme becerilerini desteklemektedir. Aynı zamanda oyun ve sosyal etkileşimler aracılığıyla duygu düzenleme becerileri gelişmekte; çocuklar yoğun duygularını uygun biçimde ifade etmeyi ve yönetmeyi öğrenmektedirler. Bunun yanı sıra, başkalarının duygularını fark etme ve anlama kapasitesi artmakta, bu durum empati gelişimine zemin hazırlamaktadır. Böylece çocuklar hem kendi duygularını etkili biçimde ifade edebilmekte hem de sosyal ilişkilerinde daha sağlıklı etkileşimler kurabilmektedirler. Bu süreç, çocuğun empati duygusunu güçlendirmesine katkı sağlar. Oyun aracılığıyla saldırganlık gibi güçlü duygular da ortaya çıkabilir; ancak çocuk, bu tür yoğun duygularla nasıl başa çıkacağını öğrenerek kendini dengeli bir şekilde ifade etmeyi başarır.

2.3.3. Dil Gelişimi ve Oyun

Oyun sürecinde işitsel uyarıların tekrar edilmesi, bebeklerin sesleri doğru biçimde çıkarma becerilerini desteklemekte ve telaffuzlarının gelişimine katkı sağlamaktadır. Bu tekrarlar aynı zamanda konuşma akıcılığının artmasına yardımcı olmaktadır (Garcia, 2012). Daha sonraki yaşlarda ise taklide dayalı dramatik ve sembolik oyunlar yoluyla dil gelişimleri desteklenir. Şarkılar, bilmeceler, tekerlemeler ve ninniler de çocukların dil gelişimine önemli katkılar sağlamaktadır (Bardak ve Topaç, 2019). Çocuklar oyun sürecinde akranlarıyla yoğun etkileşim kurarak dil ve ifade becerilerini geliştirmektedirler. Bu etkileşimler, hem sözel hem de sözsüz iletişim becerilerinin güçlenmesine katkı sağlamaktadır (Demirci, 2006).

Oyun, çocuğun çevresine ve yaşama uyum sağlamasını kolaylaştıran, yaşadıklarını anlamlandırmasına yardımcı olan temel bir süreçtir. Çocuk, karşılaştığı istediği ya da istemediği durumlarla baş etmeyi oyun yoluyla öğrenir ve bu durumlara uyum sağlar. Dil ve kavram gelişiminin temelleri oyun sırasında atılır; çocuk kelimeleri, kavramları ve anlam ilişkilerini oyun içinde deneyimleyerek öğrenir. Oyun, çocuğun sosyal gelişiminin temelini oluşturur; iletişim başlatma, sürdürme ve karşılıklı etkileşim kurma gibi beceriler oyunla gelişir. Bu süreçlerin tamamı, çocuğun dil gelişimini doğrudan ya da dolaylı olarak destekleyerek dil becerilerinde önemli ilerlemeler sağlamasına katkıda bulunur (Özdoğan, 2000). Ayrıca çocuk, oyun aracılığıyla sözlü olarak kendini ifade etmeyi, yeni sözcükler edinmeyi, soru sormayı ve yanıtlamayı, oyunları ya da yaptığı etkinlikleri sıralamayı, birlikte oynadığı kişilerle iletişim kurmayı, duygularını tanımayı ve anlamlandırmayı, deneyimleri yoluyla problem çözmeyi öğrenmektedir. Bu süreçlerin tümü dil gelişimini etkileyen önemli faktörler arasında yer almaktadır (Kaya, 2013; Çetken ve Sevimli-Çelik, 2018).

Oyun esnasında söylenen şarkılar ve yapılan sayışmalar, çocuğun dil gelişiminin desteklenmesinde önemli bir rol oynar. Bu şarkılar, çocuğun kelime dağarcığını genişletmesine, ritim ve tonlama gibi dilin temel öğelerini öğrenmesine yardımcı olur. Ayrıca sayışmalar, sayıları, sıralama becerilerini ve dilin yapısal özelliklerini erken yaşta anlamlandırmalarını sağlar. Çocuk, bu oyunlarla kelimeleri doğru kullanma, sesleri ve heceleri ayırt etme gibi önemli dil becerilerini geliştirirken, aynı zamanda eğlenceli bir şekilde iletişim kurma pratiği yapar. Bu tür dil etkinlikleri, çocukların hem sözlü ifadelerini güçlendirir hem de sosyal etkileşimlerini artırarak dilsel becerilerinin daha da ilerlemesini sağlar (Bardak ve Topaç, 2021). Oyun oynarken çocukların yaşlarıyla gerçekleştirdiği konuşmalar ve birbirlerini dinleyerek etkileşimde bulunmaları, dil gelişimi açısından son

derece değerli bir araçtır. Yaşıtlarıyla diyalog kurarken, çocuklar yeni kelimeler öğrenir, dilin yapısal özelliklerini keşfeder ve farklı düşünce biçimlerini anlama fırsatı bulurlar. Ayrıca, karşılıklı dinleme ve yanıt verme becerileri, konuşma ve anlama yeteneklerini güçlendirir. Oyun, dil öğrenimini sadece bireysel değil, aynı zamanda sosyal bir etkinlik olarak da destekler (Akgül, 2016).

2.3.4. Fiziksel Gelişim, Sağlık Özellikleri ve Oyun

Gelişim, kalıtsal özellikler ile çevresel etmenler arasında süregelen etkileşimin bir sonucudur (Aydın, 2016). Başlangıçta sahip olunan becerilere aşamalı olarak benzer nitelikte yeni beceriler eklenmesi durumunda gelişim süreklilik göstermektedir (Berk, 2013). Gelişim, anne karnında başlayıp yaşam boyu devam eder. Bu gelişim sürecinin önemli bir bileşeni de motor gelişim, diğer bir ifadeyle psiko-motor gelişimdir.

Oyun etkinlikleri sırasında gerçekleştirilen motor denemeler, hızlı, akıcı ve doğru motor becerilerin gelişmesine katkı sağlamaktadır. Oyun sürecinde çocuk, bedenini tanımakta ve bedeninin çevre üzerindeki etkisini ve kontrolünü öğrenmektedir. Bu bilgiler doğrultusunda, oyun etkinliklerinin çocuğun psikomotor gelişimi üzerinde önemli bir role sahip olduğu söylenebilir (Çelik ve Şahin, 2013).

Oyun, çocuğun aktif hareket etmesini sağlayarak fiziksel gelişimine önemli katkılar sunar. Hareket, çocuğun büyük kas ve küçük kas gelişimini desteklemenin yanı sıra, kan dolaşımının düzenlenmesine ve genel vücut sağlığının korunmasına yardımcı olur. Oyun sırasında çocuk, motor becerilerini bilinçli bir şekilde kullanarak hareketlerini kontrol etmeyi öğrenir. Koşma, yürüme, zıplama, atlama, takla atma, tutma, yakalama, sekme, eğilme, sürünme, yuvarlanma gibi büyük kas gelişimini destekleyen hareketlerin yanı sıra, yırtma, yapıştırma, koparma, kesme, delme, bağlama, tırmanma, taşıma ve kaldırma gibi ince motor becerileri gerektiren eylemler de oyun esnasında gerçekleşir. Oyun, fiziksel gelişimin temel bileşenleri olan denge, güç, koordinasyon, dayanıklılık, hız, dikkat, eşgüdüm, esneklik ve çeviklik gibi becerilerin gelişimini destekler. Ayrıca, çocuğun biriken enerjisini verimli bir şekilde harcamasını sağlarken, terleme yoluyla vücudundaki zararlı maddeleri de atmasına yardımcı olur. Böylece oyun, yalnızca eğlenceli bir etkinlik olmanın ötesinde, çocuğun sağlıklı gelişimi için temel bir gereksinim hâline gelir (Çoban ve Nacar, 2006, akt. Durualp ve Aral, 2018).

Yaşam becerileri kazanmada oyun, çocuğa pratik yapma olanağı sunar. Çocuk, çevresini taklit ederek ya da yaparak yaşayarak uyguladığı oyunlar aracılığıyla temel yaşam becerilerini edinir. Örneğin, önce oyun sırasında bebeğinin saçlarını tararken, zamanla kendi saçlarını taramayı öğrenir. Aynı şekilde, oyun yoluyla kişisel bakım ve vücut temizliği gibi günlük yaşamsal becerileri de kazanır. Çocuk, oyun sayesinde edindiği deneyimleri fırsata çevirir ve olası tehlikelere karşı kendini koruma becerisi geliştirir. Meslekleri taklit ettiği oyunlar aracılığıyla vücut sağlığını koruma ve sağlıklı beslenme farkındalığını artırırken, çevresini temiz tutma bilincini de kazanır. Ayrıca, oyunlar sayesinde acil durum numaralarını öğrenir ve gerektiğinde bunları kullanma becerisi edinir. Böylece oyun, çocuğun hem bilişsel hem de pratik yaşam becerilerini geliştiren önemli bir öğrenme aracı hâline gelir. Dünya Sağlık Örgütü, aktif oyunun ve yapılandırılmamış fiziksel aktivite fırsatlarının beş yaşın altındaki çocuklarda motor becerilerinin gelişimine katkıda bulunabileceğini belirtmektedir (WHO, 2019).

2.4. Oyun Alanları

19. yüzyılın sonlarına doğru, 1837 yılında Almanya’da ilk anaokulunu (çocuk bahçesi) kuran Froebel; Rousseau, Pestalozzi, Luther ve dönemin diğer önemli düşünürlerinden etkilenmiştir. Froebel’e (1887) göre oyun, yalnızca fiziksel ya da sosyal gelişim açısından değil, çocuğun bütüncül gelişimi üzerinde de önemli bir etkiye sahiptir. Bu bakış açısı, “doğal” çocuk gelişimini destekleyen bir oyun alanı anlayışının ortaya çıkmasına temel oluşturmuştur (Frost vd., 2012).

Çocuk oyun alanları; çocukların açık havada dinlenebildikleri, oyun gereksinimlerini karşılayabildikleri ve enerjilerini boşaltabildikleri ortamlardır. Bu alanlar aynı zamanda çocukların sosyal etkileşimlerini güçlendiren, fiziksel gelişimlerini destekleyen ve gözlem yapma ile düşünme becerilerini geliştiren yerlerdir. İçerisinde farklı oyun araçları bulunan bu alanlar, eğitsel etkinlikleri destekleyecek şekilde planlanmış eğitim ortamlarıdır (Acar, 2003; Duman ve Koçak, 2013). Oyunun ve buna bağlı olarak çocuk oyun alanlarının, çocuk gelişimi üzerinde önemli bir role sahip olduğu pek çok araştırmada vurgulanmıştır (Ward Thompson, 2013; Czackzynska-Podolska, 2014; Solomon, 2014; Jongeneel vd., 2015).

Oyun alanı, çocuğun sosyal, duygusal, bilişsel ve fiziksel gelişimini desteklemek amacıyla düzenlenmiş eğitimsel bir mekânsal ortamdır. Bu alan, yaratıcı etkinlikler, doğal materyallerle oynanan oyunlar, su ve kum etkinlikleri, sakin oyunlar ile ortak kullanılan açık

alan oyunları gibi çeşitli oyun türlerine imkân tanıyacak biçimde planlanmalıdır. Nitelikli biçimde tasarlanmış ve etkili şekilde yönetilen bir oyun ortamı; çocuklara motor becerilerini geliştirme, sosyal etkileşim kurma, öğrenme, karar verme, hayal gücünü kullanma ve eğlenme gibi çok yönlü gelişim fırsatları sunmaktadır (Alqudah, 2003).

Kent içinde genellikle sert ve betonarme yapılarla çevrili olan mekanların görsel sertliğini yumuşatarak, çocukların doğayla bağ kurmalarına ve doğal çevreyi keşfetmelerine olanak tanır. Bu tür alanlar, çocukların hem eğlenceli vakit geçirmelerini hem de dinlenmelerini sağlayarak, yaşam alanları ile doğa arasında denge ve uyum kurmalarına yardımcı olur. Böylece, çocuk oyun alanları sadece fiziksel aktivite alanları değil, aynı zamanda öğrenme ve keşif süreçlerinin desteklendiği doğal etkileşim noktalarıdır (Yılmaz ve Bulut, 2003; Duman ve Koçak, 2013; Gül ve Küçük, 2001; Taştepe vd., 2016; Akyıldız ve Hatırmaz, 2019).

Oyun alanları, her çocuğun eşit bir şekilde erişebileceği, kendisini ifade edebileceği ve keşiflerde bulunabileceği ortamlardır. Bu nedenle, çocukların oyun alanlarından faydalanma hakkı, temel bir eşitlik ilkesine dayanır. Her çocuğun, yaşadığı çevrede fiziksel ve sosyal gelişimini en iyi şekilde destekleyecek koşullara sahip olması sağlanmalıdır. Bu oyun alanları, çocukların kişisel ve toplumsal beceriler kazandığı, özgürce etkileşimde buldukları ve sağlıklı gelişimlerini sürdürdükleri vazgeçilmez ortamlardır (Acar, 2003; Duman ve Koçak, 2013).

Çocukların gelişimlerini olumlu yönde destekleyebilmek için oyun parklarına gerekli özenin gösterilmesi büyük önem taşımaktadır (Özaslan ve Akduman, 2018). Çocuklar açık alanlarda toprakla ilgilenerek ekim-dikim yapmayı öğrenir; bu süreçte bitkilerin nasıl büyüdüğünü, hangi koşullara ihtiyaç duyduğunu ve mevsimlere bağlı olarak nasıl değiştiğini gözlemler. Böylece neden-sonuç ilişkisi kurma becerileri gelişir. Bunun yanı sıra, dış mekânda hayvanları tanıyan çocuklar onları gözlemler, keşfeder ve hayvanlara karşı saygı duymayı öğrenir (Geney vd., 2019). Çocuklara yönelik olarak düzenlenen dış mekânlar; onların bu alanlarda özgürce hareket edebilmesine, kendi sınırlarını belirleyebilmesine, farklı zemin türlerini deneyimlemesine ve becerilerini keşfetmesine imkân tanımalıdır. Bunun yanı sıra, çocukların bireysel olarak vakit geçirebilmesine, tahmin ve çıkarımlar yapabilmesine ve alan içinde bedenlerini serbestçe kullanabilmesine olanak sağlamalıdır (Kalburan, 2014).

Çocuk oyun alanları; çocukların oyun oynayabildiği, fiziksel ve zihinsel etkinliklere katılabildiği, akranlarıyla etkileşim kurarak sosyalleştiği, çeşitli becerilerini geliştirdiği ve farklı oyun araçlarının yer aldığı mekânlar olarak tanımlanmaktadır (Pyle, 2002; Acar, 2003; Silver vd., 2014).

Oyun hakkı ve oyun alanlarına erişim hakkı dâhil olmak üzere çocuk hakları konusunda çalışmalar yapan iki önemli uluslararası kuruluş bulunmaktadır. Bunlar UNICEF ve International Play Association (IPA)'dır. 1959 yılında, Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Yasası ile bağlantılı olarak bir Çocuk Hakları Bildirgesi yayımlanmıştır. Bu bildirgenin 7. maddesi "*Çocuğa eğitimde olduğu gibi, oyun oynamada da tam fırsat tanınmalıdır; toplum ve kamusal otorite bu hakkı yerine getirmeye çalışmalıdır*" şeklindedir.

Nitekim 20 Kasım 1989 tarihinde kabul edilen Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'nin 31. maddesinde, çocukların oyun oynama hakkı açıkça belirtilmiştir. İlgili madde şu şekildedir:

Madde 31

1. Taraf Devletler çocuğun dinlenme, boş zaman değerlendirme, oynama ve yaşına uygun eğlence (etkinliklerinde) bulunma ve kültürel ve sanatsal yaşama serbestçe katılma hakkını tanırlar.
2. Taraf Devletler, çocuğun kültürel ve sanatsal yaşama tam olarak katılma hakkını saygı duyarak tanırlar ve özendirirler ve çocuklar için, boş zamanı değerlendirmeye, dinlenmeye, sanata ve kültüre ilişkin (etkinlikler) konusunda uygun ve eşit fırsatların sağlanmasını teşvik ederler.

Bu sözleşme ile çocukların oyun oynama hakkı, sözleşmeyi kabul eden devletler tarafından hukuki güvence altına alınmıştır. Çocukların oyun hakkı, yasa kapsamında korunan temel haklar arasında yer almaktadır.

Bu nedenle, oyunun gelişime katkı sağlayabilmesi için nitelikli bir okul ortamında bu gereksinimin karşılanması büyük önem taşımaktadır (Başbay, 2012).

Gelişim psikolojisi alanında yapılan araştırmalar, sağlıklı bir gelişim için sosyal ve fiziksel çevre koşullarının önemli bir rol oynadığını vurgulamaktadır. Özellikle erken çocukluk dönemi (0-8 yaş), bireyin ileriki yaşamında sağlıklı bir erişkin olabilmesi için kritik bir yapıtaşı oluşturur. Gelişim ve çocuk psikolojisi kuramcılarına göre, çocukluk dönemi

kesin sınırlara sahip olmamakla birlikte, farklı evrelere ayrılarak incelenmektedir. Bu evrelerde ortaya çıkan özellikler, bir sonraki evrenin özelliklerine eklenerek bireyin kişiliğini şekillendirir. Ayrıca, gelişimin farklı alanları birbirleriyle sürekli bir etkileşim içerisindedir. Dolayısıyla okul öncesi dönemde çocuğa sağlanan fiziksel ve sosyal çevre koşullarının kalitesi, bireyin genel gelişimi üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Bu dönemde sağlanan uygun çevresel faktörler, çocuğun bilişsel, duygusal, sosyal ve motor gelişimini bütünsel bir şekilde destekler ve sağlıklı bir birey olma yolunda temel hazırlıkları sağlar. Bu bağlamda, okul öncesi dönemdeki çevresel koşullar, çocuğun gelişiminin her yönünü şekillendiren temel faktörlerden biridir (Çukur, 2011; Baykoç, 2006).

Oyun alanları; çocukların oyun oynayarak fiziksel hareketlilik kazanabildiği ve bu sayede sağlıklı gelişimlerinin desteklendiği özel olarak planlanmış mekânlardır (Broekhuizen vd., 2014). Okul öncesi eğitim kurumlarının temel unsurlarından biri olan bahçeler; çocukların güneşten yararlanabildiği, enerjilerini atabildiği, gevşemelerine katkı sağlayan, merak ve keşfetme isteğini destekleyen, özgür hareket etme fırsatı sunan ve çocukları cesaretlendirirken akranlarıyla ve diğer canlılarla doğal etkileşim kurmalarına olanak tanıyan alanlardır (Tandoğan, 2016). Okul öncesi dönemdeki çocuklar, açık alanlarda keşfetme, üretme, inşa etme ve bozup yeniden yapma gibi deneyimler yaşama fırsatı bulurlar. Ayrıca nesnelere nasıl ve neden var olduklarını gözlemleyerek öğrenme imkânı elde ederler. Doğal çevrede duyularını aktif biçimde kullanarak somut yaşantılar kazanır ve yaşamı doğrudan deneyimleme olanağı bulurlar. Bu bağlamda açık oyun alanları, okul ortamının en temel ve vazgeçilmez bölümlerinden biri olarak değerlendirilmektedir (Demiriz, Karadağ ve Ulutaş, 2003).

Çocuk oyun alanlarında güvenlik, tasarım ve uygulama sürecinin en önemli boyutudur. Güvenli bir oyun alanı, çocukların gelişimini desteklerken olası kazaları önlemeyi amaçlamalıdır (Erkan, 2011). Bu nedenle güvenlik yalnızca oyun araçlarının sağlamlığı ile sınırlı olmayıp; alanın fiziksel yapısı, çevresel özellikleri ve denetim süreci ile birlikte ele alınmalıdır (Frost vd., 2012). Çocukların yaşamında önemli bir yere sahip olan oyun parkları, güvenlik esas alınarak planlanmalı; bu alanlarda kullanılan materyallerin yapımında uygun malzemeler tercih edilmeli ve donanımlar dayanıklı olmalıdır.

Zemin seçimi güvenlik açısından büyük önem taşımaktadır. Düşme riskine karşı darbe emici yüzeylerin kullanılması yaralanma olasılığını azaltmaktadır (Ball, 2002). Oyun

ekipmanlarının yaş grubuna uygun olması, düzenli bakım ve kontrolünün yapılması da güvenliğin temel unsurları arasında yer almaktadır (Little ve Wyver, 2008).

Ayrıca oyun alanlarının trafik, altyapı hatları ve diğere çevresel tehlikelerden uzak bir konumda bulunması gerekmektedir (Erkan, 2011). Alanın uygun şekilde sınırlandırılması, yeterli görüş alanının sağlanması ve dengeli yetişkin gözetimi güvenliği artıran diğere önemli faktörlerdir (Gill, 2007). Güvenli oyun alanları; riskleri tamamen ortadan kaldırmadan, çocukların gelişimini destekleyen ve aynı zamanda koruyucu önlemleri içeren dengeli bir yapı sunmalıdır (Sandseter, 2011).

Oyun alanlarında risk durumları ve önlemler de çocuk oyun alanları, gelişimi destekleyen önemli çevresel ortamlardır. Ancak bu alanlar, doğası gereği bazı riskleri de içermektedir. Düşmeler, çarpışmalar, oyun ekipmanlarından kaynaklanan yaralanmalar ve uygun olmayan zemin koşulları en sık karşılaşılan riskler arasında yer almaktadır. Bununla birlikte alan yazında, riskin tamamen ortadan kaldırılmasının çocuk gelişimi açısından uygun olmadığı vurgulanmaktadır (Gill, 2007).

Çocukların kontrollü ve yönetilebilir riskler içeren oyun deneyimleri sayesinde cesaret geliştirdikleri, risk değerlendirme becerisi kazandıkları ve problem çözme yeteneklerinin güçlendiği belirtilmektedir (Sandseter, 2011). Bu noktada önemli olan, riski tamamen yok etmek değil; çocukların gelişimini destekleyecek düzeyde “yönetilebilir risk” ortamları oluşturmaktır.

Olası riskleri en aza indirmek için oyun ekipmanlarının düzenli bakım ve kontrolünün yapılması, darbe emici ve güvenli zeminlerin tercih edilmesi, alanın yaş ve gelişim düzeyine uygun şekilde düzenlenmesi ve dengeli bir yetişkin gözetiminin sağlanması gerekmektedir (Little ve Wyver, 2008). Böyle bir yaklaşım, hem çocukların güvenliğini korumakta hem de onların bağımsızlık, öz güven ve karar verme becerilerini desteklemektedir. Çocukların yaşamında önemli bir yere sahip olan oyun parkları, güvenlik esas alınarak planlanmalı; bu alanlarda kullanılan materyallerin yapımında uygun malzemeler tercih edilmeli ve donanımlar dayanıklı olmalıdır (Özaslan ve Akduman, 2018).

Çocuk oyun alanları planlanırken dikkat edilmesi gereken noktalar kısaca şöyle özetlenebilir (Deretarla Gül, 2012).

Çocukların ilgisini çekmek ve daha fazla hareket etmelerini sağlamak için sadece düz alanlar değil, hafif engebeli araziler de tercih edilmelidir.

Oyun alanları bütün çocuklara hitap etmelidir. Her yaş grubunun gelişim özelliklerine uygun düzenlenmeli; ayrıca bireysel farklılıklar dikkate alınmalıdır. Özel gereksinimi olan çocuklar için de uygun materyaller sağlanmalı ya da mevcut araçlar onların kullanımına göre uyarlanmalıdır.

Alan yeterince geniş olmalı ve içindeki oyun araçları çocukların hayal gücünü desteklemelidir. Aynı zamanda hem bireysel hem de grup oyunlarına imkân tanınmalıdır.

Zemin tek tip olmamalıdır. Toprak, çim, beton ya da asfalt gibi farklı yüzeyler bulunmalı; böylece çocuklar oynayacakları oyuna göre uygun zemini seçebilmelidir.

2.5. Oyun Alanlarının Türleri

Oyun alanları, çocukların gelişimsel gereksinimlerine, mekânsal özelliklere ve tasarım anlayışına göre farklı türlerde sınıflandırılmaktadır. Bu sınıflandırmalar, çocukların yaş, ilgi ve gelişim düzeylerine uygun ortamların oluşturulmasını kolaylaştırmaktadır. Literatürde oyun alanları genellikle açık ve kapalı oyun alanları, doğal oyun alanları, tematik oyun alanları ve kapsayıcı oyun alanları şeklinde ele alınmaktadır (Frost, 2010; Yılmaz ve Bulut, 2011).

Açık oyun alanları, parklar, okul bahçeleri ve mahalle oyun alanları gibi dış mekânları kapsamaktadır. Bu alanlar çocuklara geniş hareket özgürlüğü sunmakta ve büyük kas gelişimini desteklemektedir. Koşma, tırmanma, sallanma ve denge kurma gibi etkinlikler açık alanlarda daha etkili şekilde gerçekleştirilebilmektedir. Açık alan oyunlarının çocukların fiziksel sağlık, sosyal etkileşim ve stres azaltma düzeyleri üzerinde olumlu etkiler oluşturduğu belirtilmektedir (Gill, 2007; UNICEF, 2018).

Kapalı oyun alanları ise sınıf içi öğrenme merkezleri, spor salonları ve alışveriş merkezlerinde bulunan oyun alanlarını kapsamaktadır. Bu alanlar özellikle hava koşullarının olumsuz olduğu durumlarda çocuklara güvenli oyun fırsatı sunmaktadır. Kapalı alanlarda dramatik oyun köşeleri, yapı blokları ve masa oyunları gibi etkinlikler bilişsel ve sosyal gelişimi desteklemektedir. Ancak kapalı alanların fiziksel hareket imkânı açısından açık alanlara göre daha sınırlı olduğu ifade edilmektedir (Frost, 2010).

Doğal oyun alanları, çocukların doğal materyallerle (toprak, su, ağaç, taş vb.) etkileşim kurabildiği alanlardır. Bu tür alanlar yapılandırılmış ekipmanlardan ziyade doğanın sunduğu unsurları içermektedir. Doğa temelli oyun ortamlarının çocukların yaratıcılık, dikkat süresi ve problem çözme becerileri üzerinde olumlu etkileri olduğu belirtilmektedir. Ayrıca doğal ortamlarda oynayan çocukların çevresel farkındalıklarının arttığı ifade edilmektedir (Gill, 2007; UNICEF, 2018).

Tematik oyun alanları, belirli bir konu ya da hikâye çerçevesinde tasarlanan alanlardır. Örneğin korsan gemisi, uzay teması veya masal kahramanları gibi konseptler çocukların hayal gücünü harekete geçirmektedir. Bu tür alanlar özellikle sembolik oyun ve rol yapma davranışlarını desteklemektedir. Jean Piaget'nin bilişsel gelişim kuramına göre sembolik oyun, soyut düşünmenin temelini oluşturmaktadır. Bu nedenle tematik alanların bilişsel gelişime katkı sunduğu söylenebilir (Frost, 2010).

Kapsayıcı oyun alanları ise engelli ve engelsiz çocukların birlikte oyun oynayabileceği şekilde tasarlanan alanlardır. Bu alanlarda rampalar, geniş geçiş alanları ve farklı duysal özelliklere sahip materyaller bulunmaktadır. Türkiye'de yapılan araştırmalar, mevcut oyun alanlarının büyük bölümünün erişilebilirlik açısından yetersiz olduğunu göstermektedir. Bu durum, engelli çocukların sosyal katılımını sınırlamaktadır (Talay, Akpınar ve Belkayalı, 2010).

Son yıllarda risk temelli ya da macera oyun alanları da yaygınlaşmaktadır. Bu alanlarda çocuklara kontrollü risk deneyimi sunulmaktadır. Yüksek tırmanma alanları, denge parkurları ve serbest yapılandırma bölümleri bu tür alanlara örnek verilebilir. Ellen Beate Hansen Sandseter, kontrollü risk içeren oyunların çocukların özgüven ve risk değerlendirme becerilerini geliştirdiğini belirtmektedir. Bu nedenle riskin tamamen ortadan kaldırılması yerine yönetilebilir düzeyde tutulması önerilmektedir (Gill, 2007; Sandseter, 2011).

Oyun alanlarının çeşitleri, çocukların farklı gelişim alanlarını destekleyecek biçimde planlanmalıdır. Açık, kapalı, doğal, tematik, kapsayıcı ve risk temelli oyun alanlarının her biri erken çocukluk döneminde farklı gelişimsel katkılar sağlamaktadır. Bu nedenle oyun alanlarının planlanmasında çeşitlilik ve gelişimsel uygunluk temel ölçütler olarak dikkate alınmalıdır (Frost, 2010; Yılmaz ve Bulut, 2011).

2.6. Erken Çocukluk Döneminde Oyun Alanları

Erken çocukluk dönemi, bireyin yaşam boyu sürecek bilişsel, sosyal ve duygusal gelişiminin temellerinin atıldığı kritik bir evredir. Bu dönemde çocuk çevresiyle aktif etkileşim kurarak öğrenir; deneyim, hareket ve oyun yoluyla dünyayı anlamlandırır. Oyun, çocuğun yalnızca eğlence aracı değil; aynı zamanda öğrenme, uyum sağlama ve kimlik geliştirme sürecinin merkezinde yer alan temel bir etkinliktir. Bu nedenle oyun alanları, erken çocukluk döneminde gelişimi destekleyen çevresel düzenlemeler olarak değerlendirilmelidir (Frost, 2010; UNICEF, 2018).

Bilişsel gelişim açısından oyun, çocuğun düşünme süreçlerini yapılandırmasına katkı sağlar. Jean Piaget'ye göre çocuk, oyun aracılığıyla çevresini keşfeder, yeni deneyimleri mevcut zihinsel şemalarına uyumlar ve gerektiğinde bu şemaları yeniden düzenler. Özellikle sembolik oyun, soyut düşünmenin ve problem çözme becerilerinin gelişiminde önemli rol oynamaktadır. Bu bağlamda oyun alanları, çocuğun aktif keşif yapabileceği ve nesnelere etkileşime girebileceği şekilde düzenlenmelidir (Frost, 2010).

Sosyal gelişim boyutunda ise oyun, çocukların akranlarıyla etkileşim kurmasını, iş birliği yapmasını ve toplumsal rolleri deneyimlemesini sağlar. Lev Vygotsky, oyunun çocuğun yakınsak gelişim alanını genişlettiğini ve sosyal etkileşim yoluyla öğrenmenin gerçekleştiğini savunmaktadır. Oyun sırasında çocuk, günlük yaşamda henüz bağımsız olarak gerçekleştiremediği davranışları sergileyebilmekte ve sosyal kuralları deneyimleyerek içselleştirmektedir. Bu nedenle oyun alanları, çocukların birlikte hareket edebileceği, rol paylaşımı yapabileceği ve iletişim kurabileceği biçimde tasarlanmalıdır (UNICEF, 2018).

Erken çocukluk döneminde fiziksel gelişim de oyun yoluyla desteklenmektedir. Tırmanma, koşma, denge kurma ve zıplama gibi hareketler büyük kas gelişimini desteklerken; kum, su ve yapı bloklarıyla oynama gibi etkinlikler ince motor becerileri geliştirmektedir. Friedrich Fröbel, oyunu çocuğun bedensel ve zihinsel gelişimini bütüncül biçimde destekleyen temel etkinlik olarak görmüştür. Bu yaklaşım doğrultusunda oyun alanlarının farklı motor becerileri destekleyecek çeşitlilikte ekipman içermesi gerekmektedir (Frost, 2010).

Oyun alanlarının fiziksel özellikleri, çocukların oyun kalitesini doğrudan etkilemektedir. Güvenli zemin kaplaması, yaşa uygun ekipman, yeterli alan genişliği ve

materyal çeşitliliği, çocukların oyun süresini ve katılım düzeyini artırmaktadır. Türkiye’de Rengin Olgan ve Duygu Kahrıman Öztürk tarafından yapılan araştırmada, okul öncesi eğitim kurumlarındaki oyun alanlarının fiziksel düzenlemesinin çocukların oyun davranışlarını etkilediği belirtilmiştir. Özellikle materyal çeşitliliğinin sınırlı olduğu alanlarda çocukların oyun süresinin azaldığı saptanmıştır (Olgan ve Kahrıman Öztürk, 2011).

Kapsayıcılık da erken çocukluk oyun alanlarının önemli bir boyutudur. Engelli çocukların oyun alanlarına erişimi, eşit katılım hakkı açısından değerlendirilmelidir. Türkiye’de Leyla Talay, Nilüfer Akpınar ve Nihal Belkayalı tarafından gerçekleştirilen çalışmada, mevcut oyun alanlarının büyük bölümünün erişilebilirlik açısından yetersiz olduğu belirlenmiştir. Bu durum, erken çocukluk döneminde sosyal bütünleşmeyi ve eşit oyun deneyimini sınırlandırmaktadır (Talay, Akpınar ve Belkayalı, 2010).

Risk ve güvenlik dengesi de erken çocukluk oyun alanlarının planlanmasında dikkate alınması gereken önemli bir unsurdur. Geleneksel yaklaşımlar riskleri tamamen ortadan kaldırmayı hedeflerken, güncel literatür kontrollü riskin gelişim açısından gerekli olduğunu vurgulamaktadır. Ellen Beate Hansen Sandseter, çocukların risk içeren oyunlar aracılığıyla cesaret, özgüven ve risk değerlendirme becerileri geliştirdiğini ifade etmektedir. Bu nedenle oyun alanlarının tamamen risksiz değil, yönetilebilir risk içeren yapılar olarak tasarlanması önerilmektedir (Gill, 2007; Sandseter, 2011).

Türkiye’de kentsel oyun alanlarının planlanmasına ilişkin çalışmalar, tasarım sürecinde gelişimsel uygunluk ve yaş grubu farklılıklarının her zaman dikkate alınmadığını göstermektedir. Sibel Yılmaz ve Zeki Bulut, oyun alanlarının planlanmasında standartların ve bilimsel kriterlerin göz önünde bulundurulması gerektiğini vurgulamaktadır. Bu bağlamda erken çocukluk dönemine yönelik oyun alanlarının, pedagojik ve çevresel tasarım ilkeleri doğrultusunda yeniden değerlendirilmesi gerekmektedir (Yılmaz ve Bulut, 2011).

Erken çocukluk döneminde oyun alanları, çocuğun bilişsel, sosyal, duygusal ve fiziksel gelişimini bütüncül biçimde destekleyen temel çevresel faktörlerdir. Kuramsal yaklaşımlar ve ulusal/uluslararası araştırmalar, oyun alanlarının yalnızca fiziksel güvenlik açısından değil; pedagojik işlevsellik, kapsayıcılık ve gelişimsel uygunluk açısından da ele alınması gerektiğini ortaya koymaktadır. Bu nedenle erken çocukluk dönemine yönelik oyun alanlarının planlanmasında çok boyutlu ve çocuk merkezli bir yaklaşım benimsenmelidir (Frost, 2010; UNICEF, 2018).

2.8. Ulusal ve Uluslararası Düzeyde Yapılan Çalışmalar

Çocuklar gelişimi üzerinde büyük bir etkiye sahip olan çocuk oyun alanları üzerinde yurt dışında ve yurt içinde bir çok araştırma yapılmıştır. Yurt dışında yapılan araştırmalardan; ABD'nin Denver kentinde gerçekleştirilen bir araştırmada, "Öğrenme Peyzajları" programı kapsamında okul bahçelerinin yenilenmesinin ardından öğrencilerin fiziksel aktivite düzeylerinde artış olduğu belirlenmiştir. Her okul bahçesi kendine özgü özellikler taşısa da; yaş grubuna uygun oyun donanımlarının yer aldığı alanlar, basketbol ve ekipmanlar gibi yapılandırılmış oyunlar için asfalt zeminler ile çoğunlukla bir koşu pisti bulunan çim kaplı çok amaçlı oyun alanları ortak unsurlar arasında yer almıştır. Ayrıca tüm okul bahçelerinde gölgelendirilmiş merkezi bir buluşma alanı bulunmakta, gölge miktarını artırmak amacıyla sert zeminli ve çimenli alanlara ağaçlar dikilmiştir (Brink vd., 2010).

Umman'da gerçekleştirilen bir araştırmada, öğretmenler dış mekân oyunlarını günlük eğitim sürecinin önemli bir unsuru olarak değerlendirdiklerini ve bu etkinliklerin çocukların gelişimi ile sağlıkları açısından büyük önem taşıdığını belirtmişlerdir. Buna karşın, dış mekân oyunlarına ayrılan sürenin sınırlı olduğu ifade edilmiştir (Al-Qaryouti ve Ihmeideh, 2015).

Almanya'da orta ölçekli bir kasabanın belirli bir bölgesinde yer alan on oyun alanında nicel ve gözleme dayalı bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Oyun alanlarının fiziksel düzeni; bu alanların kullanım biçimi ve çocukların oyun sırasında gösterdikleri etkinlik düzeyleriyle doğrudan ilişkilidir. Oyun alanlarının, farklı özelliklere sahip çok sayıda çocuğun gereksinimlerini karşılayabilmesi ve sağlıklı gelişimi destekleyebilmesi için çeşitli oyun imkânları sunan ve farklı oyun etkinliklerine uygun alanlar içermesi gerektiği vurgulanmıştır (Reimers ve Knapp, 2017).

Kanada'da gerçekleştirilen bir araştırmada, erken çocukluk eğitimi ve bakım ortamlarında doğaya dayalı ve risk içeren oyun olanaklarının (kaba oyun ve yuvarlanma, yükseklik, beceri geliştirme, dengesiz zeminler, hız ve kaybolma riski gibi) artırılmasına rağmen, ivme ölçerle ölçülen fiziksel aktivite düzeylerinde anlamlı düşüşler görüldüğü ve sosyal davranışlar açısından belirgin bir etki saptanmadığı belirtilmiştir (Brussoni vd., 2017).

Birleşik Krallık'ta yürütülen Milenyum Kohort Çalışması, bağımsız olarak gerçekleştirilen açık hava oyunlarının orta ve yüksek düzeyde fiziksel aktiviteyi artırdığını ve

hareketsiz geçirilen sürenin azalmasıyla ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır (Aggio vd., 2017).

Londra’da yürütülen “Camden aktif alanlar” projesinde, her okula çocuklarla yapılan görüşmeler sonucunda belirlenen temalara dayalı, kendine özgü oyun alanı tasarımları uygulanmıştır. Yeni Astro Turf sahalar, tırmanma düzenekleri, trampolinler, maymun barları ve açık hava spor alanları gibi donatılarla dezavantajlı bir bölgedeki okul bahçeleri yenilenmiştir. Ancak bu düzenlemelerin ardından çocukların fiziksel aktivite düzeylerinde anlamlı bir artış gözlenmemiştir (Hamer vd., 2017).

Avustralya’nın Perth kentinde yürütülen doğal bir deneyde, altı erken çocukluk eğitimi ve bakımı (ECEC) kurumuna ait açık hava oyun alanı yenilendikten sonra, herhangi bir değişiklik yapılmayan alanlara kıyasla ivme ölçerle ölçülen fiziksel aktivite düzeylerinde anlamlı artışlar olduğu belirlenmiştir (Ng vd., 2020).

Los Angeles County’de gerçekleştirilen bir pilot çalışmada, oyun alanlarının asfalt zeminlerin üç farklı zaman diliminde yeşil alanlara dönüştürülmesinin ardından çocukların fiziksel aktivite düzeylerinde artış olduğu rapor edilmiştir (Raney vd., 2021).

Farklı ülkelerdeki oyun alanlarını inceleyen çalışmada; dış mekân oyun alanları için çoğunlukla belirli bir tema oluşturulduğu, bu alanların belirli aralıklarla yenilenip güncellendiği, ahşap gibi doğal malzemelerin tercih edildiği, farklı yaş grupları göz önünde bulundurularak düzenlemeler yapıldığı, ebeveynlere yönelik alanların tasarlandığı ve çocukların dış mekâna yönelimini artırmak amacıyla dikkat çekici, farklı zemin türlerinin kullanıldığı saptanmıştır (Irmak vd., 2018). Bu araştırmaların yanında yurt içinde yapılan araştırmalar da bulunmaktadır.

Bu araştırmalardan biri de Düzce ilinde yapılmıştır. Düzce ilinde bulunan 29 ilkokul ve ortaokul bahçesinin incelendiği araştırmada, okul bahçelerinin oyun açısından yeterlilik düzeyi ele alınmıştır. Araştırma; okul bahçelerinin çocukların gelişimini destekleme konusunda yetersiz kaldığını ve güvenlik açısından uygun olmadığını ortaya koymuştur (Karadağ vd., 2012).

Başka bir çalışmada ise, resmî ve özel anaokullarının bahçelerinin fiziksel özelliklerini, bu alanların kullanımına ve geliştirilmesine yönelik uygulamaları ile karşılaşılan sorunları ortaya koymayı amaçlamıştır. Araştırma sonuçları; bahçelerde doğal öğelere

yeterince yer verilmediğini, özel okullarda bahçe kullanımına ilişkin kuralların çoğunlukla okul yöneticileri tarafından belirlendiğini, bahçelerin geliştirilmesi sürecine çocukların yeterince dâhil edilmediğini ve okul bahçelerinin bir öğrenme ortamı olarak görülmesine rağmen uygulamalarda bilişsel gelişimin temel hedef olarak ele alınmadığını göstermiştir (Cevher-Kalburan, 2014).

Ankara ve Muğla illerindeki MEB'e bağlı anaokulları ve ana sınıflarının bahçelerini inceledikleri çalışmada; okulların yaklaşık yarısının bahçeye sahip olduğu, bu bahçelerin büyük bölümünde çim alanlar, doğal bitki örtüsü ve süs bitkilerinin bulunduğu belirlenmiştir. Öğretmenlerin yarıdan fazlasının okul bahçesini eğitim etkinliklerinde kullandığı, bu etkinliklerin ise çoğunlukla oyun, hareket, fen çalışmaları ve alan gezilerinden oluştuğu görülmüştür. Bununla birlikte, okullarda nitelikli bahçe oluşturulmasının önündeki temel engellerin bütçe yetersizliği ve alan kısıtlılığı olduğu ifade edilmiştir (Kaçan vd., 2017).

2017 yılında yayımlanan ve okul öncesi öğretmenlerin okul bahçelerini eğitsel amaçlarla kullanmaya yönelik görüşlerinin incelendiği çalışmada; öğretmenlerin çocukları bahçeye çıkarma temel amacının, onların oyun oynamasını sağlamak ve enerjilerini harcamalarına olanak tanımak olduğu belirlenmiştir. Bunun yanında öğretmenlerin bahçede daha çok yönlendirici bir rol üstlendikleri, materyal seçimi ve yerleşimiyle ilgilendikleri görülmüştür. Güvenlik sorunları ile olumsuz hava koşulları ise bahçe kullanım süresini kısıtlayan etkenler olarak ifade edilmiştir (Aktaş-Arnas, 2017).

Ankara Çankaya ilçesinde bulunan altı özel okul öncesi kurumdan 30 okul öncesi öğretmeni ile yapılan araştırma; okul öncesi öğretmenlerinin dış mekân oyunlarının önemini bilincinde olduklarını ortaya koymuştur. Ancak yoğun eğitim programları, olumsuz hava koşulları ve yetersiz dış mekân alanları nedeniyle çocukların dış mekân oyunlarına yeterince fırsat bulamadıkları belirlenmiştir (Cetken, ve Sevimli-Çelik, 2018).

Düzce'de yer alan bir ilkokulda yapılan çalışmada, çocuk oyun alanlarında ilkokul öğrencilerinin yaşları ile grup oyunlarına katılımları arasında doğrudan bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Ayrıca, oyun alanlarında grup oyunlarına ayrılan sürenin öğrencilerin derslerdeki akademik başarılarını artırdığı sonucuna ulaşılmıştır (Erten ve Demir, 2019).

İstanbul’da Anaokulu Bahçelerinde “Dış Mekân Optimum Kullanım Olanaklarının Belirlenmesi” çalışmasında; dış mekânlardan en verimli şekilde yararlanılabilmesi amacıyla anaokullarına yönelik çeşitli öneriler sunulmuştur (Sinan ve Yerli, 2019).

Ordu ilinde faaliyet gösteren beş bağımsız anaokulu okul öncesi eğitimde oyun alanlarının prensipleri ve standartlar açısından inceleyen araştırmada; okul öncesinde eğitim öğrencilerinde gereken yeterlilikler ve okul öncesinde eğitimin politikaları yönleri tartışılarak, mevcut sonuca çözüme yönelik öneriler sunulmuştur (Arabacı, 2020).

Giresun ilinde yapılan araştırma bulgularına göre, kentleşme sürecini sürdüren ve yeni olarak nitelendirilen mahallelerde oyun alanı sayısının arttığı, çocuk başına düşen alan miktarının 1,5 m² ile 9,3 m² arasında değiştiği belirlenmiştir. Bununla birlikte, oyun alanı bulunmayan mahallelerin de varlığı tespit edilmiştir. Oyun alanlarının işlevsellik, bakım ve güvenlik açısından genel olarak “orta” düzeyde olduğu; oyun ekipmanları arasında ise kaydırak ve salıncağın ağırlıkta olduğu, çocuklar arası etkileşimi destekleyen geleneksel oyunlara yer verilmediği görülmüştür (Memiş ve Gülcan, 2020).

Aksaray ilindeki çocuk oyun alanlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi adlı çalışmada; Aksaray ilinde yer alan çocuk oyun alanlarının hem genel yeterlilik açısından hem de çeşitli boyutlar bakımından yetersiz olduğu belirlenmiştir (Yılmaz ve Öcal, 2021).

İstanbul ili Ümraniye İlçesinde MEB bağlı Özel ve devlet okullarından yapılan bir araştırmada; dış oyun alanları ve oyunların çocuklar üzerindeki etkilerine ilişkin yöneticiler, bu alanların etkili bir öğrenme ortamı sunduğunu, çocukların yaratıcılık ve üretkenliklerini artırdığını, doğayla iç içe olmanın önem taşıdığını ve çocukların sosyalleşmelerine, fiziksel ile duygusal gelişimlerine katkı sağladığını düşündüklerini ortaya koymuştur. Öğretmenler, dış oyun alanlarının çocukların fiziksel ve duygusal gelişimini desteklediğini, sosyalleşmelerine ve enerjilerini atmalarına yardımcı olduğunu belirtmiştir. Ancak materyal çeşitliliğinin yetersiz olduğu ve hava koşulları, alan ile personel eksikliği gibi etkenlerin kullanım sıklığını azalttığı vurgulanmıştır (Kösem, 2022).

Bursa’nın Kestel ilçesinde yer alan çocuk oyun alanlarını çeşitli ölçütler doğrultusunda incelemiş ve bu alanların hem sayı hem de nitelik bakımından yetersiz olduğunu, ayrıca önemli eksiklikler barındırdığını belirlemiştir. Araştırmada, çocuk oyun alanlarının çocukların

çevreyi tanımalarına olanak sağlayan ve gelişimleri açısından büyük önem taşıyan mekânlar olduğu vurgulanmıştır (Türker ve Bakır, 2022).

Malatya ilinde MEB bağlı resmi okullarda çalışan sınıf öğretmenlerinin ilkokul oyun alanlarıyla ilgili görüşlerinin incelendiği çalışmada; Sınıf öğretmenlerinin tamamı, çocuk oyun alanlarının daha fazla olanak sunması gerektiğini ve açık alanların yanı sıra kapalı oyun alanlarının da bulunmasını istediklerini belirtmiştir. Ayrıca oyun araçlarının belirli bir düzen içinde yer alması ve öğrencilere zarar vermeyecek ya da olası riskleri en aza indirecek şekilde tasarlanması gerektiği ortak bir görüş olarak ortaya çıkmıştır (Kurtbağ, 2023).

Kütahya ilinde bulunan resmi, özel ve belediye kapsamında bulunan toplam on beş okul öncesi eğitim kurumunun çocuk oyun alanlarının incelendiği araştırmada; Oyun alanlarında genellikle standart oyun ekipmanlarının yer aldığı, zemin düzenlemesi ve ekipmanların dayanıklılığına özen gösterildiği; ancak su ve kum oyunları, yapı-inşa etkinlikleri, doğal materyaller ile tüm çocuklar için erişilebilir ve kapsayıcı düzenlemelere yeterince önem verilmediği belirlenmiştir. Ayrıca oyun alanlarının planlama ve tasarım sürecinde yöneticilerin yeterince söz sahibi olmadığını ve çocukların görüş ile beklentilerinin bu süreçte dikkate alınmadığını ortaya konulmuştur (Bostancı, 2023).

Bilecik il merkezinde yer alan çocuk oyun parklarının işlevsellik, güvenlik, bakım ve temizlik gibi çeşitli ölçütler açısından niteliğinin değerlendirilmesi amaçlanan bu araştırmada ise, çocuk oyun parklarında yer alan oyun ekipmanlarının sayısı ve çeşitlilik bakımından yetersiz olduğu, alanlarda ağırlıklı olarak geleneksel oyun araçlarının bulunduğu belirlenmiştir. İncelenen parklarda güvenlik, bakım ve temizlik koşullarının yeterli düzeyde olmadığı saptanmış; bu durum ebeveyn görüşleriyle de desteklenmiştir. Bazı salıncaklarda koruyucu kemer ve sırt dayanaklarının bulunmadığı, bazı oyun araçlarında ise sivri kenarlar, kırık parçalar, paslanmalar ve genel bakımsızlıklar olduğu tespit edilmiştir. Güvenlik açısından elde edilen diğer bulgular incelendiğinde; bazı parkların trafiğe yakın konumlandığı, kimi parklarda çit, duvar gibi koruyucu önlemlerin yer almadığı, parkların tamamında güvenlik personeli ve güvenlik ekipmanlarının bulunmadığı ve pek çok parkta aydınlatmanın yetersiz olduğu görülmüştür (Civelek ve İkiz, 2024).

3.YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın deseni, çalışma grubu, veri toplama araçları, veri toplama süreci ve verilerin analizine ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışma, nitel ve nicel betimsel tarama yöntemlerinin birlikte kullanıldığı bir araştırmadır. Betimsel tarama yöntemi, bir konuya ilişkin katılımcıların görüşlerinin sorulduğu örnekleme büyük araştırmaları kapsamaktadır (Fraenkel ve Wallen, 2006).

3.2. Çalışma Grubu

Bu araştırmanın örneklemini Bilecik ilinde bulunan resmi anaokulları ile anaokulu yöneticileri ve kurumlarda çalışan öğretmenler oluşturmaktadır (Bilecik ilinde merkez ilçede 6, Gölpazarı ilçesinde 1, Osmaneli ilçesinde 1, Pazaryeri ilçesinde 1, Söğüt ilçesinde 1 ve Bozüyük ilçesinde 5 olmak üzere 15 resmi anaokulundan oluşmaktadır). Bilecik ilinde bulunan resmi anaokulların tamamı ile çalışma yapılmıştır. 2024-2025 eğitim öğretim istatistiklerine göre bu okullarda toplam 160 kişi görev yapmaktadır. Bilecik ilindeki anaokullarının sayısı, Bilecik İli Milli Eğitim Müdürlüğünden talep edilen öğrenci derslik sayıları verileriyle elde edilmiştir. Yapılan çalışmada Bilecik iline bağlı resmi anaokullarında çalışan (Resmi anaokullarında görev yapan bütün yöneticiler araştırma kapsamına alınmış, her okuldan iki öğretmenle görüşme düşünülmüş ve diğer çalışan öğretmenlere de ölçek uygulanmıştır), 24 yönetici (müdür ve müdür yardımcıları), 28 öğretmenle görüşme yapılmış, 108 öğretmene de ölçek uygulanmıştır. Araştırmanın evreni olan Bilecik ilinde resmi anaokulları araştırma kapsamına alınmıştır. Çocuk Oyun Alanlarını Değerlendirme Ölçeği” uygulanmasında ise araştırma bütün evreni kapsamaktadır. Bütün görüşmeler ve ölçek gönüllük esasına göre uygulanmıştır. Öğretmen katılımcılar (Ö1), (Ö2), (Ö3)... şeklinde simge verilmiştir. Yönetici katılımcılara ise (Y1), (Y2), (Y3)... şeklinde simgeler verilmiştir. Görüşme yapılan resmi anaokulları Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1. Görüşme Yapılan Resmi Anaokulları

Tipi	Kurum Adı	Görüşme Yapılan Yönetici sayısı	Görüşme Yapılan Öğretmen Sayısı	Ölçek Uygulanan Öğretmen Sayısı	Kurum Türü	Yer
Resmi	Bilecik Anaokulu	2	2	12	Anaokulu	Merkez
Resmi	Şeyh Edebalı Üniversitesi Anaokulu	1	2	4	Anaokulu	Merkez

Tablo 1. Devamı

Resmi	Mehmet Nuri Efendi Anaokulu	2	2	7	Anaokulu	Merkez
Resmi	Bilecik Eğitim ve Araştırma Hastanesi Anaokulu	1	1	1	Anaokulu	Merkez
Resmi	Balahatun Anaokulu	2	2	8	Anaokulu	Merkez
Resmi	Bilecik Bahçelievler Anaokulu	2	2	12	Anaokulu	Merkez
Resmi	Bozüyük Anaokulu	2	2	9	Anaokulu	Bozüyük
Resmi	Halime Hatun Anaokulu	2	2	14	Anaokulu	Bozüyük
Resmi	TOBB Anaokulu	2	1	8	Anaokulu	Bozüyük
Resmi	Bozüyük Devlet Hastanesi Anaokulu	1	2	3	Anaokulu	Bozüyük
Resmi	Vilayetler Hizmet Birliği Anaokulu	1	2	6	Anaokulu	Bozüyük
Resmi	İsmail Kara Anaokulu	1	2	2	Anaokulu	Gölpazarı
Resmi	Osmaneli Anaokulu	2	2	12	Anaokulu	Osmaneli
Resmi	Pazaryeri Anaokulu	2	2	4	Anaokulu	Pazaryeri
Resmi	75. Yıl Cumhuriyet Anaokulu	1	2	6	Anaokulu	Söğüt
	Toplam	24	28	108		

3.3.1. Yöneticilere ve Öğretmenlere Ait Demografik Bilgiler

Bilecik ilinde bulunan 15 resmi anaokulunda görev yapan 24 yönetici ile 28 öğretmenle görüşme yapılmıştır. Görüşme yapılan yöneticilerin ve öğretmenlerin demografik bilgileri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 2. Yöneticilere ve Öğretmenlere Ait Demografik Bilgiler

Değişkenler	Kategoriler	n(Ö)	n(Y)
Cinsiyet	Kadın	28	20
	Erkek	4	
Yaş	21-30	11	2
	31-40	12	13
	41-50	5	7
	50+	2	
Öğrenim Durumu	Ön Lisans		
	Lisans	28	17
	Lisansüstü	7	
Mezun Olunan Bölüm	Eğitim Fakültesi, Okul Öncesi Öğretmenliği	28	18
	Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bölümü	-	
	Meslek Eğitim Fakültesi, Anaokulu Öğretmenliği	-	3
	Açık Öğretim Fakültesi, Anaokulu Öğretmenliği	-	-
	Çocuk Gelişimi Bölümü	-	1
	Eğitim Fakültesi, Sınıf Öğretmenliği	-	-
	Diğer	-	2

Tablo 2. Devamı

Meslekte Yıl	1-5	5	1
	6-10	7	5
	11-15	12	7
	16-20	1	4
	21-25	3	4
	26+		3
Mesleği	Öğretmen	28	
	Yönetici		24
TOPLAM		52	

Yukarıdaki tablo incelendiğinde, yöneticilere ait demografik özellikler şu şekildedir: Cinsiyete göre dağılımda yöneticilerin 20'si (%83.3) kadın, 4'ü (%16.7) erkektir. Yaşa göre dağılımları incelendiğinde; 2'si (%8.3) 21–30 yaş aralığında, 13'ü (%54.2) 31–40 yaş aralığında, 7'si (%29.2) 41–50 yaş aralığında ve 2'si (%8.3) 50 yaş ve üzerindedir. Mezun olunan bölüme göre dağılımda; 18'i (%75) Eğitim Fakültesi Okul Öncesi Öğretmenliği, 3'ü (%12.5) Üniversitelerin Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bölümü, 1'i (%4.2) Açık Öğretim Fakültesi Anaokulu Öğretmenliği ve 2'si (%8.3) diğer bölümlerden mezundur. Mesleki kıdeme göre dağılımları ise; 1'i (%4.2) 1–5 yıl, 5'i (%20.8) 6–10 yıl, 7'si (%29.2) 11–15 yıl, 4'ü (%16.7) 16–20 yıl, 4'ü (%16.7) 21–25 yıl ve 3'ü (%12.5) 26 yıl ve üzeri kıdeme sahiptir. Toplamda araştırma 24 yöneticiden (%100) oluşmaktadır

Yukarıdaki tablo incelendiğinde öğretmenlere ait demografik özellikler şu şekildedir: Cinsiyete göre dağılımda öğretmenlerin tamamı kadın olup 28 kişi (%100) kadındır; erkek öğretmen bulunmamaktadır (%0). Yaşa göre dağılımları incelendiğinde; 11'i (%39.3) 21–30 yaş aralığında, 12'si (%42.9) 31–40 yaş aralığında ve 5'i (%17.9) 41–50 yaş aralığındadır. Mezun olunan bölüme göre dağılımda öğretmenlerin tamamı 28 kişi (%100) Eğitim Fakültesi Okul Öncesi Öğretmenliği bölümünden mezundur. Mesleki kıdeme göre dağılımları ise; 5'i (%17.9) 1–5 yıl, 7'si (%25) 6–10 yıl, 12'si (%42.9) 11–15 yıl, 1'i (%3.6) 16–20 yıl ve 3'ü (%10.7) 21–25 yıl arası kıdeme sahiptir. Araştırma toplam 28 öğretmenden (%100) oluşmaktadır.

Bilecik ilinde 15 resmi anaokulunda çalışan 108 öğretmene “Oyun Alanlarını Değerlendirme Ölçeği” uygulanmıştır. Ölçek uygulanan öğretmenlerin demografik bilgileri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 3. Çalışma Grubunun Özelliklerine Ait Tanımlayıcı İstatistikler

Değişkenler	Kategori	N	
Cinsiyet	Kadın	102	
	Erkek	6	
Medeni Durum	Bekar	78	
	Evli	30	
Yaş	20-25	10	
	26-30	28	
	31-35	28	
	36-40	21	
	46-50	15	
51-55	6		
	Lisans	100	
	YL	8	
	Bölüm	Okul Öncesi Öğretmenliği	82
		Çocuk Gelişimi Bölümü	11
Anaokulu Öğretmenliği		11	
Sınıf Öğretmenliği		2	
Özel Eğitim Öğretmenliği		2	
Öğrenci Sayısı	5	9	
	10	7	
	15	37	
	20	48	
	25	6	
25+	1		
Oyun Alanı Kullanma	Haftada 1 kez	25	
	Haftada 2 kez	23	
	Haftada 3 kez	23	
	Haftada 4 kez	18	
	Haftada 5 ve üstü	19	
Toplam		108	

Yukarıdaki tablo incelendiğinde öğretmenlere ait demografik özellikler şu şekildedir: Çalışma grubu incelendiğinde, grubun %94'ünün kadın, %6'sının ise erkek öğretmenlerden oluştuğu görülmektedir. Medeni durum açısından öğretmenlerin %72'si evli, %28'i bekar. Yaş dağılımına bakıldığında; öğretmenlerin %9.3'ü 20–25 yaş aralığında, %25.9'u 26–30 yaş aralığında, %25.9'u 31–35 yaş aralığında, %19.4'ü 36–40 yaş aralığında, %13.9'u 46–50 yaş aralığında ve %0.9'u 51–55 yaş aralığında yer almaktadır. Eğitim durumuna göre öğretmenlerin 100'ü lisans, 8'i yüksek lisans mezunudur. Mezun olunan bölümler incelendiğinde; %75.9'u Okul Öncesi Öğretmenliği, %10.2'si Çocuk Gelişimi, %10.2'si Anaokulu Öğretmenliği, %4.6'sı Sınıf Öğretmenliği ve %1.8'i Özel Eğitim bölümünden mezundur. Sınıflardaki öğrenci sayısına göre dağılım incelendiğinde; %8.3'ünün sınıfında 5 öğrenci, %6.5'inin 10 öğrenci, %34.3'ünün 15 öğrenci, %44.4'ünün 20 öğrenci, %5.6'sının 25 öğrenci ve %0.9'unun 25 ve üzeri öğrenci bulunmaktadır. Öğretmenlerin oyun alanlarını kullanma sıklığına bakıldığında; %23.1'i haftada bir kez, %21.3'ü haftada iki kez, %21.3'ü

haftada üç kez, %16.7'si haftada dört kez ve %17.6'sı haftada beş ve daha fazla oyun alanlarını kullandığını belirtmiştir

3.3. Veri Toplama Araçları

3.3.1. Nitel Veri Toplama Araçları

Nitel veriler, araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış formulla toplanmıştır (EK 1). Yönetici ve öğretmenlerle de görüşme yapılmıştır.

Araştırmanın nitel boyutunda öncelikli olarak araştırmada kullanılacak sorularla ilgili literatür taraması yapılmış ve konuyla ilgili sorular toplanmıştır. Araştırmanın amacına uygun sorular hazırlanmıştır (Galleta, 2013). Araştırmanın amacına uygun bulunan sorularda uyarlamaların olduğu sorular bulunmaktadır (Kösem, 2022). Hazırlanan sorularda uzman görüşü alınmıştır. Soruların incitici ve tehdit edici olmamasına dikkat ederek konuya giriş niteliğini taşıyan sorulardan başlanarak kolaydan zora doğru bir sıralama oluşturulmuştur (Wilson, 2014). Yönetici ve öğretmenlere beşer soru yöneltilmiş, yöneticiler ve öğretmenler için hazırlanan sorular birbirinden farklı olacak şekilde toplam on sorudan oluşmuştur.

Araştırmanın nitel boyutunda içerik analizi yöntemi yapılmıştır. Öğretmenler ve yöneticilerle yapılan görüşmeler, yöneticilerin odalarında ve öğretmenlerin sınıflarında gerçekleştirilmiştir. Yapılan görüşmeler 5-10 dakika sürmüştür.

3.3.2. Nicel Veri Toplama Araçları

Veriler Ulaş ve Ayan (2016) tarafından geliştirilen “Çocuk Oyun Alanlarını Değerlendirme Ölçeği” toplanmıştır (EK 2). “Çocuk Oyun Alanlarını Değerlendirme Ölçeği” için yazardan gerekli izinler alınmıştır (EK 3). Bu ölçek, Kırıkkale ilinde oyun alanlarını kullanan 500 kişiye uygulanarak, ölçeğin geçerliliğini test etmek için kapsam geçerliliği ve yapı geçerliliği testlerine tabi tutulmuştur. Kapsam geçerliliğini sağlamak için uzman görüşüne başvurulmuştur. Yapı geçerliğinde ölçeğin sahip olduğu yapıyı belirlemek için açımlayıcı faktör analizi ve açımlayıcı faktör analizi sonucu ortaya çıkan yapıyı doğrulamak için ise doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Güvenirliğini test etmek için ise test-tekrar test güvenilirlik testi, Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı ve madde-toplam test korelasyonu testi uygulanmıştır. İşlemler sonunda ölçek 4 alt faktörlü (Donanım yeterliliği, genel yeterlilik, güvenlik ve işlevsel yeterliliği, hijyen ve aydınlatma yeterliliği) 17 maddeden oluşmaktadır.

Açımlayıcı faktör analizi sonrası ölçeğin KMO değeri 0.879, Barlett testi 0.000, doğrulayıcı faktör analizi uyum indeksleri; χ^2/df 2.29, RMSEA 0.051, SRMR 0.045, GFI 0.94, AGFI 0.92, CFI 0.96, IFI 0,96'dır. Bu değerlerin hepsi önerilen değerler aralığında bulunduğu gözlenmiş ve geçerliği bu doğrultuda sağlanmıştır. Güvenirlik için yapılan test-tekrar test güvenirlik sonucu 0,980, Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı 0.845, madde toplam test korelasyon değerleri ise 0.397-0.493 arasında çıkmıştır (Ulaş ve Ayan, 2016). Ölçek geliştiricileri tarafından bu işlemlerin yapılmıştır.

3.4.Verilerin Toplanması

Araştırmanın uygulama aşaması için Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Etik Kurulu'ndan 20.02.2025 tarih ve E-54674167-050.04-314675 sayılı etik kurul izni (EK 4) ve Bilecik ili Mili Eğitim Müdürlüğünden araştırma izni 12.05.2025'te onaylanmıştır. Bilecik ilinde temel eğitime bağlı 15 tane bağımsız resmi anaokulu araştırma izni alınmıştır. Araştırmaya öncelikle hangi anaokullarından başlanacağına dair bir sıra oluşturulmuş, aynı ilçede bulunan anaokullarına aynı gün gidilmesine karar verilmiştir. Görüşme yapılan okullarda yöneticilere görüşme içeriği hakkında bilgi verilerek yöneticilerle görüşme yapılmış, öğretmenlerle görüşmek için yöneticilerden izin alınarak sınıflara gidilmiştir. Görüşmelere Bilecik ilinin Bozüyük ilçesinden temel eğitime bağlı anaokullarından başlanarak sırayla Pazaryeri ilçesi, Gölpazarı ilçesi, Osmaneli ilçesi, Söğüt ilçesi ve Bilecik merkez ilçesindeki temel eğitime bağlı resmi anaokullarına gidilmiştir. Bu anaokullarında görev yapan yöneticiler ve öğretmenlerle yapılan görüşmeler ses kaydedici ile kaydedilmiş, bazı yönetici ve öğretmenler de görüşlerini yazarak iletmişlerdir. Her bir görüşme 10-15 dakika sürmüş, yapılan bütün görüşmelerde ve ölçeklerde gönüllülük esas alınarak 'Gönüllü Katılır Olur Formu' imzalatılmıştır (EK 5).

3.5. Verilerin Analizi

3.5.1. Nitel Verilerin Analizi

Araştırmanın nitel boyutunda içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Yöneticiler ve öğretmenlerle yapılan görüşmeler Microsoft Office Word ortamına aktarılmıştır. Öğretmenlerle yapılan görüşmeler sonucunda 143 kod ve 32 temaya; yöneticilerle yapılan görüşmeler sonucunda ise 109 kod ve 29 temaya ulaşılmıştır.

Araştırmanın geçerliliğini sağlamak amacıyla verilerin açık ve anlaşılır olmasına özen gösterilmiştir. Elde edilen bulgular, araştırmanın amacı doğrultusunda incelenmiş; sonuçların birbiriyle tutarlı olup olmadığı ve tekrar eden ifadeler içerip içermediği değerlendirilmiştir. Bu süreçte verilerin gerçeği yansıtmasına dikkat edilmiştir.

Toplanan veriler içerik analizine tabi tutulmuştur. Araştırmanın güvenilirliğini belirlemek amacıyla veriler iki farklı kodlayıcı tarafından ayrı ayrı kodlanmış, oluşturulan kod ve temalar karşılaştırılmıştır. Güvenirlik hesaplamasında Miles ve Huberman (1994) tarafından önerilen görüş birliği formülü kullanılmıştır:

$$\Delta = C \div (C + \partial) \times 100$$

Bu formülde Δ güvenilirlik katsayısını, C görüş birliği sağlanan konu/terim sayısını, ∂ ise görüş birliği sağlanamayan konu/terim sayısını ifade etmektedir. Kodlayıcılar arasındaki görüş birliğinin en az %80 olması gerektiği belirtilmektedir. Yapılan hesaplama sonucunda iç tutarlılık oranı öğretmenler için %90, yöneticiler için ise %88.9 olarak bulunmuştur.

Verilerin analizi tümevarımsal veri analizi yaklaşımıyla gerçekleştirilmiştir. Bu analiz sürecinde verilerde yer alan anlamlar incelenmiş, anlamlar arasındaki ilişkiler ortaya konmuştur. Hatch (2002)'ye göre tümevarımsal analiz, olgulardan hareketle genel yargılara ulaşmayı amaçlamaktadır. Bu doğrultuda benzer özellikler taşıyan veriler belirli tema ve kavramlar etrafında sınıflandırılmıştır. Böylece içerik analizi yoluyla dağınık ve ham nitel veriler sistematik ve anlamlı bir yapı içinde bütünleştirilmesini ve araştırma sorularını açıklayıcı yorumlara dönüştürülmesini mümkün kılmıştır.

3.5.1. Nicel Verilerin Analizi

Araştırmanın nitel boyutunda, Ulaş ve Ayan tarafından geliştirilen “Çocuk Oyun Alanlarını Değerlendirme Ölçeği” ile toplanan veriler, SPSS 26.00 istatistik paket programında betimsel analiz, t-testi ve ANOVA testleriyle analiz edilmiştir.

Bu çalışma kapsamında toplanan verilere güvenilirlik analizi tekrar uygulanmış ve Alpha güvenilirlik katsayısı 0.907 olarak bulunmuştur. Araştırmacı tarafından oluşturulan “Demografik Bilgi Formu” örneklem grubunda bulunan öğretmenlerin cinsiyet, yaş, öğretim durumu, mezun oldukları bölüm, meslekteki çalışma yılları ve yönetici /öğretmen olduklarını belirlemek amacıyla oluşturulmuştur (EK 6).

Oyun alanlarının yeterlilik düzeyi medeni durum, yaş, eğitim durumu, bölüm, demografik değişkenlerine göre incelenmiştir. Cinsiyet ve eğitim durumuna göre değişkenlerine ait sıklık analizinde kadın ve erkek öğretmenlerin dağılımı bu değişkenin istatistiksel olarak farklılaşmasının incelenmesine imkan vermemiştir. Öncelikle, değişkenlerin ortalama puanlarının normal dağılım gösterip göstermediği incelenmiştir. Verilerin normal dağılımı parametrik testlerin kullanılmasında ön koşuldur (Büyüköztürk vd., 2011). Normallik testi olarak Skewness-Kurtosis değerleri bulunmuştur. Buna göre değişkenlerin çarpıklık basıklık değerleri incelenmiştir. Tablo 4 'te, ölçeğin ve faktörlerinin çarpıklık basıklık değerleri sunulmuştur.

Tablo 4. Oyun Alanlarının Yeterlilik Düzeyi ve Faktörleri Puanlarının Normallik Testi Sonuçları

	Skewness	Kurtosis
1.Donanım Yeterliliği	.042	.274
2.Genel Yeterlilik	-.172	.210
3.Güvenlik ve İşlevsellik	.222	.566
4. Hijyen ve Aydınlatma	.415	.714
Toplam puan	.353	1.528

Normallik testinin sonuçlarına göre *Oyun Alanlarının Yeterlilik Düzeyi Ölçeği'nin* puanlarının normal dağılıma sahip olduğu belirlenmiştir. Bu değerlerin -2 ve +2 arasında olması gerekmektedir (Field, 2009; Tabachnick ve Fidell, 2013).

4. BULGULAR

Araştırmada içerik analiziyle elde edilen verilerin altında yatan anlamları ortaya çıkarabilecek kavramlara ve bu kavramlar arasındaki ilişkilere ulaşılmıştır. Bu analiz sürecinde benzer özellikler taşıyan veriler belirli tema ve kavramlar etrafında sınıflandırılmıştır. Böylelikle içerik analizi, dağınık ve ham hâlde bulunan nitel verilerin sistematik bir yapı içinde bütünleştirilmesini ve araştırma sorularını açıklayıcı yorumlara dönüştürülmesini mümkün kılmıştır. Temalar örneklerle desteklenmiş tablolar halinde gösterilmiştir. Öğretmen ve yönetici görüşleri soru bazında toplanmıştır. Öğretmenlerin ve yöneticilerin görüşlerine göre bulgular verilmiştir.

4.1. Nitel Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde; öğretmenler ve yöneticilerin çocuk oyun alanları ile ilgili verilerin analizinden elde edilen bulgular tablolar halinde gösterilmiş ve oluşturulan kodlar ve temalar örneklerle desteklenmiş, yorumlanmıştır. Temalarla ilgili tablolar aşağıda yer almaktadır.

4.1.1. Çocuk Oyun Alanlarının Çocukların Gelişimi Üzerindeki Etkileri Hakkındaki Bulgular

Çocuk oyun alanlarının çocukların gelişimi üzerindeki etkileri hakkında öğretmenlerin görüşlerine ilişkin bulgular araştırmanın nitel verilerinin ilk temasını oluşturmaktadır. Bu temaya ilişkin veriler Tablo 5’te gösterilmektedir.

Tablo 5. Çocuk Oyun Alanlarının Çocukların Gelişimi Üzerindeki Etkileri

Tema	Kod	Frekans
Sosyal Gelişim ve Akran Etkileşimi	Sosyalleşme, paylaşma, sıra bekleme, iş birliği, kurallara uyma, iletişim, empati	22
Fiziksel Gelişim ve Enerji Atma	Fiziksel gelişim. motor becerileri, kaba-ince motor becerileri. Enerji atma, hareket ihtiyacı	20
Bilişsel Gelişim	Problem çözme, neden-sonuç, odaklanma, zihinsel gelişim,	8
Yaratıcılık ve Hayal Gücü	Yaratıcılık, hayal kurma, açık uçlu oyun, yapılandırılmamış oyun	9
Duygusal / Psikolojik Gelişim	Kendini ifade etme, duygularını düzenleme, özgüven, mutlu olma	9
Oyun ve Öğrenme Ortamı	Yaparak yaşayarak öğrenme, günlük yaşam becerisi, gerçek yaşam rolleri	7
Güvenlik ve Alan Düzenlemesi	Güvenli alan, risk azaltma, yaşa uygun materyal, hijyen	6
Donanım ve Materyal Niteliği	Zengin içerik, materyal çeşitliliği, tırmanma alanı, farklı merkezler	6

“Çocuk oyun alanlarının çocuklar üzerindeki etkileri hakkında ne düşünüyorsunuz?” sorusuna 22 öğretmen sosyal gelişim ve enerji atma, 20 öğretmen fiziksel gelişim ve akran etkileşimi, 8 öğretmen bilişsel gelişim, 9 öğretmen yaratıcılık ve hayal gücü, 9 öğretmen duygusal/psikolojik gelişim, 7 öğretmen oyun ve öğrenme ortamı, 6 öğretmen güvenlik ve alan düzenlenmesi, 6 öğretmen doğal ortam/ açık hava ihtiyacı demiştir. Öğretmen görüşleri bir arada incelendiğinde oyun alanlarının çocuk gelişimi açısından çok yönlü bir etkiye sahip olduğu görülmektedir.

Öncelikle öğretmen ifadeleri, oyun alanlarının en belirgin etkilerinden birinin sosyal gelişim olduğunu göstermektedir. Paylaşma, sıra bekleme, kurallara uyma, akran ilişkileri ve iş birliği gibi becerilerin en iyi oyun alanlarında kazanıldığı ifade edilmiştir. Bu bağlamda oyun alanları, çocukların akranlarıyla doğal etkileşim kurabildiği toplumsal bir eğitim ortamı olarak görülmektedir.

“Çocukların fiziksel gelişimlerine olumlu yönde katkıları bulunmaktadır. Çocuklar sınıfta kısıtlı oldukları için oyun alanlarında daha özgür hareket edebiliyorlar bu da enerjilerini bir nebze olsun atmalarına yardımcı oluyor. Arkadaşlarıyla hayal güçlerini ortaya çıkarabilecekleri oyun kurmalarını sağlıyor. Sosyal becerilerini geliştirmelerine katkıda bulunuyor (Sosyal becerileri; sıra bekleme, birbirini dinleme, paylaşma kurallara uyma gibi becerilerdedir)”(Ö2).

Bununla birlikte öğretmenler, oyun alanlarını fiziksel gelişimin temel mekânı olarak değerlendirmektedir. Enerji atma, motor becerilerin gelişmesi, tırmanma gibi hareket fırsatlarının çocuklar için vazgeçilmez olduğu, kapalı sınıf ortamlarının bu ihtiyacı karşılamadığı belirtilmiştir. Fiziksel gelişime yapılan vurgu, oyunun bedensel yönünün öğretmenler tarafından güçlü biçimde önemsendiğini ortaya koymaktadır.

“Çocuklar oyunu çok sevdikleri için oyun alanlarına büyük ilgi duyarlar. Onların özgürce hareket edebildikleri eğitici ve eğlenceli alanların, çocuklar üzerinde olumlu etkisi olduğunu düşünüyorum”(Ö1).

“Çocukların fiziksel gelişimini destekler, akranlarıyla vakit geçirmesi sosyal duygusal gelişimine olumlu etkiler”(Ö9).

“Çocuk oyun alanları çocukların fiziksel gelişimine olumlu etkilemektedir. Sosyalleşme, ince ve kaba motor gelişimini destekleme, dil gelişiminde ilerleme gibi faydalar sağlamaktadır”(Ö14).

Diğer bir önemli bulgu, oyun alanlarının çocukların bilişsel gelişiminde de etkili olduğu yönündedir. Öğretmenlerin bir bölümü problem çözme, neden-sonuç ilişkisi kurma,

yaratıcılık ve odaklanma gibi becerilerin oyun yoluyla güçlendiğini belirtmiştir. Bu durum, oyunun bilişsel süreçleri destekleyen bir öğrenme aracı olarak görüldüğünü göstermektedir.

“Oyun alanları çocukların birden fazla gelişim alanına katkı sağlıyor, fiziksel olarak enerjilerini atabilme ve motor becerilerini geliştirme imkanı buluyor. Oyun ekipmanlarıyla çeşit çeşit oyunlar kurup yaratıcılıklarını geliştiriyorlar. Akran iletişimi en yüksek seviyede oluyor. Bu durum da sosyal becerilere katkı sağlıyor. Oyun alanlarına kurulan merkezlerde tamir, yemek, inşa gibi oyunlar kurularak günlük yaşam becerileri ediniyorlar. Bilişsel olarak problem çözme, risk alma, odaklanma, neden sonuç arama gibi bir çok beceriyi fazlasıyla kazanıyorlar”(Ö7).

“Oyun, çocuklar için en iyi öğrenim yoludur. Yaparak yaşayarak öğrenmenin en etkili yoludur; kendini ifade etme metodudur”(Ö10).

“Motor becerilerini destekleyici alanlar çocukların gelişimi açısından önem taşımaktadır. Tırmanma duvarı, minderler, çocuklara farklı çalışma alanları açmaktadır. Yeterli ve kaliteli donanımlarla etkili alanlar oluşturulabilir. Okul bahçesinde farklı merkezler oluşturularak açık hava sınıfları oluşturulabilir”(Ö19).

Öğretmenler ayrıca oyun alanlarının çocukların duygusal ve psikolojik gelişimine katkı sağladığını ifade etmiştir. Oyun sırasında çocukların kendilerini daha özgür hissettikleri, duygularını rahatça ifade ettikleri, güven kazandıkları ve yaşadıkları duyguları düzenledikleri vurgulanmıştır. Bu yönüyle oyun alanları çocuklar için bir tür duygusal rahatlama mekânı niteliği taşımaktadır.

“Çocuklar oyun alanlarında oynayarak fazla enerjilerini eğlenerek atarlar. Daha sonra yapılacak masa başı etkinliğine daha rahat, konsantre geçerler. Oyun sırasında sosyalleşme motor becerilerinin gelişmesini sağlar”(Ö23).

“Çocukların kendilerini en mutlu hissettikleri yer oyun alanlarıdır. Duygularını açıkça özgürce ifade edebildikleri yerdir. O nedenle çocuklar için önemli bir yere sahiptir”(Ö25).

Son olarak bazı öğretmenler oyun alanlarını doğal bir öğrenme ortamı olarak tanımlamış; günlük yaşam becerileri, rol oyunları ve yaparak-yaşayarak öğrenmenin oyun alanlarında daha etkili biçimde gerçekleştiğini belirtmiştir. Bu bulgu, oyunun pedagojik değerinin öğretmenler tarafından fark edildiğini göstermektedir.

“Oyun alanları çocukların birden fazla gelişim alanına katkı sağlıyor, fiziksel olarak enerjilerini atabilme ve motor becerilerini geliştirme imkanı buluyor. Oyun ekipmanlarıyla çeşit çeşit oyunlar kurup yaratıcılıklarını geliştiriyorlar. Akran iletişimi en yüksek seviyede oluyor. Bu durum da sosyal becerilere katkı sağlıyor. Oyun alanlarına kurulan merkezlerde tamir, yemek, inşa gibi oyunlar kurularak günlük yaşam becerileri ediniyorlar. Bilişsel olarak problem çözme, risk alma, odaklanma, neden sonuç arama gibi bir çok beceriyi fazlasıyla kazanıyorlar”(Ö7).

Öğretmenler oyun alanlarının niteliğine vurgu yapılmaktadır. Çocukların farklı becerilerine hitap eden, güvenli ve iyi düzenlenmiş açık ya da kapalı alanların çocukların bütüncül gelişimini desteklediğini ifade etmektedirler. Ayrıca çocukların bu alanlarda özgür ve rahat bir şekilde oynayabilmelerinin, mutluluklarını artırdığına dikkat çekilmektedir. Bu durum, güvenli ve zengin içerikli oyun ortamlarının çocukların hem gelişimi hem de iyi oluşu açısından önemli olduğunu göstermektedir.

“Zengin içeriğe sahip, çocukların farklı becerilerine hitap eden alanların bütüncül gelişme katkı sağladığını düşünüyorum. Kapalı ya da açık alanlarda düzenlenmiş ve emniyet açısından risk oluşturmayan alanlarda çocukların rahat ve özgürce oynamalarına seviyorum (çocuklar mutlu olduğu için)”(Ö22).

Öğretmenlerin neredeyse tamamı, oyun alanlarının çocuklarda fiziksel, sosyal, bilişsel ve duygusal gelişimi aynı anda destekleyen bütüncül bir öğrenme ortamı sunduğunu vurgulamıştır (Ö7, Ö22) . Bu durum, oyun alanlarının yalnızca boş zaman geçirilen bir yer değil; aynı zamanda eğitsel bir ortam olarak algılandığını göstermektedir.

4.1.2. Çocuk Oyun Alanlarının Kullanım Sıklığına İlişkin Bulgular

Çocuk oyun alanlarının kullanma sıklığına göre öğretmenlerin görüşlerine ilişkin bulgular araştırmanın nitel verilerinin ikinci temasını oluşturmaktadır. Bu temaya ilişkin veriler Tablo 6’te gösterilmektedir.

Tablo 6. Öğretmenlerin Oyun Alanlarını Kullanım Sıklığı

Tema	Kod	Frekans
Düzenli ve Sık Kullanım	Her gün kullanım, günlük plan içinde yer verme, haftada birkaç kez kullanım, sürekli kullanım	17
Orta Düzey Kullanım (Haftada 1–2 kez)	Haftada bir, haftada iki kullanım, düzenli ama sınırlı kullanım	10
Az veya Kısıtlı Kullanım	Zaman olursa kullanım, 15–20 dakikalık kısa kullanım, mekânsal eksiklik nedeniyle az kullanım	3
Hava Koşullarına Bağlı Kullanım	Hava güzelse dış alan, soğuk havada iç alan; mevsime göre değişen kullanım	5
Oyun Alanlarını Çok Yönlü Kullanma	Sınıf içi oyun merkezi, oyun odası, bahçe, parkur, geleneksel oyunlar, serbest zaman	5

“Çocuk oyun alanlarının kullanır mısınız? Kullanırsanız ne sıklıkta kullanıyorsunuz” ? sorusuna 17 öğretmen düzenli ve sık kullanım, 10 öğretmen orta düzey kullanım, 3 öğretmen az ve kısıtlı kullanım, 5 öğretmen hava şartlarına bağlı kullanım, 5 öğretmen oyun alanlarının çok yönlü kullanma cevabını vermiştir.

Düzenli ve Sık Kullanım: Öğretmenler oyun alanlarını günlük planlarının doğal bir parçası hâline getirmekte ve neredeyse her gün, hatta bazı günler birden fazla kez düzenli

olarak kullanılmaktadır. Bu öğretmenler için iç ve dış oyun alanları, çocukların enerjilerini atmalarına ve öğrenme süreçlerinin desteklenmesine katkı sağlayan rutin bir uygulama olarak görülmektedir

“Her gün düzenli bir şekilde oyun alanlarını kullanmaya özen gösteriyorum”(Ö5).

“Oyun alanlarına her gün kullanıyorum tek sınıf olduğum için rahat bir şekilde kullanabiliyorum hava güzelse bahçeye kesinlikle çıkıyorum, hava güzel değilse okulun içindeki oyun alanına kullanıyorum”(Ö7).

“Kullanıyoruz. Sınıftaki oyun alanlarımız da her gün çocukların en az bir saat oynamasını sağlıyorum. Okulumuzun oyun salonuna haftada 2 saat, bahçemizi de özellikle güzel havalarda daha sık olmak üzere kullanıyorum”(Ö9).

Orta Düzey Kullanım (Haftada 1–2 Kez): Öğretmenler oyun alanlarını haftada 1–2 kez düzenli ama yoğun olmayan bir sıklıkla kullanılmaktadır. Kullanım sıklığı genellikle program akışına, ders planına veya fiziksel ortamın durumuna bağlı değişmektedir.

“ Okulda öğrencilerim için haftada 2 kez okulun oyun alanını kullanıyorum. Çocukları çok hareketli oldukları, enerjilerinin fazla olduğu ya da sıkıldıkları hissettiğim zamanlarda kullanabiliyorum”(Ö2).

“Kullanırım. Haftadan 1-2 defa olacak sıklıkta kullanırım. Soğuk havalarda daha uzun aralıklarla kullanırım”(Ö14).

“Okuldaki oyun alanını haftada bir gün kullanıyoruz”(Ö28).

Az veya Kısıtlı Kullanım: Öğretmenler, zaman buldukça veya şartlar uygun olduğunda oyun alanlarını kısa süreli olarak kullanılmaktadır. Süre kısıtlıdır (genellikle 15–20 dakika) ve mekânsal eksiklikler ya da yoğun programlar kullanım sıklığını azaltılmaktadır.

Kullanıyorum 15 -20 dakika”(Ö12).

“Günlük program akışımızı uyguladıktan sonra, kalan zamanını oyun alanında değerlendiriyoruz. Genellikle her gün yarım saate yakın oyun alanını kullanıyoruz”(Ö23).

Hava Koşullarına Bağlı Kullanımı: öğretmenler oyun alanlarını mevsim ve hava koşullarına göre kullanılmaktadır. Hava güzel olduğunda dış alana çıkılmakta, soğuk veya yağışlı günlerde ise iç mekân alanları tercih edilmektedir.

“ Evet okulumuzdaki oyun alanını sık sık kullanıyorum. Hava koşulunu gözetmeksizin günde 1 veya 2 defa oyun alanında oynuyoruz. Hava koşuluna göre dış alan iç alan oranı değişebiliyor”(Ö26).

Oyun Alanlarını Çok Yönlü Kullanımı: Öğretmenler yalnızca okul bahçesini değil; sınıf içi oyun merkezlerini, oyun odalarını, parkur alanlarını, geleneksel oyun alanlarını ve

serbest zaman alanlarını da aktif şekilde kullanmaktadır. Bu, oyunun mekânsal çeşitliliğini gösterir.

“Evet her gün kullanmaya çalışıyorum. Havalarda ısındığı için parkı çok fazla tercih etmesek de okul içindeki oyun alanını haftada 2 kez kullanıyoruz. Okul bahçesinde geleneksel çocuk oyunları, parkur oyunları ve serbest zaman geçirme şeklinde etkinlikler yapıyoruz” (Ö19).

“Sınıftaki oyun merkezini her gün kullanıyoruz. Okulda ayrı bir sınıfta yer o alan oyun odasına da haftada 2-3 gün geçiyoruz. Okul bahçesine ve bahçede yer alan oyun alanına ise haftada en az bir günde olsa çıkarıyoruz” (Ö22).

Genel olarak öğretmenlerin büyük bölümü oyun alanlarını çocukların sosyal, fiziksel ve duygusal ihtiyaçlarını karşılayan vazgeçilmez bir ortam olarak görmektedir. Öğretmenlerin büyük bölümü oyun alanını günlük ya da haftada birkaç kez düzenli olarak kullanmaktadır. Bazı öğretmenler oyun alanlarını yalnızca bahçe ile sınırlı tutmamakta; sınıf içi oyun köşeleri, oyun odaları, geleneksel oyunlar ve parkur etkinlikleri gibi farklı ortam ve uygulamalarla destekleyerek çok yönlü bir kullanım sağlamaktadır. Bu bulgular, okul öncesi eğitimde oyun alanlarının çocuklar için ne kadar kritik olduğunu ve öğretmenlerin bu alanları çoğunlukla aktif olarak değerlendirdiğini göstermektedir.

4.1.3. Çocuk Oyun Alanlarını Kullanım Durumuna İlişkin Bulgular

Çocuk oyun alanlarını kullanma ya da kullanmama nedenlerine göre öğretmenlerin görüşlerine ilişkin bulgular araştırmanın nitel verilerinin üçüncü temasını oluşturmaktadır. Bu temaya ilişkin veriler Tablo 7’te gösterilmektedir.

Tablo 7. Çocuk Oyun Alanlarının Kullanım Durumu

Tema	Kod	Frekans
Fiziksel Gelişim ve Enerji Atma İhtiyacı	Fiziksel gelişim, motor beceri, enerji atma, hareket ihtiyacı, beden farkındalığı	10
Sosyal Gelişim ve Akran Etkileşimi	Sosyalleşme, akran iletişimi, birlikte oyun kurma, paylaşım, ortak kullanım	9
Güvenlik – Hijyen – Tehlike Kaygısı	Hijyen eksikliği, tehlikeli ekipmanlar, aşırı kalabalık, güvenli olmayan alanlar	9
Eğitsel ve Bilişsel Katkılar	Problem çözme, yaratıcılık, oyun yoluyla öğrenme, ifade becerisi, materyal çeşitliliği	7
Çevresel ve Mevsimsel Koşullar	Sıcak/soğuk hava, kapalı alan havasızlığı, mevsime göre kullanım azaltma	4
Çocuğun İhtiyacına Göre Kullanım / Gelişimsel Uygunluk	Serbest oyun ihtiyacı, dikkat süresi, çocuğun oyuna ilgisi, gelişimsel destek	4

Çocuk oyun alanların kullanma sebepleriniz nelerdir? Sorusuna 10 Öğretmen Fiziksel gelişim ve enerji atma ihtiyacı, 9 öğretmen sosyal gelişim ve akran etkileşimi, 9 öğretmen

güvenlik- hijyen- tehlike kaygısı, 7 öğretmen eğitsel ve bilişsel katkılar, 4 öğretmen çevresel ve mevsimsel koşullar, 4 öğretmen çocuğu ihtiyacına göre kullanın ve gelişimsel uygunluk cevaplarını vermiştir. Fiziksel gelişim ve enerji atma ihtiyacı gibi öğretmenlerin büyük bölümü çocukların hareket ihtiyacını karşılamak, enerjilerini sağlıklı şekilde boşaltmalarını sağlamak ve fiziksel gelişimi desteklemek için oyun alanlarını kullandıklarını belirtmiştir. Öğretmenlerin ifadelerine ilişkin örnekler şu şekildedir.

“Oyun alanlarını; çocukları fiziksel açıdan geliştirdiği, sosyalleşmelerini desteklediği ve çocukların oyun ihtiyaçlarını karşılamakta verimli bir araç oldukları için kullanıyorum” (Ö4).

“Çocukların bir arada keyifli vakit geçirmeleri ve fiziksel olarak pozitif etkileri sebebiyle kullanıyorum” (Ö9).

“Enerjilerini boşalttıktan sonra eğitime başlamak etkinliklere geçmek daha verimli oluyor” (Ö12).

“Daha hareketsiz etkinlikten önce ya da sonra çocukların enerjilerini olumlu yönde etkilediğini düşündüğüm için kullanıyorum” (Ö24).

Sosyal Gelişim ve Akran Etkileşimi: Öğretmenler oyunu yalnızca bir eğlence etkinliği olarak değil, çocuğun sosyal becerilerini geliştiren, psikomotor hareket ihtiyacını karşılayan, kendini ifade etmesine imkân tanıyan ve öğrenmeyi doğal şekilde destekleyen temel bir gelişim aracı olarak tanımlamaktadır. Özellikle sosyal beceriler” akran iletişimi, paylaşma, sıra bekleme, duygu düzenleme” cevaplarda en güçlü şekilde öne çıkan kodlardır.

“Okulda bulunan oyun alanını çocukların daha rahat hareket edebilmeleri ve birlikte etkileşimde bulunmak, serbest oyunlar kurmalarını sağlamak için kullanıyorum” (Ö2).

“Çocukların oyunla öğrendiğini ve geliştiğini düşünüyorum. Kullanmama sebepim kalabalık bir okuluz ve oyun salonu her sınıf haftada 2 defa kullanma fırsatı oluyor” (Ö8).

“Çocukların sosyalleşmesini sağlamak, akran öğrenmelerine arttırmak” (Ö18).

“Oyun alanını kullanıyoruz. Çocuklarının sınıf dışında farklı materyaller ve ortamlarda çalışmalarını önemsiyorum, enerjilerini atmaları açısından da iyi oluyor. Okul dışı oyun alanını çok sıcak havalarda kullanmıyoruz. Onun dışında parkta vakit geçirmeleri, akran iletişimi, ortak kullanım becerilerini geliştirmeleri açısından önemlidir” (Ö19).

Eğitsel ve Bilişsel Katkılar Problem çözme, yaratıcılık, oyun yoluyla öğrenme, ifade becerileri, materyal çeşitliliği. Öğretmenler oyun alanlarını yalnızca eğlence alanı olarak görmemekte; öğrenmeyi destekleyen doğal bir eğitim ortamı olarak değerlendirmektedir.

“ Çocukların güvenliği açısından risk taşıyorsa oyun alanını kullanırım. Çünkü çocuğun işi oyundur. Oyun esnasında çocukların kendilerini ifade etmesini, fiziksel gelişim ve sağlık açısından desteklemelerini, zihinsel

olarak problem çözme veya rahatlamalarını, çocukların bir iş ile meşgul olmalarını eğitsel açıdan faydalı buluyorum”(Ö22).

Güvenlik – Hijyen – Tehlike Kaygısı: Hijyen eksikliği, tehlikeli alanlar, aşırı kalabalık, güvenli olmayan ekipmanlar. Bazı öğretmenler oyun alanlarını düzenli kullanmamalarının temel nedeni olarak güvenlik ve hijyen sorunlarını vurgulamıştır.

“Hijyen konusu, eğitici olmaması tercih etmeme nedenim. Ancak kış aylarında ve sosyal yönde gelişmesi açısından tercih edebiliyorum”(Ö1).

“İklim şartları gözeticilerle çocuklara park saatini faal bir şekilde geçirmelerini sağladım kullanmadığım durumlar ise temizlik hijyen açısından yeterli görmediğim tehlikeli durumlardan saklanabileceği durumlardır”(Ö20).

“Çocuk oyun alanlarının güvenli olmasına, çocuklar için uygun olup olmasına dikkat ederim. Tehlike oluşturabilecek bir durum varsa kullanmam ve yetkililere bildirilmesini sağladım”(Ö23).

Çevresel ve Mevsimsel Koşullar: Çevresel ve mevsimsel koşullar kapsamında öğretmenler, oyun alanlarının kullanımının soğuk ya da sıcak hava şartlarına, dış alanın hava durumuna bağlı olarak kullanılabilirliğine ve kapalı alanların havasız gibi fiziki özelliklerine göre değişiklik gösterdiğini belirtmiştir.

“Hijyen konusu, eğitici olmaması tercih etmeme nedenim. Ancak kış aylarında ve sosyal yönde gelişmesi açısından tercih edebiliyorum”(Ö1).

“Oyun alanını kullanıyoruz. Çocuklarının sınıf dışında farklı materyaller ve ortamlarda çalışmalarını önemsiyorum. Enerjilerini atmaları açısından da iyi oluyor. Okul dışı oyun alanını çok sıcak havalarda kullanmıyoruz. Onun dışında parkta vakit geçirmeleri, akran iletişimi, ortak kullanım becerilerini geliştirmeleri açısından önemlidir”(Ö19).

Çocuğun İhtiyacına Göre Kullanım / Gelişimsel Uygunluk: Öğretmenler oyun alanını kullanırken çocuğun hazır bulunuşluğu, ilgi düzeyi, hareket ihtiyacı ve gelişimsel özelliklerini dikkate aldıklarını vurgulamıştır.

“Çocukların oyunla öğrendiğini ve geliştiğini düşünüyorum. Kullanmama sebebim kalabalık bir okuluz ve oyun salonu her sınıf haftada 2 defa kullanma fırsatı oluyor”(Ö8).

“Çocukların güvenliği açısından risk taşıyorsa oyun alanını kullanırım çünkü çocuğun işi oyundur. Oyun esnasında çocukların kendilerini ifade etmesini, fiziksel gelişim ve sağlık açısından desteklemelerini, zihinsel olarak problem çözme veya rahatlamalarını, çocukların bir iş ile meşgul olmalarını eğitsel açıdan faydalı buluyorum”(Ö22).

“Daha hareketsiz etkinlikten önce ya da sonra çocukların enerjilerini olumlu yönde etkilediğini düşündüğüm için kullanıyorum”(Ö24).

Öğretmenlerin görüşleri değerlendirildiğinde, çocuk oyun alanlarının kullanımını etkileyen faktörlerin çok boyutlu olduğu görülmektedir. En güçlü nedenler fiziksel gelişim, enerji atma, sosyalleşme ve eğitsel katkılardır. Buna karşılık, güvenlik ve hijyen kaygıları, kalabalık ortamlar, mevsimsel koşullar ve okulların fiziki yetersizlikleri kullanım sıklığını azaltan temel engellerdir. Öğretmenler oyun alanını yalnızca bir eğlence mekânı olarak değil, çocukların bütüncül gelişimini destekleyen bir öğrenme ortamı olarak değerlendirmektedir. Sonuç olarak, oyun alanlarının niteliğinin artırılması, güvenliğinin sağlanması ve materyal çeşitliliğinin geliştirilmesi; öğretmenlerin bu alanları daha sık, daha verimli ve daha güvenli şekilde kullanmalarını sağlayacaktır.

4.1. 4. Çocuk Oyun Alanlarını Daha Etkili Kılmak Durumuna İlişkin Bulgular

Çocuk oyun alanlarının çocuklarla daha etkili kılmak adına öğretmen görüşlerine ait bulgular araştırmanın nitel verilerinin dördüncü temasını oluşturmaktadır. Bu temaya ilişkin veriler Tablo 8’de gösterilmektedir.

Tablo 8. Çocuk Oyun Alanlarını Daha Etkili Kılmak

Tema	Kod	Frekans
Materyal Çeşitliliği ve Zenginleştirme	Materyal çeşitliliğini artırma, açık uçlu materyaller ekleme, yapı-inşa, dramatik, duygusal oyun materyalleri, spor-denge-jimnastik-yoga materyalleri, parkur hazırlama/materyal kurma	24
İlgi-İhtiyaç-Gelişim Özelliklerine Göre Düzenleme	Yaş-gelişim düzeyine göre düzenleme, ilgi alanlarına göre zenginleştirme, çocuk katılımını sağlama	12
Açık Alan – Kapalı Alan Uyumlu Kullanım ve Doğal Alanlar	Açık hava oyunlarını artırma, doğal alan kullanımı, bahçe düzenlenmesi/ açık alan tasarımı	12
Öğretmenin Rolü ve Etkileşimi	Oyuna aktif katılım, çocukları gözlemler, yönlendirme-rehberlik, sosyalleşmeyi destekleme	11
Güvenlik, Sağlık ve Risk Yönetimi	Düzenli bakım-kontrol, sağlık-güvenlik kurallarına uyum, risk-fayda analizi, sabitlenmiş-temiz-kırılmamış materyaller	10
İşlevselliği Artıran Çalışmalar	Planlı oyunlar tasarlama, etkinlikler, parkur, atölye çalışmaları, şenlik ve toplu etkinlikler	9

Çocuk oyun alanlarının daha etkili kılmak için neler yaparsınız? Sorusuna 24 öğretmen materyal çeşitliliği ve zenginleştirme, 12 öğretmen ilgi- ihtiyaç- gelişim özelliklerine göre düzenleme, 12 öğretmen açık alan- kapalı alan, uyumlu kullanım ve doğal

alanlar, 11 öğretmen öğretmenin rolü ve etkileşimi, 10 öğretmen güvenlik, sağlık ve risk yöntemi, 9 öğretmenler işlevselliği artıran çalışmalar cevabını vermişlerdir.

Materyal Çeşitliliği ve Zenginleştirme: Öğretmenler, oyun alanlarının daha etkili kullanılabilmesi için materyallerin hem çeşit olarak artmasını, hem de çocukların yaratıcılığını destekleyecek açık uçlu materyallerle zenginleştirilmesini önermektedir. Spor ve hareket temelli materyaller, çocukların hem fiziksel hem duygusal gelişimini desteklemek için tercih edilmektedir. Öğretmenlerin ifadelerine ilişkin örnekler şu şekildedir.

“Öncelikle oyun alanının çocukların hareketlerini kısıtlamasına dikkat ederim. Oyun alanında bulunan materyaller çeşitlendirilmelidir. Bunlar; tırmanma merdivenleri, trambolinler, tünel oyuncakları ve benzeri gibi materyaller çocuklara zarar vermeyecek şekilde olmalı ve sabitlenmelidir. Olası bozulmaya karşı oyun alanları düzenli olarak kontrol edilmelidir. Oyun alanları sadece kapalı mekanlarda değil açık havada da çocukların güvenli oynayabilecek bir şekilde düzenlenmelidir” (Ö2).

“Planlı oyunlar oynayabilir, materyal çeşitliliği artırılabilir” (Ö9).

“Okul içindeki oyun alanında parkur hazırlayıp çocukların farklı şekillerde kullanımını destekliyorum. Okul bahçesinde etkinlikler tasarlayarak uygulama yapıyorum” (Ö19).

“ Çocuklara çocuk yogası ve jimnastik sporlarına yönelik materyaller ve donanım ile zenginleştirilebilir. Serbest oyun öncesinde veya sonrasında çocuklarla spor yapma yani ısınma soğuma hareketlere eklenebilir. Kapalı alan ise dramatik oyun alanı ile birleştirme yapılabilir. Ek olarak Tema Vakfı ve MEB işbirliğinde gerçekleştirilen Minik Tema Eğitim Programını da açık alanda uygulamak çok etkili oluyor” (Ö22).

İlgi–İhtiyaç–Gelişim Özelliklerine Göre Düzenleme: Bu temada öğretmenler, oyun alanlarının çocukların yaş, gelişim seviyesi ve ilgilerine göre düzenlenmesinin önemine dikkat çekmektedir. Çocukların alanın düzenlenmesine katılım sağlaması, motivasyon ve sahiplenmeyi artırmaktadır.

“Oyun alanlarının okul içinde ve dışında bahçe düzenlemesi kısmında çocukları dahil ederek sürece daha aktif hale getirebiliriz” (Ö11).

“Materyallerin cinsleri değiştirilebilir. Demir materyaller dayanıklı fakat aynı zamanda tehlikelidir Ürün çeşitliliği oluşturulabilir. Denge parkurları ve benzeri gibi park alanlarının yüzey alanları artırılabilir. Doğal alanlarla iç içe olabilir, orman park gibi daha yeşil alanlar belediye veya okullar gibi çeşitli grupların çocuk şenliği kurulabilir. Çocuk şenlikleri etkinlikleri düzenlenip oyun gruplarına dahil edilmesi sağlanabilir” (Ö20).

Açık Alan – Kapalı Alan Uyumlu Kullanımı ve Doğal Alanlar: Öğretmenler, kapalı alanların yanı sıra açık alanların ve doğal ortamların kullanımını oldukça önemli bulmaktadır.

Doğa temelli oyunların çocukların yaratıcılığını ve keşfetme becerilerini artırdığı belirtilmektedir.

“Çocukların problem çözme yeteneklerini geliştirme imkanı vermesini isterim açık alan oyun alanları olabilir. Onların tasarlayacağız kuracağı alanların olmasını isterim”(Ö1).

“Materyallerin cinsleri değiştirilebilir. Demir materyaller dayanıklı fakat aynı zamanda tehlikelidir Ürün çeşitliliği oluşturulabilir. Denge parkurları ve benzeri gibi park alanlarının yüzey alanları artırılabilir. Doğal alanlarla iç içe olabilir, orman park gibi daha yeşil alanlar belediye veya okullar gibi çeşitli grupların çocuk şenliği kurulabilir. Çocuk şenlikleri etkinlikleri düzenlenip oyun gruplarına dahil edilmesi sağlanabilir”(Ö20).

Güvenlik, Sağlık ve Risk Yönetimi: Öğretmenlerin önemli bir kısmı, oyun alanlarının etkili olabilmesi için sağlam, güvenli, temiz ve düzenli kontrol edilen materyallere ihtiyaç olduğunu vurgulamaktadır. Risk içeren alanların minimize edilmesi ve güvenli ortam sağlanması öncelik olarak görülmektedir.

“Sağlık ve güvenlik koşullarına öncelikli olarak dikkat etmekle birlikte çocuklarla birlikte oyuna katılarak daha etkili kullanılmasını sağlarım”(Ö4).

“Risk fayda analizi yapılmalı çevre duruma göre kapatılmalı, tel örgü ve benzeri gibi şeylerle düzenli aralıklarla alanın kontrolü sağlanmalı, kırıklar varsa onarım olmalıdır”(Ö14).

Öğretmenin Rolü ve Etkileşimi: Oyun alanlarını etkili kılan önemli bir unsur öğretmenin rolüdür. Bazı öğretmenler doğrudan oyuna katılarak süreci desteklemekte; bazıları ise gözlem yaparak, rehberlik ederek ya da çocuklar arası sosyal etkileşimi artırarak süreci yönlendirmektedir.

“Çocuklara serbest bırakır gözlemlerim, zaman zaman da parkur hazırlarım”(Ö5).

“Onların ilgilerini çekebilecek materyaller koyarım gerektiğine yönlendirmeler yaparım”(Ö16).

İşlevselliği Artıran Çalışmalar: Bazı öğretmenler oyun alanlarının daha işlevsel hale gelmesi için planlı etkinlikler, parkurlar, atölyeler ve şenlik gibi toplu oyun etkinlikleri düzenlediğini belirtmiştir. Bu uygulamalar oyun alanının daha amaçlı ve çok yönlü kullanılmasını sağlamaktadır.

“Planlı oyunlar oynayabilir, materyal çeşitliliği artırılabilir”(Ö9).

“Öncelikle Çocuk alanlarının güvenlik koşullarına uygun olması gerekiyor. Tırmanma alanları eklenebilir. Denge çalışması yapılacak araçlar eklenebilir. Grup oyunları için işlevsellik artırılabilir. Zeka oyunları

eklenebilir... Sportif çalışmalar için güzel bir parkur hazırlanabilir... Çevre bilinci kazandırmak adına ekilmiş bir alan eklenebilir. Kum havuzu eklenebilir”(Ö24).

“Atölye çalışmalarıyla daha etkili olacaktır”(Ö28).

Zengin ve çeşitli materyaller şarttır. Öğretmenler, tek tip oyuncak ve tek amaçlı alanların yetersiz kaldığını; çocukların yaratıcılık, motor beceri, sosyal etkileşim ve duygusal gelişim için farklı türlerde açık uçlu materyallere ihtiyaç duyduğunu güçlü biçimde vurgulamıştır. Güvenlik, öğretmenlerin asla taviz vermediği ortak ilkedir. Tüm materyallerin güvenli, sağlam, temiz ve düzenli kontrol edilmiş olması gerektiği belirtilmiştir. Öğretmenler risk fayda analizi yapılmasının önemini özellikle vurgulamıştır. Genel olarak öğretmenlerin tamamı, oyun alanlarının salt “oyun oynanan yer” olmaktan çıkıp öğrenme, gelişim, keşif ve sosyalleşme alanı olarak görülmesi gerektiği konusunda birleşmektedir.

4.1.5. Dışarı Etkinlikleri İçin Çocukları Hava Koşullarına Göre Hazırlamaya Ait Bulgular

Çocukları hava koşullarına göre hazırlama ve dışarı etkinliklere devam ile ilgili öğretmen görüşlerinin bulguları araştırmanın nitel verilerinin beşinci temasını oluşturmaktadır. Bu temaya ilişkin veriler Tablo 9’da gösterilmektedir.

Tablo 9. Dışarı Etkinlikleri İçin Çocukları Hava Koşullarına Göre Hazırlama

Tema	Kod	Frekans
Hava Koşullarına Uygun Giyinme	Kalın/kışlık kıyafet, kat kat giydirme, yağmurluk, bot, şapka, güneş kremi, yedek kıyafet hazırlama	6
Planlama	Hava durumunu günlük/haftalık takip etme, etkinlikleri hava koşuluna göre düzenleme, dışarı çıkış süresi planlama, uygun günleri değerlendirme	6
Aile ile İşbirliği	Velileri bilgilendirme, uygun kıyafet yönlendirmesi yapma, açık havanın önemini anlatma, velilerin kaygılarını yönetme	4
Açık Hava – Kapalı Alan Dengesi	Hava kötü olduğunda kapalı alan kullanma, bahçe yetersizliğinde alternatif oyun ortamı hazırlama, serbest oyun düzenleme, fiziksel aktiviteyi hava şartlarına göre ayarlama	4
Sağlık ve Güvenlik Önlemleri	Su tüketimini artırma, üşütmeyi engelleme, güvenli alan seçimi, kuralları hatırlatma, sağlık risklerini azaltma	4
Okulun Fiziksel Koşullarının Etkisi	Bahçesiz okulda dış etkinlik yapamama, bahçesi iyi olan okullarda daha sık dışarı çıkma	2

Çocukları dışarı etkinlikler için hava koşullarına göre nasıl hazırlarsınız? Sorusuna 6 öğretmen hava koşullarına uygun giyinme, 6 öğretmen planlama ve hava durumunu kontrol etme, 4 öğretmen aile ile iş birliği, 4 öğretmen4 öğretmen açık alan kapalı alan dengesi, 4 öğretmen sağlık ve güvenlik önlemleri, 2 öğretmen okulun fiziksel koşullarının etkisi cevaplarını vermiştir.

Hava Koşullarına Uygun Giyinme: Öğretmen görüşleri incelendiğinde, okul öncesi dönemde açık hava etkinliklerine çıkmadan önce çocukların hava koşullarına uygun hazırlanmasının sürecin en önemli basamağı olduğu görülmektedir. Birçok öğretmen çocukların mevsime göre doğru giydirilmesine dikkat ettiklerini belirtmiş, özellikle kalın kıyafet, yağmurluk, bot, şapka, güneş kremi ve yedek kıyafet gibi koruyucu unsurları vurgulamıştır

“Kışın daha kalın kışa uygun kıyafetler giydiririm, yazın da daha rahat edebilecekleri hareketlerini kısıtlamayacak kıyafetler tercih ederim”(Ö1).

“Soğuk ya da yağmurlu ise uygun ceket giydiririm. Güneşte ise şapka takmalarını sağlar ve mümkün olduğunca gölge alanları tercih ederim”(Ö3).

“Mevsim özelliklerine göre giyinmeye önem verilmeli, yağmurlu havalarda, su geçirmez bot, yağmurluk, karlı havalarda kar eldivenleri, kalın mont, içlik, güneşli havalarda; şapka güneş kremi kullanılmalı. Çocukların çevreyi ve mevsimi keşfetmeleri için serbest zaman etkinliklerine yer verilmelidir”(Ö13).

“Hava koşullarına uygun şekilde giymelerini sağlayarak şapka ve benzeri mont gibi etkinliklere devam ediyorum”(Ö28).

Planlama: Bunun yanında öğretmenler hava durumunu önceden takip ederek etkinlikleri buna göre planlamanın çocukların konforu ve güvenliği için gerekli olduğunu ifade etmektedir.

“Bu konuda öncelikle ve velilere hazırlamak gerektiğini düşünüyorum. Açık hava etkinliklerinin çocuklar üzerindeki etkileri velilere aktarılarak başlanmalı. Etkinlikler önceden planlanmalı ve o gün okula gelmeden önce hava durumuna bakılarak verilerle bilgilendirilmeli, çocuklar hava koşullarına uygun olarak giydirilerek okula gönderilmelidir. Şapka, yağmurluk, güneş gözlüğü, benzeri şeyler yanlarında bulunmalıdır. Bunların dışında etkinlik için gereken malzemeler varsa bunlar da önceden temin edilmelidir”(Ö2).

“Mevsim özelliklerine göre giyinmeye önem verilmeli, yağmurlu havalarda, su geçirmez bot, yağmurluk, karlı havalarda kar eldivenleri, kalın mont, içlik, güneşli havalarda; şapka, güneş kremi kullanılmalı. Çocukların çevreyi ve mevsimi keşfetmeleri için serbest zaman etkinliklerine yer verilmelidir”(Ö13).

Aile ile işbirliği: Bazı öğretmenlerin velilerin bilgilendirilmesini, uygun kıyafet yönlendirmesinin yapılmasını ve velilerin hava koşullarına ilişkin kaygılarının azaltılmasını önemli gördükleri anlaşılmaktadır. Bu da açık hava etkinliklerinin sürdürülebilmesi için aile desteğinin kritik olduğunu göstermektedir.

“Genelde hava güzel olunca dışarıya çıkıyorum. Sene başında uygun kıyafetler konuşulur ve veliler ikna edilebilirse her hava koşulunda çıkarmak isterim çocukları dışarıya”(Ö7).

“Aileler ile işbirliği yaparak uygun kıyafet ile her hava koşuluna koşulunda dışarı etkinliklere devam edebiliriz”(Ö11).

Açık hava–kapalı alan dengesi: Öğretmenler, hava elverişsiz olduğunda kapalı alanları değerlendirdiklerini, hava iyiye dış mekân fırsatlarını daha fazla kullandıklarını belirtmiştir. Özellikle bazı okulların fiziksel imkânlarının sınırlı olması (Ö16) açık hava etkinliklerinin düzenli yapılmasında engel oluşturmaktadır. Buna karşılık bahçesi iyi olan okullarda (Ö26) çocuklar daha özgürce hareket edebilmekte ve doğayı keşfetme fırsatı bulmaktadır.

“Okulumuzun bahçesi olmadığı için maalesef dışarı etkinlikler yapamıyoruz”(Ö16).

“Hava durumunu önceden takip ederim çocuklarıma mevsimi yine uygun giymelerini konusunda bilgi veririm. Hava koşulları uygun olmadığı zaman kapalı alanları tercih ederim”(Ö21).

“ Okulumuzun bahçesi oyun açısından çok iyi çocuklar güzel havalarda sık sık dışarıya çıkararak özgürce koşmalarını, doğayı keşfetmelerine istiyoruz. Çok nadir kurallı oyunlar oynasak da genellikle arkadaşlarıyla oyunlar kurmalarına ve sürdürmeleri konusunda yönlendirici oluyoruz. Çocuklar serbest oyunlarda kendilerini daha mutlu hissediyor “(Ö26).

Sağlık ve güvenlik önlemleri: Öğretmenlerin çocukların üşütmemesine, güvenli alan seçimine, kuralları hatırlatmaya ve su tüketimi gibi temel sağlıklı davranışları desteklemeye önem verdikleri görülmektedir.

“Çocuklar mevsim koşullarına uygun kıyafetlerle okula geliyorlar bahçeye çıkarken sularını yanlarına alıp bol su tüketmelerini teşvik ediyorum”(Ö19).

“Uygun kıyafet ve çıkmadan önce belirlenen kurallara dikkat ederim”(Ö27).

Okulun Fiziksel Koşullarının Etkisi: Öğretmenlerin dış alan kullanımını belirleyen önemli bir faktör olarak ortaya çıkmaktadır. Bahçesi olmayan okullarda açık hava etkinliklerinin yapılamaması, bu okullardaki çocukların dış ortam deneyimlerinin sınırlı kalmasına yol açmaktadır. Buna karşılık bahçesi geniş ve nitelikli olan okullarda dışarı çıkışların daha sık gerçekleştiği ifade edilmiştir. Bu durum, fiziksel koşulların çocukların gelişimsel fırsatlarını doğrudan etkilediğini göstermektedir.

“Okulumuzun bahçesi olmadığı için maalesef dışarı etkinlikler yapamıyoruz”(Ö16).

“ Okulumuzun bahçesi oyun açısından çok iyi çocuklar güzel havalarda sık sık dışarıya çıkararak özgürce koşmalarını, doğayı keşfetmelerine istiyoruz. Çok nadir kurallı oyunlar oynasak da genellikle arkadaşlarıyla

oyunlar kurmalarına ve sürdürmeleri konusunda yönlendirici oluyoruz. Çocuklar serbest oyunlarda kendilerini daha mutlu hissediyor“(Ö26).

Genel olarak öğretmenler, açık havanın çocukların gelişimi için gerekliliğini kabul etmekte, ancak bu sürecin sağlıklı bir şekilde yürütülebilmesi için doğru kıyafet, doğru zamanlama, aile işbirliği, sağlık-güvenlik önlemleri ve okulun fiziksel koşullarının belirleyici olduğuna dikkat çekmektedir. Bu bulgular, açık hava etkinliklerinin sürdürülebilirliğinin yalnızca öğretmen tutumuna değil; aile, okul imkânları ve hava koşulları gibi birçok faktörün birlikte yönetilmesine bağlı olduğunu göstermektedir.

4.1.6. Çocuk Oyun Alanlarının Çocuklar Üzerindeki Etkileri Hakkındaki Bulgular

Çocuk oyun alanlarının çocuklar üzerindeki etkileri hakkındaki yönetici görüşlerinin bulguları araştırmanın nitel verilerinin altıncı temasını oluşturmaktadır. Bu temaya ilişkin veriler Tablo 10’da gösterilmektedir.

Tablo 10. Çocuk Oyun Alanlarının Çocuklar Üzerindeki Etkileri

Tema	Kod	Frekans
Gelişim Alanlarına Katkı	Tüm gelişim alanlarını destekleme, fiziksel ve psikomotor gelişim, Sosyal gelişim/akran etkileşim, problem çözme/karar verme, duygusal rahatlama/özgüven	15
Serbest Oyun ve Yaratıcılık	Yaratıcılık – hayal gücü, serbest oyun / özgürlük hissi, doğal materyal ihtiyacı	10
Oyun Alanlarının Niteliği ve Materyal Farklılığı	Yeterli materyal – zengin içerik, yapılandırılmış / yapılandırılmamış alan karşılaştırması, materyal çeşitliliği	10
Sosyal Etkileşim ve Akran Öğrenmesi	Sosyalleşme, akran öğrenmesi	7
Doğal Oyun Alanlarının Önemi	Doğal ortam ihtiyacı, doğal oyun unsurlarıyla etkileşim	6
Şehirleşme ve Doğadan Uzaklaşma	Apartman kültürü / sınırlı oyun alanı, doğadan uzaklaşma	3

Çocuk oyun alanlarının çocuklar üzerindeki etkileri hakkında ne düşünüyorsunuz? Sorusuna 15 yönetici gelişim alanlarına katkısı, 10 yönetici serbest oyun ve yaratıcılık, 10 yönetici oyun alanlarının niteliği ve materyal farklılığı, 6 yönetici doğal oyun alanlarının önemi, 7 yönetici sosyal etkileşim ve akran öğrenmesi, 3 öğretmen şehirleşme ve doğadan uzaklaşma olarak cevaplandırmışlardır.

Gelişim Alanlarına Katkı: Yöneticilerin büyük çoğunluğu, çocuk oyun alanlarının çocukların tüm gelişim alanlarını desteklediğini vurgulamaktadır. Özellikle fiziksel ve psikomotor gelişimin belirgin şekilde güçlendiği, akran etkileşiminin arttığı ve sosyal

gelişime önemli katkılar sağlandığı ifade edilmektedir. Ayrıca bazı yöneticiler, problem çözme ve karar verme becerilerinin desteklendiğini; duygusal rahatlama ve özgüven artışının sağlandığını ifade etmiştir. Bu durum, oyun alanlarının çocukların bütünsel gelişimi açısından vazgeçilmez bir öğrenme ortamı olduğunu göstermektedir. Aşağıda örnek cümleler sunulmuştur.

“Çocukların yaş grubuna uygun doğru düzenlenmiş oyun alanları çocukların tüm gelişim alanlarını gelişmesine katkı sağlar. Özellikle fiziksel gelişimi ve psikomotor gelişimini doğrudan destekler. Ayrıca çocukların duygularını ifade etmelerine fırsat verir. Çocukların kendileri net tanıma ve gerçekleştirmeleri için olanaklar sunar, problem çözme becerilerini geliştirir” (Y12).

“Oyun alanları çocukların fiziksel ve sosyal gelişimlerine katkı sağlamaktadır. İletişim kurma, özgüven kazanma noktasında iyi bir atmosfer sağlıyor” (Y20).

“Oyun alanlarının çocukların akran paylaşımlarının ve fiziksel ruhsal gelişimleri için büyük öneme sahip olduğunu düşünüyorum” (Y23).

Serbest Oyun ve Yaratıcılık: Birçok yönetici, çocukların oyun alanlarında yaratıcılıklarını ve hayal güçlerini daha serbest biçimde kullanabildiğini belirtmiştir. Serbest oyun fırsatının çocuklara özgürlük hissi verdiği ve doğal materyallerin öğrenme sürecini olumlu etkilediği vurgulanmıştır. Bu ifadeler, yapılandırılmamış oyun alanlarının çocukların özgün ve özgür oyun üretimi için önemli bir kaynak olduğunu göstermektedir.

“Çocuklar oyun alanlarında sınıfta olduklarından daha özgür hissederler; beraber oynama, yaşlılarıyla oyun kurup bunu sürdürebilme ve düşünme, karar verme yeteneklerini, sosyal gelişimlerini olumlu etkilediğini düşünüyordüm” (Y11).

“Oyun alanlarının çeşitliliğinin artırılmasının çocukların hayal gücü ve yaratıcılıklarıyla doğru orantıda fayda sağladığını düşünüyorum. Sağlığa yararı olmayan materyallerden ve doğal ortamlardan oluşmalı” (Y15).

Oyun Alanlarının Niteliği ve Materyal Farklılığı: Yöneticiler, oyun alanlarındaki materyal çeşitliliğinin çocukların gelişimine katkı sağladığını ve yeterli materyalin çocukları motive ettiğini dile getirmiştir. Yapılandırılmış ve yapılandırılmamış alanların karşılaştırıldığı görüşlerde doğal, zengin ve keşfetmeye açık alanların daha fazla fayda sunduğu görülmektedir. Bu durum, materyal niteliği ve çeşitliliğinin oyun deneyiminin kalitesini etkilediğini göstermektedir.

“Okullarda bulunan oyun alanlarını, etkinlikler arası öğrencilerde biriken fiziksel enerjiyi yönlendirme açısından olumlu görüyorum. Oyun alanlarının çocukların oyun kurabileceği yapılandırılmamış materyaller ile hazırlanması gerektiğini düşünüyorum” (Y2).

“Oyun alanlarının geliştirilmesinin, çocukların gelişimi üzerinde çok büyük etkileri olduğunu düşünüyorum. Özellikle şu an uyguladığımız Maarif Modeli, okul dışı faaliyetleri çok fazla destekliyor. Bu nedenle öğrencilerimizin önemli bir bölümü zamanını okul dışı etkinliklerde geçiriyor. Oradaki materyaller ne kadar etkin, çeşitli ve farklı şekillerde kullanılabilir durumdaysa; yeni ve değişen alanlar oluşturulabiliyorsa ve çocuklar her çıktıklarında farklı düzenlemelerle karşılaşabiliyorsa, bunun onlar için daha faydalı olduğunu ve gelişimlerine katkı sağladığını düşünüyorum” (Y8).

Sosyal Etkileşim ve Akran Öğrenmesi: Yöneticiler oyun alanlarının çocukların sosyalleşmelerini ve akranlarıyla ilişki kurmalarını kolaylaştırdığını vurgulamıştır. Ayrıca akran öğrenmesinin desteklendiği ve oyun alanlarının çocukların iletişim, işbirliği ve paylaşım becerilerini güçlendirdiği ifade edilmektedir. Bu bölüm, oyun alanlarının önemli bir sosyal öğrenme ortamı olduğunu ortaya koymaktadır.

“Oyun alanları, çocukların sosyalleşmelerini ve becerilerini gözlemlemek için uygun yerlerdir. Bu alanlardaki oyunlar, çocukların çevreyle iletişim kurmalarına ve etkileşimde bulunmalarına olanak sağlar” (Y4).

“Oyun alanlarının önemli olduğunu düşünüyorum. Özellikle okul öncesi eğitimde çocuklar birçok şeyi oyunla öğreniyor. Oyun alanları ne kadar zenginleşirse, çocukların hem keyif alma hem de akran öğrenimi sürecine katılma düzeyi artacaktır. Bu nedenle oyun alanları bizim için son derece önemlidir” (Y5).

Doğal Oyun Alanlarının Önemi: Birçok yönetici, doğal ortamlarla etkileşimin çocuklar için hem yaratıcı hem de gelişimsel açıdan önemli olduğunu vurgulamıştır. Doğal unsurlarla yapılan oyunların çocukların hayal gücünü, keşfetme davranışını ve çevre ile etkileşimini desteklediği belirtilmektedir Yöneticilerin bu görüşleri, doğallığın çocuk oyun alanlarında temel bir unsur olarak görülmesi gerektiğini göstermektedir.

“Bilecik’te oyun alanları yetersizdir. Bu eksiklikler tamamlandığında çocukların gelişimine olumlu katkı sağlayacağını ve onları ekrandan uzak tutacağını düşünüyorum” (Y1).

“Çocuk oyun alanlarının, çocuklar üzerinde çok önemli bir yeri olduğunu düşünüyorum. Özellikle şehirleşme ile birlikte çocukların köyden ve doğal ortamdaki uzaklaşması, apartman yaşamının artması, oyun alanlarını oldukça sınırlandırdı. Artık çocuklar genelde yapılandırılmış oyun alanlarında oynamaya başlıyor. Doğal arkadaşlıklar yok; sürekli bir ebeveyn gözetimi altındalar. Bu nedenle, bizim zamanımızdaki gibi kendi sorunlarını ve problemlerini çözme, oyun grubunda liderlik alma gibi becerileri geliştiremiyorlar. Çocukların kendilerini doğal şekilde ifade edebilecekleri, doğal materyallerle oynayabilecekleri oyun alanlarına ihtiyaç olduğunu düşünüyorum. Biz çocukken yaprak toplar, onları kullanarak oyunlar kurardık; ama şimdi çocukların her şeyi hazır: porselen ya da metal çaydanlıklar, gerçeklerine benzeyen plastik evcilik malzemeleri gibi. Bu hazır materyaller çocukları yaratıcı olmaktan uzaklaştırıyor, problem çözme becerilerini geliştirmiyor. Genelde hep bir yetişkin rehberliğinde oyun oynuyorlar ve bu durum maalesef gelişimlerini olumsuz etkiliyor. Bu nedenle serbest oyun alanlarına ihtiyaç duyulduğunu düşünüyorum” (Y10).

Şehirleşme ve Doğadan Uzaklaşma: Bazı yöneticiler, apartman yaşamı ve şehirleşme nedeniyle çocukların doğal oyun ortamlarından uzaklaştığını (10) ve doğadan kopmanın çocukların gelişimini olumsuz etkilediğini (1, 10, 15) belirtmiştir. Bu görüşler, şehir ortamında büyüyen çocukların oyun alanlarına daha fazla ihtiyaç duyduğunu ve bu alanların doğal unsurlarla desteklenmesinin önemini ortaya koymaktadır.

“Oyun alanlarının çeşitliliğinin artırılmasının, çocukların hayal gücü ve yaratıcılıklarına doğru orantılı olarak fayda sağladığını düşünüyorum. Bu alanların sağlığa zararlı olmayan materyallerden ve doğal ortamlardan oluşturulması gerekmektedir” (Y15).

Yönetici görüşleri, çocuk oyun alanlarının fiziksel, sosyal, duygusal ve bilişsel gelişim üzerinde çok yönlü bir etkiye sahip olduğunu açıkça göstermektedir. Materyal çeşitliliği, doğal unsurlar, serbest oyun fırsatları ve sosyal etkileşim olanakları oyun alanlarının niteliğini belirleyen temel unsurlardır. Ayrıca şehirleşme ve apartman yaşamı nedeniyle çocukların doğadan uzaklaştığı vurgulanmış, bu nedenle okullardaki oyun alanlarının çocukların doğa ile temasını artıracak şekilde düzenlenmesi gerektiği belirtilmiştir. Genel olarak yöneticiler, oyun alanlarının çocukların gelişiminde tamamlayıcı ve vazgeçilmez bir öğrenme ortamı olduğunu düşünmektedir.

4.1.7. Oyun Alanlarının Çocukların İhtiyacı Olduğuna Dair Bulgular

Çocukların oyun alanlarında oynamasının gerekliliğine yönelik yönetici görüşleriyle ilgili bulgular araştırmanın nitel verilerinin yedinci temasını oluşturmaktadır. Bu temaya ilişkin veriler Tablo 11’de gösterilmektedir.

Tablo 11. Oyun Alanları Çocukların İçin Bir İhtiyaçtır

Tema	Kod	Frekans
Sosyal Gelişim ve Sosyalleşme	Akran iletişimi, paylaşma, sıra bekleme, toplumsal kurallar, özgüven, kendini ifade etme, grup ilişkileri	16
Yaratıcılık ve Hayal Gücü	Hayal gücü, yaratıcı düşünme, serbest oyun, doğal materyallerle oyun, açık uçlu etkinlikler	9
Fiziksel Gelişim ve Enerji Atma	Fiziksel hareket, psikomotor gelişim, enerji boşaltma, hareket ihtiyacını karşılama	8
Oyun ve Eğitim Aracı	Oyunla öğrenme, kavram gelişimi, problem çözme, günlük yaşam becerileri, doğal öğrenme süreci	6
Özgürlük, Kendini İfade Etme ve Gözlem Fırsatı	Çocuğun kendini özgür hissetmesi, öğretmen gözlemi, liderlik ve grup dinamikleri, doğal davranışların görünmesi	6
Güvenlik ve Alan Düzenlemesi	Güvenli alan, yaşa uygun materyaller, zeminin uygunluğu, risk azaltma	4

Sizce oyun alanları çocuklar için bir ihtiyaç mıdır? Sorusuna 16 yönetici sosyal gelişim ve sosyalleşme, 9 yönetici yaratıcılık ve hayal gücü, 8 yönetici fiziksel gelişim ve enerji atma, 6 yönetici oyun ve eğitim aracı, 6 yöneticiler özgürlük, kendini ifade etme ve gözlem fırsatı, 4 yönetici güvenlik ve alan düzenlemesi cevaplarını vermişlerdir.

Sosyal Gelişim ve Sosyalleşme: Yöneticiler, oyun alanlarının çocukların akranlarıyla iletişim kurma, paylaşma, sıra bekleme, kuralları öğrenme ve özgüven geliştirme süreçlerinde büyük rol oynadığını belirtmiştir. Oyun alanlarının sosyal ilişkileri doğal bir ortamda desteklediği, çocukların toplumsal kuralları yaşayarak öğrendiği ve kendini ifade etme fırsatı bulunduğunu ifade ederek ihtiyaç olduğunu vurgulamıştır.

“Oynamalıdır çocuklar. Öncelikle enerjilerini atmalıdırlar, ayrıca okul öncesinde oyun eğitim aracı olarak kullanılmakta bu sebeple çocuklar oyun alanlarında oyun oynarken de eğitim yapabilir” (Y3).

“Çocuklar özellikle okul öncesi, birçok şeyi oyun oynarken öğreniyorlar. Normalde işte duygusal olarak çocuğa sıraya geçmeyi öğretirsiniz ama bir oyun formatı içerisinde çocuğa sıraya geçmesini de öğretirsiniz ve diğer kavramları da öğretirsiniz. O yüzden çocuklar mutlaka oyun oynamalı diye düşünüyorum” (Y5).

Yaratıcılık ve Hayal Gücü: Yöneticiler, oyun alanlarının çocukların hayal kurma, yaratıcı düşünme ve serbest oyun geliştirme becerileri için önemli olduğunu vurgulamışlardır. Doğal materyallerle oyun ve açık uçlu etkinliklerin çocukların yaratıcılığını desteklediği belirtilmiştir.

“Çocuklar, önce doğal ortamlardan yararlanarak yaratıcılıklarını kullanabilmeli ve oyun alanı oluşturabilmeyi bilmelidir” (Y15).

“Oyun alanları çocuklar tarafından kullanılmalıdır çünkü çocukların tüm anlamıyla hayal güçlerini, yaratıcılıklarını kullandıkları ve kendilerini tamamen özgür bıraktıkları alanlardır” (Y18).

Fiziksel Gelişim ve Enerji Atma: Yöneticilere göre oyun alanlarının en belirgin katkılarından biri, çocukların hareket etme ihtiyaçlarını karşılaması, psikomotor gelişimi desteklemesi ve biriken enerjiyi sağlıklı bir biçimde boşaltmalarına imkân vermesidir. Özellikle sınıf içi hareket kısıtlılığı düşünüldüğünde, oyun alanlarının fiziksel gelişim için zorunlu olduğu ifade edilmiştir.

“Sosyal beceri, fiziksel yeterlilik ve enerji kontrolü Sağlar” (Y1).

“Oyun alanları, çocukların fiziksel ve sosyal gelişimlerine katkı sağlamaktadır. Ayrıca iletişim kurma ve özgüven kazanma noktasında da çocuklara iyi bir ortam sunmaktadır” (Y20).

Oyun ve Eğitim Aracı: Yöneticilerin oyunu sadece eğlenceli bir etkinlik olarak değil, bir öğrenme aracı olarak gördüklerini göstermektedir. Oyun alanlarında çocukların kavram gelişimi, problem çözme, günlük yaşam becerileri ve doğal öğrenme süreçlerinin desteklendiği belirtilmiştir. Oyun sırasında öğrenmenin daha kalıcı olduğuna dikkat çekilmiştir.

“Oyun bir eğitim aracıdır. Çocuğa öğretmek istenen şey oyunla daha kolay bir şekilde öğretilir. Çocuk oyunla kendini daha iyi ifade edebilmekte, hayal gücünü yaratıcılığını geliştirilmektedir”(Y4).

Özgürlük, Kendini İfade Etme ve Gözlem Fırsatı: Bu tema çocukların oyun alanlarında daha özgür hissettiği, duygularını ve davranışlarını daha doğal şekilde ortaya koyduğu ve öğretmenlerin çocukları daha iyi gözlemleyebildiği yönünde görüşleri içermektedir. Grup dinamiklerini anlama, liderlik becerilerinin ortaya çıkması gibi sosyal özelliklerin oyun ortamında daha görünür olduğu ifade edilmiştir.

“Tabi ki de çocukların arkadaşları ile iletişim kurabildikleri kendilerini ifade edebildikleri yerlerdir”(Y6).

“Çocuklar oyun oynamalıdır. Serbest zamanlarda çocukları daha iyi gözlemleyebiliyoruz; gelişim alanlarını, sosyalleşmelerini daha net görüyoruz. Kurlsız oyun oynadıkları için hangi çocuğun grubun dışında kaldığını, hangi çocuğun lider olduğunu daha kolay anlayabiliyoruz. Bu nedenle, çocukların oyun alanlarında özgürce oynamaları gerektiğini savunuyorum” (Y17).

Güvenlik ve Alan Düzenlemesi: Yöneticiler oyunun gerekli olduğunu kabul etmekle birlikte, güvenli bir ortamın sağlanmasını temel koşul olarak görmektedir. Yaşa uygun materyal, uygun zemin ve risk azaltma önlemleri alınmadan oyun alanının kullanılmasının doğru olmadığı ifade edilmiştir. Çocukların güvenliği sağlandıktan sonra oyun oynamasının gerekli olduğu vurgulanmıştır.

“Oyun alanı tanıtılıp kurallar ve tehlikeli olabilecek durumlar açıklandıktan sonra, oyun alanının şartları uygun olmalıdır. Zeminin beton gibi sert malzemelerden yapılmaması; çocukların yaşına uygun, tehlike arz etmeyen materyaller bulunması gerekir. Bu nedenle oyun alanlarında oynamanın gerekli olduğunu düşünüyorum”(Y11).

“Oyun alanlarının yarı yapılandırılmış olması ve çocukların oyun kurmasını destekleyen nitelikte tasarlanması gerektiğini düşünüyorum. Çocuklar, bu şekilde düzenlenmiş oyun alanlarında oynamalıdır”(Y23).

Bu tema diğerlerine göre daha az tekrar edilmiştir; ancak güvenlik en temel şart olarak görülmüştür. Çocuk oynar ama ortam güvenli olmalıdır anlayışı hâkimdir. Yöneticilerin yanıtları incelendiğinde, çocukların oyun alanlarında oyun oynamasının gerekli olduğu konusunda tam bir fikir birliği olduğu görülmüştür. En baskın temalar sosyal gelişim, fiziksel

hareket ihtiyacı ve oyunun eğitimsel bir araç olmasıdır. Yöneticiler, oyun alanlarını yalnızca eğlenme alanı değil, çocukların bilişsel, sosyal, duygusal ve fiziksel gelişimlerinin bütünsel olarak desteklendiği temel bir öğrenme ortamı olarak tanımlamıştır. Ayrıca serbest oyun, yaratıcılık ve doğal materyallerle oyun gibi çağdaş erken çocukluk eğitim yaklaşımlarına uygun vurgu yapılmıştır.

4.1.8. Çocukların Oyun Alanlarında Oyun Oynayabilmeleri İçin Yeterli Materyalin Varlığı ve Materyalin Niteliği Hakkındaki Bulgular

Çocukların oyun alanlarında oyun oynayabilmeleri için yeterli materyal ve bu materyallerin niteliğinin yeterliliği (temizliği, bakımı, eksik malzemelerin temini) bakımından yönetici görüşleriyle ilgili bulgular araştırmanın nitel verilerinin sekizinci temasını oluşturmaktadır. Bu temaya ilişkin veriler Tablo 12’de gösterilmektedir.

Tablo 12. Çocukların Oyun Alanlarında Oyun Oynayabilmeleri İçin Yeterli Materyalin Niteliği

Tema	Kod	Frekans
Temizlik / Bakım / Güvenlik	Bakım düzenli olan ve yetersiz görülen okullar, güvenlik önceliği	14
Materyal Yetersizliği ve Kaynak Kısıtı	Çeşit/sayı yetersiz, bütçe engeli	10
Alan / Metrekare Sorunları	Bahçe ya da açık alanın küçük/olmaması	8
Doğal Materyal ve Açık Alan Deneyimi	Toprak, doğa temelli oyun ve serbest oyun vurgusu	6
Materyal Çeşitliliği ve Öğretmen Kullanımı	Çeşit artarsa verim artar, öğretmen-inisiyatifi önemli	6
İç Mekân / Alternatif Çözümler	İç oyun salonları, çok amaçlı alan kullanımı	4

Çocukların oyun alanlarında oyun oynayabilmeleri için mevcut materyaller sayı ve nitelik açısından yeterli midir; bu materyallerin temizlik, bakım ve eksiklerinin giderilmesi düzenli olarak sağlanmakta mıdır? Sorusuna 14 yönetici temizlik- bakım- güvenlik, 10 Yönetici materyal yetersizliği ve kaynak kısıtı, 8 yönetici alan- metrekare sorunları, 6 yöneticileri doğal materyal ve açık alan deneyimi, 6 yönetici materyal çeşitliliği ve öğretmen kullanımı, 4 yönetici iç mekan ve alternatif çözümler cevabını vermiştir.

Temizlik – Bakım – Güvenlik: Bu tema altında bazı okulların düzenli bakım ve temizliğinin yapıp kırılan malzemelerin hemen tamirlerinin yapıldığını söyleyen yöneticiler yer almaktadır. Güvenlik tüm yöneticiler için öncelikli bir unsur olarak öne çıkmaktadır. Y8 gibi katılımcılar, küçük bir sorun olduğunda dahi hemen tamir ettirdiklerini ifade ederek güvenliğin önemini vurgulamıştır.

“Çocukların bahçede oyun oynayabilmesi için materyal tamiri yaptık, oyun alanları oluşturmaya çalışıyoruz. Yaptırdığımız her oyun alanı yapay malzemelerden oluşmakta ve temizliğin bakıma periyodik olarak yapılmaktadır”(Ö3).

“ (...) Önceliğimiz güvenliği sağlamak. Bir personelimiz var. En ufak bir sıkıntı varsa hemen tamir ettiriyoruz. Öncelikle güvenlik önlemleri almaya çalışıyoruz. Bahçeyi bir şekilde kullana öğretmen oraya çıkarken bir oyunda götürebiliyor, oyun solanından materyaller çıkartabiliyor, jimnastik aletleri çıkartabiliyor, spor malzemeleri çıkartabiliyorlar. Onun dışında bir çocuk parkımız var orada da ufak tefek işte şeyler olduğu zaman eskiden vesaire yerleri olduğu zaman tamir ettiriyoruz. Kışın da çıkıyoruz çünkü bu yeni programları çok destekliyor az da olsa çocukları üşütmeyecek şekilde kışın çıkıyoruz. Bahçemizde çok eski ağaçlarımız var, çok güzel yapraklar dökülüyor, salyangozlar var, böğürtlenler var, yani incelenecek alanlar var, sadece alan olarak değil de doğayı da gözlemleyebiliyorlar. Mikro olsa da bir alan olduğu için yaz kış kullanmaya çalışıyoruz”(Y8).

“Okul öncesinde hiçbir zaman tam bir kaynak olamaz ama bu eksik demek illa biraz önce de söylediğim gibi yapılandırılmış salıncak, yapılandırılmış bir kaydırak değildir. Şimdi ne bileyim plastik kaşık da zamanı gelip çocuğa oyun olabilir. Ama oyun alanında kastınız eğer şu toprak alan çim alan kum alan gibi alanlarsa kesinlikle yetersiz. Biz hep çocukları oyuncaklarla süslü, renkli ya ahşap cezbedici şekilde oyun alanlarını planlıyoruz. Ama maalesef metrekaresel küçük çocuk koşamıyor bile bu bizim okul bahçemiz için de geçerli. Çıkıp baktığımızda göreceksiniz; evet ilk baktığımda çok güzel evet okulun bahçesi var mı var ama çocuk 2 koşsa bitiyor bahçe. Oysa merak edeceği inceleyeceği hiçbir şey yok ama çok güzel ahşap kaydırak oynucağımız, turmanma merdivenimiz var. “Biz bunun yanında çocuklara doğal materyaller koyuyoruz. mesela bahçeye ağaç dalları, taşlar. Haftada bir gün kent ormanına götürüyoruz çocukları, “Doğa Okul” uygulaması yapıyoruz. Haftanın bir günü gidiyoruz ama o da yeterli mi değil çünkü çocuklar ne kadar topraktan uzaklaşırsa o kadar da elektrik yüklü oluyorlar daha hırçın çocukları oluyorlar. Uygulamayı sadece bir sınıf için yapabiliyoruz. Çünkü proje bir sınıf için geçerli. O sınıfla diğer sınıflar arasında fark var, onları olumlu yönde etkiliyor. O yüzden bence açık hava alanlarına daha çok yer verilmesi gerekiyor. Bu parklarda dahil parklar bahçeler de dahil dümdüz bir alan olsun çocuk koşsun, işte çim olmasın işte kazsın toprağı, çamurdan bir şeyler yapsın oynasın. Maalesef biz böyle süslüyoruz işte çok güzel çiçekler ekiyoruz çocuklar ellemiyor, işte çimenlere basamıyor hani amaç bence bu olmamalı”(Y10).

Materyal Yetersizliği ve Kaynak Kısıtı: Birçok yöneticinin okullarda materyal çeşitliliği ve sayısının yetersiz olduğunu ifade ettiğini göstermektedir. Özellikle maddi imkânı sınırlı devlet okullarında bütçe engeli oyun alanlarının geliştirilmesini zorlaştırmaktadır. Y7, Y8, Y10 ve Y16'nın ifadeleri, materyal eksikliğinin öğretmenleri alternatif çözümler üretmeye zorladığını; kimi zaman doğal materyal kullanımıyla bu açığın kapatılmaya çalışıldığını ortaya koymaktadır.

“Gelişim ve yaşlarına göre yetersiz”(Y2).

“Yeterli materyaller bulunmamaktadır. Bu sebeple bütçe bulundurmak gerekir, günümüzde niteliği oldukça fazladır. Her geçen gün geçen gün iyiye gittiğini düşünmekteyim” (Y7).

“Bizim oyun alanımız tam anlamda yeterli değildir. Çünkü belirli kısıtlarımız var. Bahçemiz çok çok büyük bir bahçe değil. Birde maddi durum var, devlet okulu olmamız nedeniyle yenileyemediğimiz bir bahçemiz var (...)” (Y8).

“Oyun malzemeleri her yıl güncellendiği için hiçbir zaman tamamen yeterli olmayacaktır; çünkü her yıl daha iyisi ve daha etkilisi ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle materyallerin bakımı ve temizliği düzenli olarak yapılmakta, gerektiğinde ustalar çağrılarak düzenlemeler gerçekleştirilmektedir” (Y13).

Alan/Metrekare Sorunları: Bazı okullarda bahçe alanının çok küçük olması veya hiç bahçe bulunmaması, oyun materyallerinin kullanımını ve oyun alanı kurulumunu ciddi şekilde sınırlamaktadır. Y10’un ifadesinde küçük bahçelerin çocukların hareket özgürlüğünü engellediği; Y14’te ise iç mekân oyun alanlarının hava kalitesi ve genişlik açısından yetersiz olduğu açıkça görülmektedir.

“Her okulun yoktur mesela bizim okulun bahçesi yok iç mekanda oyun alanı var. Oyun alanları kalabalık grup oyunları için yeterince uygun olmuyor. Yeterli oksijen yok. Hava temizliği dışarıdaki gibi değil” (Y14).

“Okulumuzda bahçede bir oyun alanımız daha oluşturulmamıştır yeni bir okul olduğumuz için düzenlemeler devam etmekte olup ilerleyen zamanlarda bahçemizin uygun alanından çocukların yaşına ve gelişim seviyelerine uygun oyun parkı yapılabilir” (Ö11).

“Bizim okulumuz için yoktur bizim bir bahçemiz bile yok” (Ö15).

“Kendi okulum için konuşacak olursak da uyum sayısının var ama küçük evet mevcuda göre yetmiyor. Onun dışında bir kum havuzu yaptırıldı bu sene bahçeye, o gayet yeterli bir durumda. Temizliğini ve personel rutin olarak günlük yapıyor. Bakımında da önemli şey koptu salıncak koptuğu zaman uzman bir kişi gelip yapıyor. Eksik malzemenin temini konusunda biz gittik ama okulun bütçesini çok aşacak derecede bir rakam çıkartıldı. Ben daha çok hareket eğitimi için bir şeyler almak istiyorum trambolin gibi ondan sonra sıçrayacakları işte sürünecekleri gibi hareket eğitimine yönelik materyal alıyordum. 350.000 gibi rakam çıkınca vazgeçmek durumunda kaldık. Yani eksik malzeme temin etme konusunda sıkıntılar yaşıyoruz. İç alanda da bir oyun alanımız var da orada işte şey var trambolin var, top havuzu var, kaydırak var, zemini yumuşak yani güvenli bir yer. Başka yine sürünebilecekleri ve itebilecekleri materyaller var. bu da tırmanma yerleri de var, oyuncağımız var. İç ve dış oyun alanımız var ama sayıya göre yeterli değil “Ö16).

Doğal Materyal ve Açık Alan Deneyimi: Yöneticilerin bir bölümü, oyun alanlarında sadece yapılandırılmış materyallerin değil, doğal unsurların mutlaka bulunması gerektiğini belirtmiştir. Toprak, taş, yaprak, ağaç dalları gibi doğal materyallerin çocukların keşfetme davranışını artırdığı ve gelişime daha fazla katkı sağladığı düşünülmektedir. Y10’un doğa temelli uygulamalara verdiği önem bu temayı güçlendirmektedir.

“(…) Biz okulun bahçesine, çocuklara doğal materyaller koyuyoruz. mesela bahçeye ağaç dalları, taşlar. Haftada bir gün kent ormanına götürüyoruz çocukları, “Doğa Okul” uygulaması yapıyoruz. Haftanın bir günü gidiyoruz ama o da yeterli mi değil çünkü çocuklar ne kadar topraktan uzaklaşırsa o kadar da elektrik yüklü

oluyorlar daha hırçın çocukları oluyorlar. Uygulamayı sadece bir sınıf için yapabiliyoruz. Çünkü proje bir sınıf için geçerli. O sınıfla diğer sınıflar arasında fark var, onları olumlu yönde etkiliyor. O yüzden bence açık hava alanlarına daha çok yer verilmesi gerekiyor. Bu parklarda dahil parklar bahçeler de dahil dümdüz bir alan olsun çocuk koşsun, işte çim olmasın işte kazsın toprağı, çamurdan bir şeyler yapsın oynasın. Maalesef biz böyle süslüyoruz işte çok güzel çiçekler ekiyoruz çocuklar ellemiyor, işte çimenlere basamıyor hani amaç bence bu olmamalı”(Y10).

“Yeterli materyal alanları yok. Aslında çocukların kendi oyun ve oyun alanlarını oluşturulabilecek materyallerin tasarlanması daha faydalı olacaktır”(Ö17).

“Okulumuzda oyun alanlarına önem veriyoruz bahçemizin ön kısmında öğretmenlerimizle birlikte çizdiğimiz çocuk oyunları sek sek köşe kapmaca ve benzeri oyunlar yer almaktadır. Arka bahçemizde kaydırak, salıncak, tırmanma parkuru ve benzeri yer almaktadır. Okulumuzun öğrencilerinin ihtiyaçlarını karşılayabilecek yeterlilikte olduğunu düşünüyorum”(Ö24).

Materyal Çeşitliliği ve Öğretmen Kullanımı: Bazı yöneticiler materyal bol olsa bile etkin kullanımın öğretmenin inisiyatifine bağlı olduğunu belirtmiştir. Materyal çeşitliliği arttıkça oyunların daha verimli hale geldiği ifade edilmiştir. Y21 ve Y24, zenginleştirilmiş oyun alanlarının çocukların gelişimini olumlu etkilediğini savunmaktadır. *“Benim okulunda küçük bir park var yeterli olduğunu düşünüyorum. Öğretmenlerimizin etkinlikleriyle de bahçede oyun daha verimli hale getiriyor. Temizlik ve bakıma düzenli olarak belediye tarafından yapılıyor”(Y21).*

“Okulumuzda oyun alanlarına önem veriyoruz bahçemizin ön kısmında öğretmenlerimizle birlikte çizdiğimiz çocuk oyunları sek sek köşe kapmaca ve benzeri oyunlar yer almaktadır. Arka bahçemizde kaydırak salıncak tahterevalli, tırmanma parkuru ve benzeri yer almaktadır. Okulumuzun öğrencilerinin ihtiyaçlarını karşılayabilecek yeterlilikte olduğunu düşünüyorum”(Y24).

İç Mekân / Alternatif Çözümler: Bahçesi olmayan veya küçük olan okullarda öğretmenler ve yöneticiler iç mekân oyun salonlarını alternatif olarak kullanmaktadır. Ancak bu alanların çoğu zaman kalabalık gruplar için elverişli olmadığı, oksijen ve hava kalitesi açısından dış mekânın yerini tutmadığı yönünde görüşler vardır.

“Çocukların bahçede oyun oynayabilmesi için materyal tamiri yaptık, oyun alanları oluşturmaya çalışıyoruz. Yaptırdığımız her oyun alanı yapay malzemelerden oluşmakta ve temizliğin bakıma periyodik olarak yapılmaktadır”(Ö3).

“Bahçeyi bir şekilde kullana öğretmen oraya çıkarken bir oyunda götürebiliyor, oyun solanından materyaller çıkartabiliyor, jimnastik aletleri çıkartabiliyor, spor malzemeleri çıkartabiliyorlar. Onun dışında bir çocuk parkımız var orada da ufak tefek işte şeyler olduğu zaman eskiden vesaire yerleri olduğu zaman tamir

ettiriyoruz. Kışın da çıkıyoruz çünkü bu yeni programları çok destekliyor az da olsa çocukları üşütmeyecek şekilde kışın çıkıyoruz. Bahçemizde çok eski ağaçlarımız var, çok güzel yapraklar dökülüyor, salyangozlar var, böğürtlenler var, yani incelenecek alanlar var, sadece alan olarak değil de doğayı da gözlemleyebiliyorlar. Mikro olsa da bir alan olduğu için yaz kış kullanmaya çalışıyoruz”(Y8).

Yöneticilerin görüşleri genel olarak değerlendirildiğinde, okullarda çocukların oyun deneyimini etkileyen en önemli unsurun materyal yeterliliği ve niteliği değil, bu materyallerin kullanılabilirdiği uygun ve güvenli bir fiziksel ortam olduğu anlaşılmaktadır. Materyal eksikliğinin yaygın bir sorun olduğu, birçok okulda küçük veya tamamen olmayan bahçelerin öğretmen ve çocukları alternatif çözümlere yönlendirdiği görülmektedir. Doğal materyaller ve doğa deneyimi, yöneticiler tarafından güçlü bir gelişim aracı olarak görülürken, güvenlik unsuru tüm görüşmelerde ortak bir ön koşul olarak ortaya çıkmaktadır. Temizlik ve bakımın düzenli yapılması okullarda oyun ortamının niteliği artırmaktadır. Genel olarak yöneticiler, materyal niteliği ve miktarı kadar, oyun alanlarının güvenli, ulaşılabilir ve çocukların gelişim özelliklerine uygun olarak düzenlenmesinin hayati önem taşıdığını vurgulamaktadır.

4.1.9. Çocuk Oyun Alanlarının Önemi ve Etkili Kullanımına Yönelik Eğitim Hakkındaki Bulgular

Çocuk oyun alanlarının önemi ve kullanımı hakkında yöneticilerin, öğretmenlerin eğitimi hakkında yönetici görüşleri ile ilgili bulgular araştırmanın nitel verilerinin dokuzuncu temasını oluşturmaktadır. Bu temaya ilişkin veriler Tablo 13’de gösterilmektedir.

Tablo 13. Çocuk Oyun Alanlarının Önemi ve Etkili Kullanımına Yönelik Eğitim

Tema	Kod	Frekans
Öğretmenlere Eğitim Sağlamama	Eğitim verilmeme durumu, sınırlı bilgilendirme / tecrübe paylaşma	20
Eğitim Almama	Hizmet içi eğitim almama, sadece lisans döneminde değinilmesi, iş sağlığı ve güvenliği eğitimi alma	17
Kişisel Gelişim ve Program Takibi	Program takibi (AÇE, Maarif vb.), Kendi araştırması ile gelişme, üniversitede edinilen bilgiye dayalı, mesleki beceri ve uygulama ile geliştirme	8
Alan Düzenleme Girişimleri	Bahçe / alan düzenlemesi yapma, yeni alan / materyal sağlama, maddi imkân yetersizliği	8

Çocuk oyun alanlarının önemi ve etkili kullanımı konusunda yöneticilere ve öğretmenlere yönelik yeterli eğitim verilmekte midir? Sorusuna 20 yönetici öğretmenlere eğitim sağlamama, 17 yönetici eğitim almama, 8 yönetici kişisel gelişim ve program takibi, 8 yönetici alan düzenleme girişimleri cevaplarını vermişlerdir.

Öğretmenlere Eğitim Sağlamama: Bir diğer önemli bulgu, yöneticilerin çoğunun öğretmenlere oyun alanı kullanımı, oyun güvenliği, materyal düzenlemesi gibi konularda eğitim vermemesidir. Okullarda bu alanda sistematik bir uygulama olmadığı, en fazla tecrübe paylaşımı veya sınırlı bilgilendirme yapıldığı görülmektedir. Bu durum, oyun alanlarının etkin ve güvenli şekilde kullanılmasını engelleyebilecek bir unsur olarak değerlendirilebilir.

“Tecrübelerimizden ibaret. Herhangi bir ayrıca eğitim almadım. Arkadaşlarla paylaşımımız da kendi bilgimizi anlatmak şeklinde oldu”(Y11).

“Özel bir program eğitimi almadım. Ancak mesleki becerilerle çocuklara güvenli ve keşfet edici ortamlar sağlamaya çalışıyorum”(Y23).

Eğitim Almama: Yöneticilerin büyük çoğunluğu çocuk oyun alanlarının kullanımı, düzenlenmesi ve güvenliği konusunda herhangi bir hizmet içi eğitim almadıklarını belirtmiştir. Çoğu yönetici yalnızca lisans döneminde yüzeysel derslerde bu konunun geçtiğini ifade etmiştir. Bazı yöneticiler iş sağlığı, güvenliği gibi dolaylı eğitimler aldığını belirtse de oyun alanlarına özel bir eğitimin olmadığı görülmektedir. Bu durum, okullarda oyun alanlarının doğru düzenlenmesi ve risklerin azaltılması açısından eğitim ihtiyacını önemli bir eksiklik olarak ortaya koymaktadır.

“Çocuk oyun alanlarının kullanımı ve düzenlenmesi ile ilgili lisans eğitimi dersleri dışında herhangi bir eğitim almadım ancak tecrübelerim en çok faydalandığım kaynağım”(Y12).

“Hayır üniversiteden aldığım oyun ve oyuncak dersi dışında bir eğitim almadım”(Y13).

“Eğitim almadım, herhangi bir eğitim sağlamadım”(Y17).

Kişisel Gelişim ve Program Takibi: Yöneticilerin bazıları tarafından kişisel araştırma, program takibi (AÇEP, Maarif Modülü vb.) ve mesleki deneyimle gelişim sağlandığını göstermektedir. Eğitim almayan yöneticilerin çoğu, kendi çabalarıyla güncel uygulamaları takip ettiklerini ifade etmiştir. Bazıları ise oyun alanlarına ilişkin bilgilerini üniversite eğitimine dayandırmaktadır. Bu bulgu, alandaki boşluğun yöneticiler tarafından bireysel çabayla kapatılmaya çalışıldığını ortaya koymaktadır.

“Çocuk oyun alanları hakkında yenilikleri takip etmekteyim yaş gruplarına göre yeterli materyaller temin edilmektedir”(Y4).

“Özel bir program eğitimi almadım. Ancak mesleki becerilerle çocuklara güvenli ve keşfet edici ortamlar sağlamaya çalışıyorum”(Y23).

“Belirli bir eğitim almadım. Sadece bu konuda Eğitim Yönetimi alanında yüksek lisans yaptım. Orada okulun fiziki şartları ve benzeri dönemi hakkında ulusal çalışmalar makaleler vb. okuyarak yeterli bilgi sahibi olduğumu düşünüyorum”(Y24).

Alan Düzenleme Girişimleri: Bazı yöneticilerin okul bahçesinde düzenleme yaptığı, yeni materyaller kazandırdığı veya geliştirme girişimleri başlattığı görülmektedir. Ancak birçok yönetici bu süreçte maddi yetersizliklerin ciddi bir engel olduğunu belirtmektedir. Bazı okullar kendi imkânlarıyla kamelya, yeni materyaller, küçük düzenlemeler yaparken, bazı okullar yalnızca mevcut alanı koruyabildiğini ifade etmiştir.

“Eğitim almadım. Okulumuzda “okul dışı” öğrenmek için Okul bahçesinde kamelya yaptırıldı. Öğretmenlerimizin okul dışı ile ilgili fikirlerini önemsiyor ve bütçemiz doğrultusunda yapmaya çalışıyoruz”(Y6).

“Aldım bu konuda, öğretmenlere de rehberlik sağladım. Görev aldığım birçok okulda, bağ, bahçe düzenlemesi oyun alanı düzenlemeleri yaptım”(Y7).

Yöneticilerin büyük kısmı çocuk oyun alanlarının kullanımı, güvenliği ve düzenlenmesine ilişkin herhangi bir hizmet içi eğitim almamış, aynı şekilde öğretmenlere de bu konuda eğitim verilmediğini ifade etmiştir. Bu durum oyun alanlarının verimli, güvenli ve gelişimsel açıdan doğru kullanılmasının bireysel bilgi ve deneyime bırakıldığını göstermektedir. Buna karşın bazı yöneticiler kendi araştırmaları, program takibi veya mesleki tecrübe ile bilgi edinmeye çalışmış, bazı okullarda ise bahçe düzenleme girişimleri ve yeni materyal sağlama çabaları görülmüştür. Fakat bu girişimlerin çoğu maddi imkânların sınırlılığı nedeniyle kısıtlı kalmaktadır. Genel olarak bulgular, oyun alanlarının niteliğini geliştirmek için kurumsal eğitim ve destek mekanizmalarına ihtiyaç olduğunu ortaya koymaktadır.

4.1.10. Oyun Alanlarını Geliştirme Yöntemleri Hakkındaki Bulgular

Oyun alanlarını geliştirme yöntemleri hakkında yöneticilerin görüşlerine ilişkin bulgular araştırmanın nitel verilerinin onuncu temasını oluşturmaktadır. Bu temaya ilişkin veriler Tablo 14’de gösterilmektedir.

Tablo 14. Oyun Alanlarını Geliştirme Yöntemleri

Tema	Kod	Frekans
Bütçe ve Fiziksel İmkân	Bütçe gerekliliği, alan yetersizliği / planlama	8
İş Birliği ve Destek	Belediyeler/STK’lar ile ortaklık, öğretmen-yönetici katılımı	7
Yenilik Takibi ve Araştırma	Örnek projeler inceleme, araştırma ve teknolojiye uyum, güncelliğin sağlanması	7

Tablo 14. Devamı

Güvenlik, Zemin ve Bakım	Zemin iyileştirme, güvenlik tedbirleri, periyodik bakım	4
Çocuk Gelişimine Uygun Düzenleme	Yaş grubuna uygunluk, gelişim alanlarına göre düzenleme	4
Materyal ve Donanım Geliştirme	Yeni materyal ekleme, motor gelişim ekipmanları, çeşitlendirilmiş fiziksel alan	4
Doğa Temelli Alanlar	Doğal malzeme kullanımı, doğa ile iç içe ortam	3

Oyun alanlarını geliştirmek için neler yapılabilir? Sorusuna 8 yönetici bütçe ve fiziksel imkan, 4 yönetici güvenlik, zemin ve bakım, 4 yönetici materyal ve donanım geliştirme, 3 yönetici doğa temelli alanlar, 4 yönetici çocuk gelişimine uygun düzenleme, 7 yönetici iş birliği ve destek, 7 yönetici yenilik takibi ve araştırmaya yönelik cevaplarını vermiştir.

Bütçe ve Fiziksel İmkân: Yöneticiler oyun alanlarını geliştirebilmek için en temel gerekliliğin bütçe olduğunu vurgulamaktadır. Oyun materyalleri ve zemin düzenlemeleri maliyetli olduğu için birçok okul güçlük yaşamaktadır. Aynı zamanda okul bahçelerinin metrekare yetersizliği, planlama eksikliği ve fiziksel kısıtlar da geliştirme çalışmalarını zorlaştırmaktadır.

“Bunun için bütçeye ihtiyaç bulunmakta. Oyun alanlarının kurulumu için kullanılan malzemeler çok pahalı, ayrıca tüm okulumuzda okul bahçesi de oyun alanları oluşturmak için uygun değil” (Y3).

“Anaokulları bahçelerinin geniş olabileceği alanlara kurulmalıdır” (Y13).

İş Birliği ve Destek: Oyun alanlarını geliştirme konusunda yalnızca okulun tek başına yeterli olmayacağı, belediyeler, STK’lar ve yerel yönetimlerin desteğiyle daha nitelikli alanlar oluşturulabileceği belirtilmektedir. Öğretmen ve yöneticilerin fikirlerinin alınması gerektiği vurgulanmıştır.

“Oyun alanlarını geliştirmek için sadece okullar ya da sadece aileler yeterli değildir bence, yerel yönetimlerinde işin içine girmesi gerekiyor” (Y9).

“Oyun alanı için öncelikle bir yer temin olması gerekiyor yani anaokulu inşa edilirken bir oyun alanının iç ya da hem iç kısımda mevsime bağlı olarak hem dış kısmın da alan planlanması gerekiyor. Yani burada hem yöneticinin hem öğretmenlerin bence fikirleri alınması gerekiyor. Mesela biz bu bina üstüne çok düşünüyoruz. Yani binada bir okul öncesi öğretmeninden okul öncesi yöneticisinden acaba imar kısmına bir fikir alındı mı? Diye. Bunun içinde bakanlığın bir bütçe ayırması gerekiyor” (Y14).

Yenilik Takibi ve Araştırma: Yöneticiler, oyun alanlarını geliştirirken çağın gerekliliklerini izlemek, örnek projeler incelemek, teknolojiye uyum sağlamak ve düzenli

araştırmalar yapmak gerektiğini belirtmektedir. Bu yaklaşım, daha güncel, işlevsel ve modern oyun alanlarının oluşmasına katkı sunmaktadır.

“rnek projeler incelenebilir” (Y2).

“Gerekli araştırmalar yapılarak çağın ve teknolojinin ilerleyişine uygun olarak yenilikler yapılabilir” (Y17).

Güvenlik, Zemin ve Bakım: Geliştirme sürecinde yöneticilerin en sık vurguladığı unsur güvenliktir. Zemin düzenlemeleri, risklerin azaltılması, sağlamlaştırma, periyodik bakım ve kontrol önemli görülmektedir. Oyun alanı oluşturulsa bile güvenlik sağlanmadıkça o alanın kullanılamayacağı belirtilmektedir.

“ğrencilerin ihtiyaçlarına yönelik araştırma geliştirme çalışmaları yapılmalı, güvenlik ile ilgili tedbirler alınmalı, sahada çalışan yönetici ve öğretmenler ile işbirliği yapılmalı” (Y11).

“Her Őeyden önce güvenli bir ortam sağlamak gerekir daha sonra ihtiyaçlar doğrultusunda çocukların gelişimini destekleyen aynı zamanda eğlenmelerini ve kaliteli vakit geçirmelerine imkan sağlayan oyun alanları oluşturulmalıdır” (Y20).

Materyal ve Donanım Geliştirme: Yöneticilere göre oyun alanlarının niteliğini artırmanın en etkili yollarından biri materyal çeşitliliğini artırmak ve çocukların motor gelişimini destekleyen ekipmanlar eklemektir. Yeni materyaller hem oyun çeşitliliğini artırmakta hem de fiziksel ve sosyal gelişime katkı sunmaktadır.

“Oyun alanlarının güncelliği sağlanmalı” (Y5).

“Güncel oyun alanlarını takip edip güncel oyuncakları oyun alanına uygun oyuncaklar almalıyız” (Y8).

Doğa Temelli Alanlar: Birçok yönetici oyun alanlarının yalnızca plastik veya yapay materyallerden oluşmaması gerektiğini, doğal malzemelerle zenginleştirilmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Ağaç, toprak, çim ve doğal dokuların çocukların keşif, merak ve duyuusal gelişimi için önemli olduğu belirtilmiştir.

“ocukları aktif harekete yönelten, çok yönlü kullanıma açık doğal malzemeler temin edilmelidir. Oyun alanı, çocuklar için bir serbest zaman etkinliği olarak planlanırken ğretmen gözlemci ve rehber olarak yönlendirme yapmalı ve süreci kontrol etmelidir” (Y1).

“Doğayla iç içe olacakları oyun alanları oluşturulmalı. Hazır materyaller yerine doğada kendine oyun alanları oluşturmalılar” (Y15).

Çocuk Gelişimine Uygun Düzenleme: Yöneticiler oyun alanlarının çocukların yaş gruplarına, gelişim ihtiyaçlarına ve fiziksel yeterliliklerine göre düzenlenmesi gerektiğini belirtmiştir. Gelişim alanlarını destekleyen, riski azaltılmış ve öğrenmeye katkı sunan düzenlemeler ön plandadır.

“Okul içi ve dış mekanlarda neler yapılabileceği kararlaştırılır. Çocuğun fiziksel ve psikolojik, sosyal açıdan değerlendirilerek ona göre ortamlar hazırlanır”(Y4).

“Öğrencilerin ihtiyaçlarına yönelik araştırma geliştirme çalışmaları yapılmalı, güvenlik ile ilgili tedbirler alınmalı, sahada çalışan yönetici ve öğretmenler ile işbirliği yapılmalı”(Y11.)

Oyun alanlarını geliştirmek için neler yapılabilir?” sorusuna verilen yanıtlar incelendiğinde, yöneticilerin görüşlerinin yedi ana tema altında toplandığı görülmektedir. Katılımcılar en çok bütçe yetersizliği, materyal ihtiyacı, güvenlik, doğal oyun alanları ve iş birliği gerekliliği üzerinde durmuştur.

4.2. Nicel Bulgular

4.2.1. Oyun Alanlarının Yeterlilik Düzeyinin İncelenmesine İlişkin Bulgular

Oyun alanlarının yeterlilik düzeyinin incelenmesine ilişkin verilerin aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları Tablo 15’de verilmiştir.

Tablo 15. Oyun Alanlarının Yeterlilik Düzeyi ve Faktörlerine İlişkin Puanların Aritmetik Ortalamaları ve Standart Sapmaları

Oyun Alanlarının Yeterlilik Düzeyi ve Faktörleri	\bar{x}	ss
1. Donanım Yeterliliği	3.03	0.79
2. Genel Yeterlilik	3.08	0.90
3. Güvenlik ve İşlevsellik	3.02	0.75
4. Hijyen ve Aydınlatma	2.79	0.79
Toplam Puan	2.97	0.64

Tabloda verildiği gibi ölçeğin *Donanım Yeterliliği* faktörünün ortalaması $\bar{X}=3.03$ *Genel Yeterlilik* faktörünün ortalaması $\bar{X}=3.08$, *Güvenlik ve İşlevsellik* faktörünün ortalaması $\bar{X}=3.02$, *Hijyen ve Aydınlatma* faktörünün ortalaması $\bar{X}=2.79$ olduğu tespit edilmiştir. Ölçek ölçütüne karşılık gelen puanlar şu şekildedir: 1.00-1.80 = Çok düşük düzeyde, 1.81-2.60 =

Düşük düzeyde, 2.61- 3.40 = Orta düzeyde, 3.41- 4.20 = İyi düzeyde, 4.21 – 5.00 = Çok iyi düzeydedir (Likert,1932). Ölçeğin faktörlerine ilişkin aritmetik ortalama puanları incelendiğinde bütün faktörlerde oyun alanlarının yeterlilik düzeyinin orta düzeyde olduğu ifade edilebilir. *Genel Yeterlilik* faktöründe en yüksek ortalama, *Hijyen ve Aydınlatma* faktöründe ise en düşük ortalama elde edilmiştir. Buna göre, oyun alanlarının yeterlilik düzeyi en fazla *Genel Yeterlilik* faktöründe, en az ise *Hijyen ve Aydınlatma* faktöründe olduğu görülmektedir. Oyun alanlarının yeterlilik düzeyinin toplam puanlarının ortalamasının $\bar{X} = 2.97$ olduğu ve oyun alanlarının yeterlilik düzeyinin orta düzeyde olduğu saptanmıştır.

4.2.1.1. Oyun Alanlarının Yeterlilik Düzeyi ve Faktörlerinin Yaşa Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular

Araştırmanın bu alt problemi, ölçeğin yaşa göre farklılık oluşturup oluşturmadığını araştırmaktadır. Ölçek ve faktörlerine ilişkin puanlar normallik göstermektedir. Buna göre bağımlı değişkenin üç kategorili süreksiz bağımsız değişkenlere göre puan ortalamaları arasındaki farkı saptamak üzere parametrik testlerden tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Oyun alanlarının yeterlilik düzeyinin ve faktörlerinin yaşa göre farklılaşmasına ilişkin bulgular puan ortalamaları ve standart sapmalar Tablo 16 'de gösterilmektedir.

Tablo 16. Oyun Alanlarının Yeterlilik Düzeyinin ve Faktörlerinin Yaşa Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular

Faktörler	Yaş	N	\bar{X}	ss
1. Donanım Yeterliliği	20-25	10	3.34	.81
	26-30	28	2.89	.90
	31-35	28	2.98	.61
	36-40	21	3.10	.91
	41-45	15	3.04	.75
	46-50	6	3.10	.80
2. Genel Yeterlilik	20-25	10	3.40	.35
	26-30	28	3.06	.91
	31-35	28	2.93	.95
	36-40	21	3.22	1.07
	41-45	15	3.08	.76
	46-50	6	2.83	1.14
3. Güvenlik ve İşlevsellik	20-25	10	3.40	.69
	26-30	28	2.94	.86
	31-35	28	3.00	.64
	36-40	21	2.98	.81
	41-45	15	2.97	.72
	46-50	6	3.11	.72
4. Hijyen ve Aydınlatma	20-25	10	3.04	.69
	26-30	28	2.62	.70
	31-35	28	2.76	.61
	36-40	21	2.85	1.05
	41-45	15	2.86	.87
	46-50	6	2.96	.88

Tablo 16. Devamı

5.Oyun Alanlarının Yeterlilik Düzeyi	20-25	10	3.27	.57
	26-30	28	2.85	.64
	31-35	28	2.91	.47
	36-40	21	3.03	.76
	41-45	15	2.98	.73
	46-50	6	3.00	.81

Tablo 16’de görüldüğü gibi, oyun alanlarının yeterlilik düzeyi ve faktörlerinin puanları yaşa göre farklılaşmaktadır. Gruplar arası farklılıkların istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığı Tablo 17 ’de ANOVA testiyle gösterilmektedir.

Tablo 17. Oyun Alanlarının Yeterlilik Düzeyinin ve Faktörlerinin Yaş Gruplarına Göre Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Sonuçları

Faktör	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
1.Donanım Yeterliliği	Gruplar Arası	1.69	5	.34	.52	.75
	Gruplar İçi	66.08	102	.65		
	Toplam	67.77	107			
2. Genel Yeterlilik	Gruplar Arası	2.41	5	.48	.57	.72
	Gruplar İçi	86.09	102	.84		
	Toplam	88.50	107			
3. Güvenlik ve İşlevsellik	Gruplar Arası	1.74	5	.35	.60	.69
	Gruplar İçi	58.77	102	.57		
	Toplam	60.50	107			
4. Hijyen ve Aydınlatma	Gruplar Arası	1.77	5	.35	.55	.73
	Gruplar İçi	64.59	102	.64		
	Toplam	66.36	107			
5.Oyun Alanlarının Yeterlilik Düzeyi	Gruplar Arası	1.48	5	.29	.70	.62
	Gruplar İçi	42.48	102	.42		
	Toplam	43.96	107			

Tablo 17’de oyun alanlarının yeterlilik düzeyinin ve faktörlerinin yaş gruplarının puanları arasındaki farkın anlamlı olmadığı gösterilmektedir ($p>.05$). Elde edilen sonuçlara göre oyun alanlarının yeterlilik düzeyinin ve faktörlerinin yaş gruplarına göre anlamlı bir farklılık saptanmamıştır.

4.2.1.2. Oyun Alanlarının Yeterlilik Düzeyinin ve Faktörlerinin Öğretmenlerin Mezun Oldukları Bölüme Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular

Araştırmanın bu alt problemi, oyun alanlarının yeterlilik düzeyinin ve faktörlerinin öğretmenlerin mezun oldukları bölüme göre farklılık oluşturup oluşturmadığını araştırmaktadır. Oyun alanlarının yeterlilik düzeyinin ve faktörlerinin puanları normallik göstermektedir. Buna göre bağımlı değişkenin üç kategorili süresiz bağımsız değişkenlere göre puan ortalamaları arasındaki farkı saptamak üzere parametrik testlerden tek yönlü

varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Oyun alanlarının yeterlilik düzeyinin ve faktörlerinin bölüme göre farklılaşmasına ilişkin bulgular puan ortalamaları ve standart sapmalar Tablo 19’ de gösterilmektedir. Özel eğitim ve sınıf öğretmenliği grubu istatistiksel olarak yeterli sayıda olması için birleştirilmiştir.

Tablo 18. Oyun Alanlarının Yeterlilik Düzeyinin ve Faktörlerinin Öğretmenlerin Mezun Oldukları Bölüme Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular

Faktör	Bölüm	N	\bar{X}	ss
1.Donanım Yeterliliği	Eğit. F. Okul Öncesi Öğrt.	82	3.01	.74
	Çocuk Gelişimi	11	3.11	.78
	Açık Öğretim Anaokulu	11	3.14	1.13
	Diğer Eğitim F. Bölümleri	4	2.70	.89
2.Genel Yeterlilik	Eğit. F. Okul Öncesi Öğrt.	82	3.02	.88
	Çocuk Gelişimi	11	3.04	.82
	Açık Öğretim Anaokulu	11	3.72	.93
	Diğer Eğitim F. Bölümleri	4	2.56	1.12
3.Güvenlik ve İşlevsellik	Eğit. F. Okul Öncesi Öğrt.	82	2.98	.69
	Çocuk Gelişimi	11	3.15	.72
	Açık Öğretim Anaokulu	11	3.21	1.03
	Diğer Eğitim F. Bölümleri	4	2.83	.96
4.Hijyen ve Aydınlatma	Eğit. F. Okul Öncesi Öğrt.	82	2.76	.74
	Çocuk Gelişimi	11	2.76	.54
	Açık Öğretim Anaokulu	11	3.14	1.27
	Diğer Eğitim F. Bölümleri	4	2.55	.71
Oyun Alanlarının Yeterlilik Düzeyi	Eğit. F. Okul Öncesi Öğrt.	82	2.94	.59
	Çocuk Gelişimi	11	3.00	.58
	Açık Öğretim Anaokulu	11	3.29	.97
	Diğer Eğitim F. Bölümleri	4	2.64	.47

Tablo 18 ’de görüldüğü gibi, oyun alanlarının yeterlilik düzeyinin ve faktörlerinin puanları bölüme göre farklılaşmaktadır. Açıköğretim anaokulu grubu puanlarının diğer gruplara göre yüksek olduğu saptanmıştır. Gruplar arası farklılıkların istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığı Tablo 19 ’da ANOVA testiyle gösterilmektedir.

Tablo 19. Oyun Alanlarının Yeterlilik Düzeyinin ve Faktörlerinin Öğretmenlerin Mezun Oldukları Bölüme Göre Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Sonuçları

Faktörler	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
1.Donanım Yeterliliği	Gruplar Arası	.69	3	.23	.35	.78
	Gruplar İçi	67.09	104	.64		
	Toplam	67.77	107			
2. Genel Yeterlilik	Gruplar Arası	5.92	3	1.97	2.48	.06
	Gruplar İçi	82.58	104	.79		
	Toplam	88.50	107			
3. Güvenlik ve İşlevsellik	Gruplar Arası	.82	3	.27	.47	.69
	Gruplar İçi	59.68	104	.57		
	Toplam	60.50	107			

Tablo 19. Devamı

4. Hijyen ve Aydınlatma	Gruplar Arası	1.61	3	.55		
	Gruplar İçi	64.69	104	.63	.88	.45
	Toplam	66.36	107			
Oyun Alanlarının Yeterlilik Düzeyi	Gruplar Arası	1.65	3	.55		
	Gruplar İçi	42.31	104	.41	1.34	.26
	Toplam	43.97	107			

Tablo 19’da oyun alanlarının yeterlilik düzeyinin ve faktörlerinin öğretmenlerin mezun oldukları bölüm gruplarının puanları arasındaki farkın anlamlı olmadığı gösterilmektedir. Elde edilen sonuçlara göre oyun alanlarının yeterlilik düzeyinin ve faktörlerinin öğretmenlerin mezun oldukları bölüm gruplarına göre anlamlı bir farklılık saptanmamıştır.

4.2.1.3. Oyun Alanlarının Yeterlilik Düzeyinin ve Faktörlerinin Öğretmenlerin Sahip Oldukları Öğrenci Sayısına Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular

Araştırmanın bu alt problemi, oyun alanlarının yeterlilik düzeyi ve faktörlerinin öğretmenlerin sahip oldukları öğrenci sayısına göre farklılık oluşturup oluşturmadığını araştırmaktadır. Oyun alanlarının yeterlilik düzeyi ve faktörlerinin puanları normallik göstermektedir. Buna göre bağımlı değişkenin üç kategorili süreksiz bağımsız değişkenlere göre puan ortalamaları arasındaki farkı saptamak üzere parametrik testlerden tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Oyun alanlarının yeterlilik düzeyinin ve faktörlerinin öğretmenlerin sahip oldukları öğrenci sayısına göre farklılaşmasına ilişkin bulgular puan ortalamaları ve standart sapmalar Tablo 20’de gösterilmektedir.

Tablo 20. Oyun Alanlarının Yeterlilik Düzeyinin ve Faktörlerinin öğretmenlerin sahip oldukları öğrenci sayısına göre farklılaşmasına İlişkin Bulgular

Faktör	Seviyeler	N	\bar{X}	ss
1. Donanım Yeterliliği	5-10	9	2.44	.74
	10-15	7	3.25	1.01
	15-20	37	2.96	.73
	20 ve üzeri	48	3.19	.80
2. Genel Yeterlilik	5-10	9	2.66	1.00
	10-15	7	3.25	.64
	15-20	37	3.05	.90
	20 ve üzeri	48	3.20	.87
3. Güvenlik ve İşlevsellik	5-10	9	2.40	.70
	10-15	7	3.09	.85
	15-20	37	3.09	.67
	20 ve üzeri	48	3.11	.76
4. Hijyen ve Aydınlatma	5-10	9	2.40	.74
	10-15	7	2.77	.62

Tablo 20. Devamı

	15-20	37	2.64	.60
	20 ve üzeri	48	2.94	.90
5. Oyun Alanlarının Yeterlilik Düzeyi	5-10	9	2.47	.61
	10-15	7	3.08	.56
	15-20	37	2.92	.56
	20 ve üzeri	48	3.10	.67

Tablo 20’de görüldüğü gibi, oyun alanlarının yeterlilik düzeyinin ve faktörlerinin puanları öğretmenlerin sahip oldukları öğrenci sayısına göre farklılaşmaktadır. Donanım yeterliliği ve genel yeterlilik boyutunda 10-15 öğrenciye sahip olanların puanlarının ve diğer gruplara göre yüksek olduğu saptanmıştır. Öte yandan, güvenlik ve işlevsellik, hijyen ve aydınlatma boyutlarıyla toplam puan olan oyun alanlarının yeterlilik düzeyleri puanları 20 ve üzeri öğrenciye sahip gruplarda yüksek olduğu görülmektedir. Gruplar arası farklılıkların istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığı Tablo 21 ’de ANOVA testiyle gösterilmektedir.

Tablo 21. Oyun Alanlarının Yeterlilik Düzeyinin ve Faktörlerinin Öğretmenlerin Sahip Oldukları Öğrenci Sayısına Göre Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Sonuçları

Faktör	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
1. Donanım Yeterliliği	Gruplar Arası	5.16	4	1.29	2.12	.08
	Gruplar İçi	62.62	103	.61		
	Toplam	67.77	107			
2. Genel Yeterlilik	Gruplar Arası	3.09	4	.77	.03	.44
	Gruplar İçi	85.40	103	.83		
	Toplam	88.50	107			
3. Güvenlik ve İşlevsellik	Gruplar Arası	4.70	4	1.17	2.16	.07
	Gruplar İçi	55.80	103	.54		
	Toplam	60.50	107			
4. Hijyen ve Aydınlatma	Gruplar Arası	2.86	4	.71	1.14	.33
	Gruplar İçi	63.49	103	.62		
	Toplam	66.36	107			
5. Oyun Alanlarının Yeterlilik Düzeyi	Gruplar Arası	3.40	4	.55	2.14	.08
	Gruplar İçi	40.56	102	.39		
	Toplam	43.96	106			

Tablo 21’de oyun alanlarının yeterlilik düzeyinin ve faktörlerinin öğretmenlerin sahip oldukları öğrenci sayısına puanları arasındaki farkın anlamlı olmadığı gösterilmektedir ($p > .05$). Elde edilen sonuçlara göre oyun alanlarının yeterlilik düzeyinin ve faktörlerinin öğretmenlerin sahip oldukları öğrenci sayısına göre anlamlı bir farklılık saptanmamıştır.

4.2.1.4. Oyun Alanlarının Yeterlilik Düzeyinin ve Faktörlerinin öğretmenlerin oyun alanı kullanım sıklığına göre farklılaşmasına İlişkin Bulgular

Araştırmanın bu alt problemi, oyun alanlarının yeterlilik düzeyinin ve faktörlerinin öğretmenlerin oyun alanı kullanım sıklığına göre farklılık oluşturup oluşturmadığını araştırmaktadır. Oyun alanlarının yeterlilik düzeyinin ve faktörlerinin puanları normallik göstermektedir. Buna göre bağımlı değişkenin üç kategorili süreksiz bağımsız değişkenlere göre puan ortalamaları arasındaki farkı saptamak üzere parametrik testlerden tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Oyun alanlarının yeterlilik düzeyinin ve faktörlerinin öğretmenlerin oyun alanı kullanım sıklığına göre farklılaşmasına ilişkin bulgular puan ortalamaları ve standart sapmalar Tablo 22 'de gösterilmektedir.

Tablo 22. Oyun Alanlarının Yeterlilik Düzeyinin ve Öğretmenlerin Oyun Alanı Kullanım Sıklığına Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular

Faktör	Kullanım	N	\bar{X}	ss
1. Donanım Yeterliliği	Haftada 1 kez	25	2.98	.65
	Haftada 2 kez	23	3.15	.78
	Haftada 3 kez	23	3.06	.51
	Haftada 4 kez	18	3.06	1.15
	Haftada 5 ve üstü	19	2.86	.89
2. Genel Yeterlilik	Haftada 1 kez	25	3.04	.76
	Haftada 2 kez	23	3.19	1.06
	Haftada 3 kez	23	2.96	.94
	Haftada 4 kez	18	3.06	.96
	Haftada 5 ve üstü	19	3.15	.85
3. Güvenlik ve İşlevsellik	Haftada 1 kez	25	2.97	.60
	Haftada 2 kez	23	3.05	.83
	Haftada 3 kez	23	3.11	.60
	Haftada 4 kez	18	3.29	.83
	Haftada 5 ve üstü	19	2.66	.82
4. Hijyen ve Aydınlatma	Haftada 1 kez	25	2.57	2.57
	Haftada 2 kez	23	2.87	2.87
	Haftada 3 kez	23	2.88	2.88
	Haftada 4 kez	18	3.12	3.12
	Haftada 5 ve üstü	19	2.56	2.56
5. Oyun Alanlarının Yeterlilik Düzeyi	Haftada 1 kez	25	2.87	.50
	Haftada 2 kez	23	3.06	.68
	Haftada 3 kez	23	3.00	.55
	Haftada 4 kez	18	3.12	.79
	Haftada 5 ve üstü	19	2.81	.69

Tablo 22 'de görüldüğü gibi, oyun alanlarının yeterlilik düzeyinin ve faktörlerinin puanları öğretmenlerin oyun alanı kullanım sıklığına göre farklılaşmaktadır. Donanım yeterliliği ve genel yeterlilik boyutunda haftada iki kez oyun alanlarını kullananların puanlarının ve diğer gruplara göre yüksek olduğu saptanmıştır. Öte yandan, güvenlik ve

işlevsellik, hijyen ve aydınlatma boyutlarıyla toplam puan olan oyun alanlarının yeterlilik düzeyleri puanları haftada dört kez oyun alanlarını kullanan gruplarda yüksek olduğu görülmektedir. Gruplar arası farklılıkların istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığı Tablo 23 'de ANOVA testiyle gösterilmektedir.

Tablo 23. Oyun Alanlarının Yeterlilik Düzeyinin ve Faktörlerinin Öğretmenlerin Oyun Alanı Kullanım Sıklığına Göre Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Sonuçları

Faktör	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
1. Donanım Yeterliliği	Gruplar Arası	1.01	4	.25	.39	.81
	Gruplar İçi	66.76	103	.65		
	Toplam	67.77	107			
2. Genel Yeterlilik	Gruplar Arası	.75	4	.19	.02	.92
	Gruplar İçi	87.74	103	.85		
	Toplam	88.50	107			
3. Güvenlik ve İşlevsellik	Gruplar Arası	4.04	4	1.01	1.84	.12
	Gruplar İçi	56.46	103	.55		
	Toplam	60.50	107			
4. Hijyen ve Aydınlatma	Gruplar Arası	4.42	4	1.10	1.81	.13
	Gruplar İçi	61.94	102	.61		
	Toplam	66.36	106			
Oyun Alanlarının Yeterlilik Düzeyi	Gruplar Arası	1.37	4	.34	.82	.51
	Gruplar İçi	42.59	102	.42		
	Toplam	43.96	106			

Tablo 23'de oyun alanlarının yeterlilik düzeyinin ve faktörlerinin öğretmenlerin oyun alanı kullanım sıklığı puanları arasındaki farkın anlamlı olmadığı gösterilmektedir ($p > .05$). Elde edilen sonuçlara göre oyun alanlarının yeterlilik düzeyinin ve faktörlerinin öğretmenlerin oyun alanı kullanım sıklığına göre anlamlı bir farklılık saptanmamıştır.

5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1. Tartışma ve Sonuç

Bu çalışmada Bilecik ilinde yer alan resmi anaokullarına ait oyun alanlarının incelenmesi amaçlanmıştır. Öğretmenlerle yapılan çalışmada öğretmenler, oyun alanlarının çocukların gelişimine önemli katkılar sağladığını vurgulamıştır. Öğretmenler özellikle enerji atma, motor becerileri geliştirme ve geniş alanda özgürce hareket edebilme, gibi unsurları vurgulamıştır. Bu da, oyun alanlarının çocuklar için sınıf içinden farklı, daha hareketli bir öğrenme ortamı sunduğunu göstermektedir. Öğretmen ifadeleri, fiziksel hareketin çocuklar için hem ihtiyaç hem de gelişimsel bir fırsat olarak görüldüğünü ortaya koymaktadır. Fiortoft'un (2004) yılında yaptığı bir araştırmada da oyun alanlarının çocukların motor gelişimini etkilediği vurgulanmıştır. Çalışma, bu araştırmayı destekler niteliktedir. Öğretmenlere göre oyun alanları çocukların sosyal becerilerini de geliştirmede önemli bir role sahiptir. Öğretmenler özellikle sıra bekleme, paylaşma, kurallara uyma, birbirini dinleme ve akran iletişimi gibi becerilerin oyun sırasında doğal olarak geliştiğini ifade etmiştir. Bu durum, oyun alanlarının sosyal davranışların öğrenildiği ve pekiştirildiği doğal bir ortam olarak görüldüğüne işaret etmektedir. Öğretmenlere göre çocuklar bu alanlarda etkileşim kurarak sosyal-duygusal becerilerini güçlendirmektedir. Bazı öğretmenler oyun alanlarının çocukların bilişsel gelişimine de katkı sağladığını belirtmiştir. Açıklamalarda yaratıcılık, hayal gücü, problem çözme, neden-sonuç ilişkisi kurma, risk alma ve odaklanma gibi bilişsel süreçlerin oyunla desteklendiği ifade edilmiştir. Bu bulgu, öğretmenlerin oyunu yalnızca fiziksel bir etkinlik olarak değil, aynı zamanda düşünme becerilerini harekete geçiren bir süreç olarak gördüğünü göstermektedir. Beyer'e (1987) göre, öğrencilerin temel düşünme becerilerini geliştirebilmeleri için merak duygusu, şüpheli bakış, hoşgörü ve gerçeğe saygı gibi unsurların özellikle gözetilmesi gerekmektedir. Bal (2005), oyun alanlarını, çocukların gelecekte toplumsal sorumluluklarının farkında olan; fiziksel, ruhsal ve zihinsel gelişimlerini en uygun düzeyde tamamlamış bireyler olarak yetişmelerine ve eğitimlerine katkı sağlayan alanlar olmalıdır diye vurgulamıştır. Öğretmen görüşleri, oyun alanlarının çocukların duygusal ve psikolojik yönden desteklenmesinde de etkili olduğunu göstermektedir. Sevinç'in (2004) yaptığı araştırmada, oyun alanlarının çocukların saldırganlık eğilimlerini olumlu yönde yönlendirdiği ve biriken enerjilerini sağlıklı biçimde dışa vurmalarına imkân sağladığı belirtilmiştir. Ayrıca oyun alanlarının, çocukların olumlu benlik gelişimini desteklediği; yeteneklerini keşfetmelerine, bedenlerini tanımalarına ve güçlerini kontrol etmelerine katkı sunduğu ifade edilmiştir. Bunun yanında, kullanılan araç ve gereçler aracılığıyla çocukların

mesafe algısı geliştirdikleri ve yön duygusu kazandıkları da vurgulanmıştır. Bazı öğretmenler oyunun kendini ifade etme, duygularını düzenleme ve rahatlama gibi ihtiyaçları karşıladığını belirtmiştir. Ayrıca eğlenerek öğrenmenin çocuklarda olumlu duygular oluşturduğu ifade edilmiştir. Bu yorumlar, oyun alanlarının çocukların kendilerini güvende ve özgür hissettikleri duygusal bir ortam sunduğunu ortaya koymaktadır. Bazı öğretmenler oyun alanlarını yalnızca bir eğlence alanı olarak değil, aynı zamanda bir öğrenme ve deneyim ortamı olarak tanımlamıştır. Özellikle yaparak yaşayarak öğrenme vurgusu dikkat çekmektedir. Frost, Wortham ve Reifel'in (2012) çalışması, mekânsal düzenlemelerin çocukların duygusal iyilik hâli üzerinde etkili olduğunu göstermektedir Bunun yanı sıra, OECD'nin (2020) raporunda fiziksel çevrenin, çocukların psikolojik açıdan kendilerini güvende hissetmeleri için temel bir unsur olduğu özellikle ifade edilmektedir. Öğretmenler, oyun merkezlerinde çocukların günlük yaşam becerileri kazandığını ve oyunun öğrenmenin en etkili yollarından biri olduğunu ifade etmiştir. Bu bulgu, oyun alanlarının çocukların akademik ve yaşam becerilerini destekleyen bütüncül bir öğrenme ortamı olarak değerlendirildiğini göstermektedir. O'Brien, (2009) yaptığı bir araştırmada çocukların dış oyun alanlarında oyun oynamaları onların bakış açılarını değiştirdiğini, fiziksel gelişimlerini, sosyal gelişimlerini, dil gelişimini ve öz benliğini olumlu yönde etkilediğini yaparak yaşayarak oynayarak deneyim kazandıklarını ortaya koymuştur. Civelek ve Özyılmaz'ın (2018) araştırmasında ise açık hava etkinliklerinin sınıf içi etkinliklere göre bilimsel beceri kazanımlarını daha çok ortaya koyduğunu göstermiştir. Arabacı, (2020) ise fiziksel çevre koşulları, çocukların sağlıklı gelişimi açısından önemli bir etkiye sahiptir. Eğitim ortamlarının yalnızca sınıf içi alanlarla sınırlı kalmaması, öğrenmenin yaşamın her alanında devam eden bir süreç olduğunun kabul edilmesi gerekmektedir. Çocukların zihinsel, fiziksel, sosyal ve duygusal gelişimlerini destekleyen sosyal alanlar olarak okul bahçeleri, eğitimin sürekliliğini sağlamada ve eğitim kalitesini yükseltmede önemli bir rol üstlendiğini belirtmiştir. Araştırmada öğretmenlerin neredeyse tamamı da oyun alanlarının çocuklarda fiziksel, sosyal, bilişsel ve duygusal gelişimi aynı anda destekleyen bütüncül bir öğrenme ortamı sunduğunu vurgulamıştır. Bu durum, oyun alanlarının yalnızca boş zaman geçirilen bir yer değil; aynı zamanda eğitsel bir ortam olarak algılandığını göstermektedir.

Oyun alanlarını kullanma sıklığı öğretmenlerde farklılık göstermiştir. Öğretmenlerin büyük bir bölümü oyun alanlarını haftada birkaç kez veya her gün kullandığını belirtmiştir. Bu ifadeler, oyun alanlarının eğitim sürecinin düzenli bir parçası olarak görüldüğünü göstermektedir. Bazı öğretmenler, hava koşullarına bağlı olarak iç ve dış oyun alanlarını

değişmeli şekilde kullanılmaktadır. Ayrıca oyun alanlarının yalnızca bahçe değil, oyun odası ve sınıf içi oyun merkezleri gibi farklı ortamlarda da aktif olarak kullanıldığı görülmüştür. Bununla birlikte birkaç öğretmen oyun alanını haftada bir gibi daha sınırlı sürelerde kullanmaktadır. Genel olarak öğretmen görüşleri, oyun alanlarının günlük akışta önemli bir yer tuttuğunu ve çocukların düzenli olarak bu alanlardan yararlandırıldığını göstermektedir. Gülay-Ogelman vd., (2016), yaptığı bir araştırmada da haftada bir gün bahçede ve iki gün sınıfta hareketli oyun oynayan çocukların sosyal davranış düzeylerinde artış olduğu gözlenmiştir. Civelek ve İkiz' in (2024), Bilecik ilinde belediyeye ait oyun alanlarına ait yapılan başka bir çalışmaya bakıldığında çocukların en az haftada bir iki gün oyun parklarına giderek orada bir saati aşkın zaman geçirdikleri vurgulanmaktadır. Bu araştırmada; öğretmenlerin büyük bölümü oyun alanını günlük ya da haftada birkaç kez düzenli olarak kullandığını, okul öncesi eğitimde oyun alanlarının çocuklar için ne kadar kritik olduğunu ve öğretmenlerin bu alanları çoğunlukla aktif olarak değerlendirdiğini göstermektedir.

Öğretmenlerin oyun alanlarını kullanma sebeplerine ilişkin sorulara öğretmenlerden elde edilen yanıtlar çocuk oyun alanlarının çocukların fiziksel, sosyal, bilişsel ve duygusal gelişimlerini çok yönlü olarak desteklediği için kullanılmakta olup ve oyun alanları hem öğrenme hem de sosyalleşme açısından çocuklar için vazgeçilmez bir ortam olarak görülmektedir. Tepebağ ve Arnas (2017) araştırmasına göre öğretmenlerin dış oyun alanlarını kullanma nedeni olarak, dış oyun alanlarında oynanan oyunların çocukların gelişim alanlarını etkilediğine inandıkları için olduğunu ifade etmişlerdir. Ancak hijyen, güvenlik, kalabalık ve iklim koşullarının kullanım sıklığını etkilediği anlaşılmaktadır. Civelek ve İkiz'in, (2024) yaptığı araştırma sonuçlarına göre, ebeveynlerin büyük bir bölümünün çocukları için farklı oyun parklarını tercih ettiği; park seçiminde ise özellikle ulaşım kolaylığı, güvenlik durumu ve oyun ekipmanlarının çeşitliliğini dikkate aldıkları belirlenmiştir. Parkların aşırı kalabalık olması, güvenlik açısından yetersiz bulunması, temizlik sorunları, trafiğe yakın konumda yer alması ve bakım eksiklikleri ise ebeveynlerin bu alanları tercih etmemelerine neden olan başlıca etkenler arasında yer almaktadır. Bu çalışmalar araştırmayı destekler niteliktedir. Genel olarak öğretmen görüşleri, uygun koşullar sağlandığında oyun alanlarının çocuk gelişiminde güçlü bir eğitim aracı olduğunu ortaya koymaktadır. Buna karşılık, güvenlik ve hijyen kaygıları, kalabalık ortamlar, mevsimsel koşullar ve okulların fiziki yetersizlikleri kullanım sıklığını azaltan temel engellerdir. Oyun alanlarının niteliğinin artırılması, güvenliğinin sağlanması ve materyal çeşitliliğinin geliştirilmesi; öğretmenlerin bu alanları daha sık, daha verimli ve daha güvenli şekilde kullanmalarını sağlayacaktır.

Öğretmenlerin çocuk oyun alanlarını daha etkili hale getirmek için sundukları öneriler de öğretmenlerin büyük bir bölümü, oyun alanlarının etkili kullanılmasının zengin ve çeşitli materyallerle mümkün olduğunu vurgulamıştır. Materyallerin çocukların farklı gelişim alanlarına uygun olması gerektiği sıkça dile getirilmiştir. Birçok öğretmen için oyun alanının güvenli olması, materyallerin sağlam ve temiz tutulması oyun kadar önemli görülmektedir. Risk analizleri ile çocukların korunması gerektiği vurgulanmıştır. Kısaca öğretmenler güvenlik, zengin içerik, doğal ortam uyumu, gelişimsel uygunluk ve öğretmen etkileşimi ekseninde birleşmektedir. Bu yönüyle elde edilen veriler, oyun alanlarının yalnızca fiziksel bir mekan değil; çocukların sosyal, duygusal, bilişsel ve motor gelişimlerini bütüncül olarak destekleyen bir eğitim ortamı olduğunu göstermektedir. Bjørgen (2015), oyun alanlarının işlevselliğini artıran önemli unsurlardan biri de yetişkin rehberliğidir. Yetişkinlerin oyun sürecine uygun düzeyde rehberlik etmesi, çocukların oyun alanlarını daha etkin ve güvenli biçimde kullanmalarına olanak tanıdığını belirtmiştir. Park'ın (2019) yaptığı bir başka çalışmada, yapıcı oyunun niteliğini artırabilmek için öğretmenlerin çocukları bu tür oyunlara yönlendirmesi ve desteklemesi gerektiği vurgulanmıştır. Araştırma bulgularına göre; çocuklara çok sayıda açık uçlu materyal sunulması, farklı hikâye ve masallarla desteklenmesi, çeşitli oyun deneyimleri yaşamalarına olanak tanınması ve güvenli bir ortam oluşturulmasının önemli olduğu gözlemlenmiştir.

Öğretmenlerin çoğunlukla çocukları mevsime uygun şekilde hazırlamaya odaklandığını göstermektedir. Kışın koruyucu kıyafetler, yazın ise güneşten korunma ön plana çıkmaktadır. Ayrıca birçok öğretmen, velilerle iletişimin bu süreçte önemli olduğunu ifade etmiştir. Bazı öğretmenler, velilerin özellikle soğuk ve yağmurlu havalarda tedirgin olabildiğini ifade etmiştir. Bu nedenle açık hava etkinliklerini sürdürebilmek için aile işbirliği kritik görülmektedir. Öğretmenlerin önemli bir kısmı hava koşullarına bağlı sağlık risklerine dikkat etmektedir. Çocukların hasta olmaması için koruyucu önlemler sıkça vurgulanmıştır. Bazı okullarda bahçe ve dış ortam yetersizliği dikkat çekmektedir. Bu durum dışarı etkinliklerini sınırlamakta, öğretmenler de kapalı alanlarda alternatif oyunlar hazırlamaktadır. Tepebağ ve Arnas'ın (2017) yaptığı çalışmada, öğretmenlerin dış oyun alanlarını; çocukların enerjilerini boşaltmalarını sağlamak, alandaki materyalleri toplamak, hava koşullarına göre dışarı çıkmak ve oyun oynamak amacıyla kullandıkları belirlenmiştir. Ayrıca öğretmenlerin, dış oyun alanlarının çocukların gelişimini desteklediğine inandıkları için bu alanlara yer verdikleri ortaya konmuştur. Çetken ve Çelik'in (2018) araştırma bulgularına göre, öğretmenler dış oyun alanı etkinliklerinin öneminin farkında olmalarına rağmen; hava

koşulları, eğitim programlarının yoğunluğu ve dış oyun alanlarının sınırlı olması nedeniyle çocuklara bu oyunlar için yeterince fırsat sunamadıkları belirlenmiştir. Bu bağlamda açık hava etkinliklerinin sürdürülebilirliğinin yalnızca öğretmen tutumuna değil; aile, okul imkânları ve hava koşulları gibi birçok faktörün birlikte yönetilmesine bağlı olduğunu göstermektedir.

Yöneticilere, “Çocuk Oyun Alanlarının Çocuklar Üzerindeki Etkileri” sorulduğunda yöneticilerin oyun alanlarını yalnızca çocukların vakit geçirdiği fiziksel mekânlar olarak görmediği; aksine bu alanları çocukların fiziksel, psikomotor, sosyal ve bilişsel gelişimlerini bütüncül biçimde destekleyen önemli eğitsel ortamlar olarak değerlendirdikleri sonucuna ulaşılmaktadır. Özellikle serbest oyunun yaratıcılık, hayal gücü ve problem çözme becerileri üzerindeki olumlu etkisinin güçlü biçimde vurgulanması, oyun alanlarının çocuk gelişimindeki vazgeçilmez rolünü açıkça ortaya koymaktadır. Türel’e (1995; Akt. Turgut ve Yılmaz, 2010) göre çocuklar; cisimleri, eşyaları, yüzeyleri ve hacimleri oyun yoluyla keşfederler. Oyun çeşitleri çocukların kendileri tarafından oluşturulur. Bu nedenle oyun alanları, çocuğun eğitim süreci ile kişilik gelişimi üzerinde önemli bir etkiye sahiptir demıştır. Bu da bizim araştırmamızı desteklemektedir. Hazır ve yapılandırılmış materyallerin, çocukların üreticiliğini sınırladığına dair görüşler özellikle dikkat çekmektedir. Bu da öğretmenlerin çocukların özgürce deneyim üretebileceği, açık uçlu ve doğal oyun ortamlarına ihtiyaç duyduğunu göstermektedir. Bazı yöneticiler özellikle oyun alanlarının niteliksel eksikliklerine dikkat çekmektedir. Yapılandırılmış alanların tekdüze olduğu, yapılandırılmamış çocuklarda daha olumlu gelişim yarattığı vurgulanmaktadır. Materyal çeşitliliğinin ve düzenli olarak değişen oyun alanlarının çocukların merak ve motivasyonunu artırdığı belirtilmektedir. Bulut ve Yılmaz’a (2003; Akt. Aksoy, 2011) göre çevresel düzenleme ve tasarım ilkelerine uygun olarak oluşturulan oyun alanları, çocukların gelişim dönemlerinde sosyal, duygusal ve bilişsel gelişimlerini olumlu yönde etkilediğini vurgulamışlardır. Özgüner ve Şahin, (2009), çalışmalarında ise oyun alanlarının genel özelliklerinin çocukların gelişimini destekleme açısından yeterli düzeyde olmadığını ortaya koymuştur. Yöneticiler, günümüz çocuklarının doğadan uzaklaşması nedeniyle doğal oyun ortamlarına daha çok ihtiyaç duyduğunu belirtmektedir. Doğal materyallerle oyun, problem çözme ve kendiliğinden öğrenme açısından önemli görülmektedir. Sinan ve Yerli’nin (2019) yaptığı çalışmada; okul bahçelerinde doğal materyallerin yeterli düzeyde olmadığı, bahçelerin çoğunlukla beton ve plastik yüzeylerden oluştuğu, ayrıca anaokullarının dış alanlarının sınırlı ve doğal özelliklerden yoksun olduğu belirlenmiştir. Bu bağlamda yöneticiler şehirleşme ve apartman yaşamı nedeniyle çocukların doğadan uzaklaştığı vurgulanmış, bu

nedenle okullardaki oyun alanlarının çocukların doğa ile temasını artıracak şekilde düzenlenmesi gerektiği belirtilmiştir. Genel olarak yöneticiler, oyun alanlarının çocukların gelişiminde tamamlayıcı ve vazgeçilmez bir öğrenme ortamı olduğunu düşünmektedir.

Oyun alanları çocuklar için bir ihtiyaçtır diyerek, yöneticiler oyun alanlarının çocukların fiziksel hareket etme ihtiyacını karşıladığını, enerjilerini sağlıklı şekilde boşalttığını belirtmiştir. Özellikle kapalı sınıfların dar olması sebebiyle oyun alanları “hareket alanı” olarak görülmüştür. Yöneticilerin, yapılandırılmış hazır oyuncakların çocukların yaratıcılığını sınırladığını; serbest oyun alanlarının, doğal materyallerin ve açık uçlu oyunların ise yaratıcılığı artırdığını vurgulamıştır. O'Brien'in (2009) gerçekleştirdiği araştırma sonuçları, çocukların dış mekânlarda oyun oynamalarının benlik algılarını güçlendirdiğini, fiziksel ve sosyal gelişimlerini olumlu yönde etkilediğini, dil gelişimlerine katkı sağladığını ve motivasyonlarını artırdığını göstermektedir. Ayrıca dış oyun alanlarında oynanan oyunların çocuklara yeni bakış açıları kazandırdığı ve çocukların edindikleri deneyimleri aileleri ve arkadaşlarıyla paylaşarak yaşayarak öğrendiklerini ortaya koymuştur. Yöneticiler, oyun alanı çocukların doğal davranışlarını gösterdiği yer olduğunu, bu nedenle öğretmen için tanılayıcı ve gözlemsel bir alandır diye ifade etmektedirler. Yöneticilerin, büyük çoğunluğu oyun alanlarının en önemli katkısının sosyalleşme olduğunu belirtmiştir. Çocukların toplumsal kuralları, iletişimi, duygularını ifade etmeyi ve akran ilişkilerini oyun alanlarında öğrendikleri vurgulanmıştır. Duman ve Koçak (2013), Oyun alanları; çocukların bireysel ve sosyal beceriler edindiği, özgürce etkileşim kurabildiği ve sağlıklı gelişimlerini destekleyen vazgeçilmez mekânlar olarak ifade etmiştir. Civelek ve İkiz (2024), yaptığı bir çalışmada ise oyun alanlarının çocukların sosyalleşmesini, arkadaş edinmelerini ve fiziksel gelişim sağladıklarını vurgulanmıştır. Bu çalışmalar araştırma ile paralellik göstermektedir.

Yöneticilere “Çocukların oyun alanlarında oyun oynayabilmeleri için yeterli materyal var mıdır? Bu materyallerin niteliği yeterli midir?” sorusu yöneltildiğinde, birçok yönetici fiziksel materyal sayısının ve çeşitliliğinin yetersiz olduğunu; yenileme veya ek temin konusunda bütçe ve kaynak sorunları yaşadıklarını belirtmiştir. Dış oyun alanlarının bulunduğunu ancak alan genişliğinin sınırlı olduğunu ifade eden yöneticiler de olmuştur. Yıldırım (2017), yaptığı bir çalışmada anaokullarının dış alanlarının yeterli bir büyüklüğe sahip olmadığını ifade etmiştir. Kaçan vd.'nin (2017) gerçekleştirdikleri çalışmada, okul öncesi kurumlarının yaklaşık yarısının bahçeye sahip olduğu; okul bahçelerinde ot ve bitki yetiştirildiği belirlenmiştir. Okul bahçelerinin nitelikli olmasını engelleyen başlıca etmenlerin

alan yetersizliği ve bütçe eksikliği olduğu saptamıştır. Karadağ ve vd.'nin (2012), Düzce ilindeki 29 okulda yaptığı araştırmada, okul bahçelerinin oyun açasından yetersiz olduğu ve bazı güvenlik sorunları bulunduğu belirlenmiştir. Yağmur (2020), okul öncesi çağındaki çocukların öz düzenleme becerileri ile oyun alanlarının özelliklerini incelediği araştırmasında, oyun araçlarının çeşitliliğinin yetersiz olduğunu ortaya koymuştur. Anaokullarından ikisinin dış oyun alanı bulunmadığı; bunun sebebinin okulun dış alanının olmaması olduğu, bu nedenle iç oyun alanlarının kullanıldığı belirtilmiştir. Ancak iç oyun alanlarında çocuk sayısının fazla olması nedeniyle kalabalık grup oyunlarına yeterince uygun olmadığı, havalandırma sorunları yaşandığı ve bu durumun oksijen seviyesini düşürdüğu; çocukların dış mekânlardaki kadar temiz havaya erişemediği ifade edilmiştir. Bazı okullarda ise iç mekânda akıl ve zekâ sınıflarının bulunduğu ve bu sınıfların alternatif oyun olanakları sunduğu belirtilmiştir. Diğer bir anaokulunda dış oyun alanının bulunmamasının nedeni, okulun yeni olması ve dış düzenlemenin henüz yapılmamış olmasıdır. Kaya ve Kaya (2014), Çocuk oyun alanları ile ilgili 20 öğretmenle yapılan bir çalışmada, öğretmenlerin dile getirdiği en büyük sorunun oyun alanlarının olmaması olarak belirtilmiştir. Bazı okullarda oyun alanı olmasına rağmen mevcut öğrenci sayısına göre yetersiz olduğu dile getirilirken; bazı okullarda ise oyun alanlarının ve materyallerin yeterli olduğu, bakım ve kontrollerinin düzenli şekilde yapıldığı ifade edilmiştir. Genel olarak değerlendirildiğinde, okulların fiziksel ve materyal olanaklarında farklılıklar bulunmakta; çoğu okulun materyal ve alan açasından yetersiz kaldığı, buna rağmen öğretmenlerin mevcut imkânları en verimli şekilde kullanmaya çalıştığı anlaşılmaktadır. Bu durum, çocukların oyun deneyimlerinin okuldan okula büyük ölçüde değiştiğini göstermekte ve oyun alanlarına yapılan yatırımların çocuğun gelişimi açasından önemli olduğunu ortaya koymaktadır.

Yöneticilerin, anaokullarında oyun alanlarının kullanımı ve güvenli biçimde düzenlenmesi konusunda çoğunluğunun eğitim almadığı görülmektedir. Çoğu yönetici bu konuda hiçbir hizmet içi eğitim almamıştır. Eğitim aldığını belirten az sayıdaki yönetici de bu eğitimin üniversite döneminde teorik olarak verilmiş olduğundan bahsetmektedir. Sadece bir yöneticinin eğitim aldığı, bazı yöneticilerinde kendini geliştirmek için bazı programları takip ettiği görülmektedir. Yöneticilerin çoğunluğu da öğretmenlerine oyun alanlarının kullanımı hakkında bir eğitime yönlendirmemiştir. Kösem (2022), yaptığı bir araştırmaya göre de yöneticilerin dış oyun alanlarının kullanımı hakkında sınırlı bir eğitim aldıklarını, öğretmenlerin çoğunluğunun eğitim almadığı vurgulamaktadır. Bu araştırmayı desteklemektedir. Oyun alanlarının etkin, güvenli ve gelişimi destekleyici biçimde

kullanılabilmesi için hem yöneticilere hem de öğretmenlere yönelik düzenli ve kapsamlı eğitimlerin planlanması yapılabilir. Ayrıca okulların mevcut fiziksel koşulları da eşit değildir; bu nedenle oyun alanlarının iyileştirilmesi için kurumsal destek ve bütçe planlaması önem taşımaktadır.

Yöneticilerin büyük çoğunluğu oyun alanlarının geliştirilmesi için çok boyutlu bir yaklaşım ve paylaşım gerektiğini düşünmektedir. Bu yaklaşım; bütçe desteği, güvenli ve geniş fiziksel alanlar, güncellenmiş ve çeşitli materyaller, doğaya dayalı öğrenme fırsatları, öğretmen ve yöneticilerin aktif katılımı ve kurumlar arası iş birliği gibi unsurları içermektedir. Bu bulgular, oyun alanlarının geliştirilmesine yönelik çalışmaların yalnızca yapısal değil, pedagojik ve toplumsal boyutlarla da ele alınması gerektiğini göstermektedir. Deretarla Gül, (2012), araştırmasında oyun alanları planlarken; Çocukların fazla enerjilerini atmasını sağlayacak düz arazilerin yanında engebeli arazilerinde olması, özel gereksinimli bireyleri de kapsaması, arazinin geniş olması, çocukların hayal gücünü geliştirici olması, grup oyunlarına açık olması ve oyun alanının zeminin tek bir şekilde değil üç farklı şekilde olması gerektiği vurgulanmıştır. Arabacı ve Çıtak (2017), üç, dört ve beş yaşındaki çocuklarla yaptıkları bir araştırmada çocukların hepsinin oyun alanlarında oyun oynamayı sevdiklerini ve çocuklardan aldıkları cevaplara göre örnek bir bahçe oluşturulmasını, dış oyun alanlarının yapılandırılmasına yönelik öneriler sunduğu ifade edilmiştir. Oyun alanlarının geliştirilmesinde ve yeniden planlanmasında; çocuğa görelilik, güvenlik, doğal ortam ön planda olmalıdır.

Oyun alanlarının yeterlilik düzeyinin incelenmesine ilişkin verilerde; “*Donanım Yeterliliği, Genel Yeterlilik, Güvenlik ve İşlevsellik, Hijyen ve Aydınlatma*” yetirliliğinin de Ölçeğin faktörlerine ilişkin aritmetik ortalama puanları incelendiğinde bütün faktörlerde oyun alanlarının yeterlilik düzeyinin orta düzeyde olduğu ifade edilebilir. Buna göre, oyun alanlarının yeterlilik düzeyi en fazla *Genel Yeterlilik* faktöründe, en az ise *Hijyen ve Aydınlatma* faktörünün olduğu görülmektedir. Oyun alanlarının yeterlilik düzeyinin orta düzeyde olduğu saptanmıştır. Yılmaz ve Öcal’ın (2021) araştırma bulgularına göre, Aksaray ilinde yer alan çocuk oyun alanlarının gerek genel yeterlilik açısından gerekse çeşitli boyutlar bakımından yetersiz olduğu tespit edilmiştir. Özgüner ve Şahin (2009); Duman ve Koçak, (2013); Akkaya, (2017); Öztürk Samur ve İnal Kızıltepe, (2018) gibi çocuk oyun alanlarını güvenlik açısından inceleyen farklı illerde yapılmış birçok çalışma da bulunmaktadır. Kısakürek ve Yılmaz,(2019) oyun alanlarının güvenliliği ile ilgili yaptıkları çalışmada oyun alanlarının güvenlik kriterleri açısından problemleri olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Olgan ve

Kahriman-Öztürk'ün (2011) araştırma bulgularına göre, anaokullarında materyal, donanım, güvenlik, bakım ve oyunu destekleme ölçütleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Bununla birlikte, oyun alanlarının farklı türdeki oyunları destekleme konusunda yeterli olmadığı tespit edilmiştir. Memiş ve Gülcan, (2020) Giresun ilinin merkez ilçelerinde bulunan çocuk oyun parklarında yaptıkları bir araştırmada ise oyun alanlarının oyun alanlarının işlevsellik, bakım ve güvenlik açısından genel olarak orta düzeyde olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Bu çalışmada oyun alanlarının yeterlilik düzeyinin orta düzeyde olduğu ifade edilebilir.

Normallik testinin sonuçlarına göre Oyun Alanlarının Yeterlilik Düzeyi Ölçeği'nin puanlarının normal dağılıma sahip olduğu belirlenmiştir. Yaş gruplarının puanları arasındaki farkın anlamlı olmadığı, yaş gruplarına göre ise anlamlı bir farklılık saptanmamıştır. Yapıcı vd., (2019), çocuk oyun alanları ile yaş değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunduğunu ifade etmiştir. Yapılan çalışma ile bu araştırmanın yaş değişkeni arasında farklılık olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin mezun oldukları bölüm gruplarına göre de anlamlı bir farklılık saptanmamıştır. Adıgüzel vd., (2021), araştırması doğrultusunda, eğitim düzeyi değişkeni ile ÇOAD ölçeği puanları arasındaki ilişki incelendiğinde; genel yeterlilik, güvenlik ve işlevsellik yeterliliği alt boyutları ile ÇOAD genel ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğu belirlenmiştir. Bu bağlamda araştırma ile paralellik göstermemektedir.

Oyun alanlarının yeterlilik düzeyinin ve faktörlerinin puanları öğretmenlerin sahip oldukları öğrenci sayısına göre farklılaşmaktadır. Donanım yeterliliği ve genel yeterlilik boyutunda 10-15 öğrenciye sahip olanların puanlarının ve diğer gruplara göre yüksek olduğu saptanmıştır. Öte yandan, güvenlik ve işlevsellik, hijyen ve aydınlatma boyutlarıyla toplam puan olan oyun alanlarının yeterlilik düzeyleri puanları 20 ve üzeri öğrenciye sahip gruplarda yüksek olduğu görülmektedir. Oyun alanlarının yeterlilik düzeyinin ve faktörlerinin öğretmenlerin sahip oldukları öğrenci sayısına puanları arasındaki farkın anlamlı olmadığı görülmektedir. Öcal ve arkadaşlarının (2022), Çocuk sayısı değişkenine göre oyun alanlarının kullanımı incelendiğinde, genel yeterlilik alt boyutunda gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Üç ve daha fazla çocuğa sahip olan katılımcılar, bir veya iki çocuğu olanlar ile çocuğu olmayan bireylere kıyasla çocuk oyun alanlarının genel yeterliliğini daha yetersiz olarak değerlendirmiştir. Buna karşılık, diğer alt boyutlarda gruplar arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark saptanmamıştır. Yılmaz ve Öcal'ın (2021) Aksaray ilindeki çocuk oyun alanlarına yönelik gerçekleştirdikleri çalışmada, beş ve daha

fazla çocuğa sahip ebeveynlerin, daha az çocuğu olan ebeveynlere kıyasla oyun alanlarını daha yetersiz olarak değerlendirdikleri belirlenmiştir. Bu çalışmada oyun alanlarının yeterlilik düzeyinin ve faktörlerinin öğretmenlerin sahip oldukları öğrenci sayısına puanları arasındaki farkın anlamlı olmadığı görülmektedir.

Oyun alanlarının yeterlilik düzeyinin ve faktörlerinin öğretmenlerin oyun alanı kullanım sıklığına göre de farklılaşmaktadır. Donanım yeterliliği ve genel yeterlilik boyutunda haftada iki kez oyun alanlarını kullananların puanlarının ve diğer gruplara göre yüksek olduğu saptanmıştır. Öte yandan, güvenlik ve işlevsellik, hijyen ve aydınlatma boyutlarıyla toplam puan olan oyun alanlarının yeterlilik düzeyleri puanları haftada dört kez oyun alanlarını kullanan gruplarda yüksek olduğu görülmektedir. Elde edilen sonuçlara göre oyun alanlarının yeterlilik düzeyinin ve faktörlerinin öğretmenlerin oyun alanı kullanım sıklığına göre anlamlı bir farklılık saptanmamıştır. Kısakürek ve arkadaşlarının (2018) Kahramanmaraş ilinde gerçekleştirdiği araştırmada, çocuk oyun alanlarını haftada bir kez kullanan bireylerin çoğunlukla hafta sonlarını tercih ettikleri ve bu oyun alanlarında daha uzun süre zaman geçirdikleri belirlenmiştir. Öcal vd., (2022), araştırmasında ebeveynlerin çocuk oyun alanlarını kullanma süreleri dikkate alındığında, hijyen ve aydınlatma yeterliliği alt boyutunda gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Buna karşılık, diğer alt boyutlarda ve genel ortalama puanlarda anlamlı bir fark bulunmamıştır. Elde edilen bulgulara göre, çocuk oyun alanlarını haftada bir kez kullanan ebeveynler, bu alanları haftada iki kez ve daha fazla kullananlara kıyasla hijyen ve aydınlatma açısından daha yeterli olarak değerlendirmektedir. Araştırmada da donanım yeterliliği ve genel yeterlilik boyutunda haftada iki kez oyun alanlarını kullananların puanlarının ve diğer gruplara göre yüksek olduğu saptanmıştır.

“Okul Öncesi Çocuk Oyun Alanlarının İncelenmesi: Bilecik İli Örneği” adlı bu araştırmada elde edilen bulgular birlikte değerlendirildiğinde; Bilecik ilinde bulunan resmi anaokullarına ait oyun alanlarının hem öğretmenler hem de yöneticiler tarafından çocukların gelişimi açısından önemli ve işlevsel bulunduğu görülmektedir. Oyun alanlarının özellikle sosyal ve fiziksel gelişimi desteklediği, yöneticilere göre ise tüm gelişim alanlarına katkı sağladığı ifade edilmiştir. Ayrıca alanların düzenli ve sık kullanıldığı, çocukların sosyalleşmesine katkı sunduğu belirtilmiştir.

Bununla birlikte temizlik ve bakım konusunda ise genel olarak bir sorun olmadığı ifade edilmiştir. Materyal çeşitliliğinin artırılması gerektiği, bütçe ve fiziksel alan

yetersizliklerinin bulunduğu ve oyun alanlarına yönelik hizmet içi eğitimlerin yeterli olmadığı yönünde görüşler öne çıkmıştır. Ayrıca donanım yeterliliği, genel yeterlik, güvenlik, işlevsellik, hijyen ve aydınlatma açısından oyun alanlarının orta düzeyde olduğu değerlendirilmiştir.

Genel olarak araştırma sonuçları, oyun alanlarının gelişimsel açıdan etkili olmakla birlikte, temizlik ve bakımının düzenli yapıldığını, fiziksel imkânlar, materyal zenginliği ve mesleki bilgi desteği bakımından geliştirilmesi gereken yönlerinin bulunduğunu ortaya koymaktadır

5.2. Öneriler

Araştırmacılara Öneriler

- Resmi anaokullarının çocuk oyun alanlarının incelenmesi olarak Bilecik ilinde ilk defa yapılan bu araştırmanın benzeri; Temel Eğitime bağlı; “Ana sınıflarının,” “Özel Anaokullarının,” Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına bağlı; “Gündüz Bakım Evleri” ve “Özel Kreşlerin,” Belediyelere bağlı; “Çocuk Sosyal Yuvalarının” da çocuk oyun alanlarının incelenmesi şeklinde yapılabilir.
- Resmi anaokullarına ait çocuk oyun alanları ile özel anaokullarına ait oyun alanlarının karşılaştırma araştırmaları da yapılabilir.
- Araştırmada 28 öğretmen ve 24 yöneticilerle yapılan formlar ve yarı yapılandırılmış görüşmeler ile sınırlandırılmıştır. Benzer çalışmalar sadece yönetici veya öğretmenlere yapılabilir.
- Araştırma form ve yarı yapılandırılmış görüşme ile sınırlandırıldığından benzer bir çalışma araştırmacı tarafından doğrudan gözlem kullanılarak yapılabilir.
- Bu araştırmada öğretmen ve yöneticiler ile çalışılmıştır. Çocukları ve ebeveynleri de dâhil ederek bu çalışmalar yürütülebilir.

Kurumlara Öneriler

- Okullara ayrılan bütçenin artırılarak yaratıcılıklarını ortaya koyabildikleri, bilimsel araştırma yapabilecekleri, doğa sevgisinin ön planda olduğu geleneksel, çağdaş ve macera oyun alanlarından oluşan çocuğun bütüncül gelişimini destekleyen doğal oyun alanları oluşturulabilir.
- Hizmet içi eğitimler ile iç ve dış oyun alanlarının kullanımı konusunda eğitimler, konferanslar ve seminerler planlanabilir.
- Oyun alanları ile ilgili çalıştay toplantıları yapılabilir.

Öğretmenler ve Yöneticilere Öneriler

- Oyun alanları ile ilgili proje çalışmaları yapılabilir.
- Uygulamalı etkinlikler düzenlenebilir.
- Yapararak yaşayarak öğrenmenin olduğu doğal öğrenme ortamlarının oluşturulmasını planlayabilirler.

KAYNAKÇA

- Acar, H. (2003). *Çocuk Oyun Alanlarında Kullanıcıların Bitki Tercihlerinin Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma: Trabzon Kenti Örneği*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Trabzon: Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Adıgüzel, S., Adıgüzel, Z.S. & İlbaş, Y. (2021). Siirt ilindeki çocuk oyun alanlarının değerlendirilmesi, *Mas Journal of Applied Sciences*, 6(1), 167-174, <http://dx.doi.org/10.52520/masjaps.18>
- Aggio, D., Gardner, B., Roberts, J., Johnstone, J., Stubbs, B., Williams, G., Sánchez, G.F.L., & Smith, L. (2017). Correlates of children's independent outdoor play: Cross-sectional analyses from the Millennium Cohort Study. *Preventive Medicine Reports*, 8,10.
- Ahern, R., Beach, R., Leibke, S. M., Proud, I., Spencer, A., & Stricland, E. (2011). The benefits of play go well beyond physical fitness. *The Early Childhood Leaders' Magazine*, 201, 68-70.
- Akandere, M. (2003) *Eğitici Okul Oyunları*. 1. Basım. Ankara, Nobel Yayın Dağıtım.
- Akgül, E. (2016). *Erken Çocukluk Döneminde Oyun*. S. Pekdoğan (Ed.) Okul öncesi eğitimde özel öğretim yöntemleri içinde (s. 1-17) Ankara: Eğiten Kitap.
- Akkaya, Ö.A. (2017). *Artvin Kent Merkezi Açık-Yeşil Alan Sisteminin İrdelenmesi*. Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü (Yüksek Lisans Tezi), ss;61,Isparta
- Aksoy, Y. (2011). Çocuk oyun alanları üzerine bir araştırma İstanbul, Isparta, Eskişehir, Erzurum, Kayseri, Ankara, Zonguldak ve Trabzon İlleri Örneği. *İstanbul Aydın Üniversitesi Dergisi*, 3(11), 82-106.
- Aktaş Arnas, Y. (2017). Oyun, Öğrenme ve Deneyimin Birleşimi: *Çocuk Müzeleri. Yaratıcı Drama Dergisi*, 12(2), 17-30
- Akyıldız Hatırnaz, A. (2019). Ergonomi çerçevesinde eşitlikçi mekân üretim yaklaşımı olarak "evrensel tasarım" kavramı. *Ergonomi*, 2(3), 178-193. <https://doi.org/10.33439/ergonomi.544559>
- Alqudah, Y. M. M. (2003). *Çocuğun gelişiminde oyun alanlarının rolü*, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Semineri, Ankara.
- Al-Qaryouti, I. A. & Ihmeideh, F. M. (2015). Exploring kindergarten teachers' views and roles regarding children's outdoor play environments in Oman. *Early Years*, 36(1), 81-96.
- Anderson-McNamee, J. K. & Bailey, S. J. (2010). The importance of play in early childhood development. *Montana State University Extention*, 1-4.
- Arabacı, N. (2020). Ordu ili merkezindeki milli eğitim bakanlığı'na bağlı anaokulu bahçelerinin okul öncesi eğitimin ilke ve standartlarının yönünden incelenmesi *Akademik Sosyal Bilimler Çalışmaları Dergisi*, 13(83), 71-88.
- Arabacı, N. & Çıtak, Ş. (2017). Okul öncesi dönemdeki çocukların "oyun" ve "açık alan (bahçe)" etkinlikleri ile ilgili görüşlerinin incelenmesi ve örnek bir bahçe düzenleme çalışması. *Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 11(21), 28-43.
- Aral, N., Gürsoy, F. & Köksal, A. (2001). *Okul Öncesi Eğitimde Oyun*. İstanbul: Yapa Yayınları.
- Arslan, Y., & Bulgu, N. (2010). Oyunla toplumsallaşma. *Pamukkale Journal of Sport Science*. 1(1), 8-22.
- Arslan Çiftçi, H. & Önder, A. (2017). *Oyun Nedir? Alev Önder ve Hande Arslan Çiftçi (Ed.), Erken çocuklukta oyun ve oyun yoluyla öğrenme içinde (s.2-25)*. Ankara: Nobel Yayıncılık.

- Ata, S., (2016). *Okul Öncesi Öğretmenlerinin Dış Mekânda Oyun Uygulamaları ve Çocukların Dış Mekânda Oyun Oynamalarına İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Atay, M. (2017). *Erken Çocukluk Döneminde Gelişim 2*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Athey, C. (2007). *Extending thought in young children: A parent-teacher partnership*. SAGE Publications Ltd, <https://doi.org/10.4135/9781446279618>
- Aydın, A. (2016). *Gelişim Psikolojisi*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Bal, A. (2005). *Zonguldak Kenti Yeşil Alan Sistemindeki Çocuk Oyun Alanlarının Durumunun Peyzaj Mimarlığı İlkeleri Açısından İrdelenmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Mimarlık Tezi), Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı-Zonguldak.
- Ball, D. J. (2002). *Playgrounds: Risks, Benefits and Choices*. London: Health and Safety Executive
- Balkaya, A., Altay, F. & Turan, Ö. (2019). *Geleneksel Kars çocuk oyunları* (1. Baskı). Fenomen Yayınları.
- Bardak, M., & Topaç N., (2019). *Oyun ve Oyun Materyalleri*. Çocuk Gelişimi Lisans Programı. İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi, İstanbul.
- Bardak, M. & Topaç, M. (2021). *Oyun ve Oyun Materyalleri*. İstanbul: Efe Akademi Yayınları.
- Başaran Uysal, A. (2015). Çocuk oyun alanlarının geliştirilmesinde bir yerel katılım deneyimi. *Megaron*, 10(3), 423-439.
- Başbay, A. M., (2012). *Ankara İli Sınırları İçindeki Özel ve Resmi Anasınıfı ve Anaokulu Bahçelerinin Kullanım Yönünden İncelenmesi*. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı ,Okul Öncesi Eğitimi Bilim Dalı (Yüksek Lisans Tezi), Ankara.
- Bayhan, P.S., & Artan, İ. (2009). *Çocuk Gelişimi ve Eğitimi*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Baykoç, N. (2006). *Hastanede Çocuk ve Genç*. Gazi Kitabevi.
- Becker, C., Lauterbach, G., Spengler, S., Dettweiler, U., & Mess, F. (2017). Effects of regular classes in outdoor education settings: A systematic review on students' learning, social and health dimensions. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 14(5), 485.
- Berk, L. (2013). *Bebekler ve çocuklar* (Çev. Nesrin Işıkoğlu Erdoğan). Ankara: Nobel.
- Beyer, B. K. (1987). *Practical Strategies for the Teaching of Thinking*, Boston.
- Birleşmiş Milletler (1989). *Çocuk Haklarına Dair Sözleşme*. <https://www.unicef.org/turkey/%C3%A7ocuk-haklar%C4%B1na-dair-s%C3%B6zle%C5%9Fme> internet adresinden 9 Nisan 2020 tarihinde erişilmiştir.
- Björger, K. (2015). Children's well-being and involvement in physically active outdoors play in a norwegian kindergarten: playful sharing of physical experiences. *Child Care in Practice*, 21(4), 305-323.
- Brink, L.A., Nigg, C.R., Lampe, S.M., Kingston, B.A., Mootz, A.L., & van Vliet, W. (2010). Influence of schoolyard renovations on children's physical activity: the Learning Landscapes Program. *Am J Public Health*, 100(9):1672–8. <https://doi.org/10.2105/ajph.2009.178939>.
- Broekhuizen, K., Scholten, A.M., & de Vries, S.I. (2014). Çocukların fiziksel aktivite düzeyi için (okul öncesi) oyun alanlarının değeri: sistematik bir inceleme. *Int J Behav Nutr Phys Act*, 11:28. <https://doi.org/10.1186/1479-5868-11-59>

- Brussoni, M., Ishikawa, T., Brunelle, S., & Herrington, S. (2017). Landscapes for play: Effects of an intervention to promote nature-based risky play in early childhood centres. *J Environ Psychol*, 54:139–50. <https://doi.org/10.1016/j.jenvp.2017.11.001>.
- Bodrova, E., and Leong, D. J. (2015). Vygotskian and post-Vygotskian views on children's play. *Am. J. Play* 7, 371–388
- Bostancı, H. (2023). *Okul Öncesi Eğitim Kurumlarına ve Belediyeye Ait Çocuk Oyun Alanlarının İncelenmesi (Kütahya ili örneği)*. Çankırı Karatekin Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Çocuk Gelişimi Anabilim Dalı. (Yüksek lisans tezi)
- Büyüköztürk, Ş., Çokluk, Ö. & Köklü, N. (2011). *Sosyal Bilimler için İstatistik* (7. Baskı). Pegem Akademi.
- Canning, N.(2007).Children's empowerment in play. *European Early Childhood Education Research Journal*, 15(2), 227-236.
- Çetken, H. Ş., & Sevimli-Çelik, S. (2018). Okul öncesi öğretmenlerinin dış mekân oyunlarına karşı bakış açılarının incelenmesi. *Journal of Theoretical Educational Sciences*, 11(2), 318-341. <https://doi.org/10.30831/akukeg.379662>
- Cevher-Kalburan, N. (2014). Denizli ilinde bulunan resmi ve özel anaokulu bahçelerinin karşılaştırmalı olarak incelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18, 99-113
- Civelek, P., & İkiz, S. (2024). Bilecik ilinde yer alan çocuk oyun parklarının niteliğinin incelenmesi. *Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 7(1), 312-337. <http://doi.org/10.33400/kuje.1411981>
- Civelek, P. & Özyılmaz Akamca, G. (2018). Açık alan etkinliklerinin okul öncesi dönemdeki çocukların bilimsel süreç becerilerine etkisi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 26 (6), 2011-2020. <http://doi.org/10.24106/kefdergi.2297>
- Chow, B. C., & Louie, L. H. (2013). Difference in children's gross motor skills between two types of preschools. *Perceptual and Motor Skills*, 116(1), 253-261.
- Czackzynska-Podolska M (2014) The impact of playground spatial features on children's play and activity forms: An evaluation of contemporary playgrounds' play and social value. *Journal of Environmental Psychology* 38:132-142
- Çelebi, C., Bayazıt, B., Tuncil, O. S., & Yılmaz, O. (2018). Okul öncesi dönemde hareket eğitim çalışmalarının motor gelişime etkisi. *Uluslararası Hakemli Akademik Spor, Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi*, 29, 162-176
- Çelik, A., ve Şahin, M. (2013). Spor ve çocuk gelişimi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 6(1), 467-478.
- Çoban, B. & Nacar, E. 2006. *Okul Öncesi Eğitimde Eğitsel Oyunlar*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Çukur, D. (2011). Okul öncesi çocukluk döneminde sağlıklı gelişimi destekleyici dış mekân tasarımı. *Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 12(1), 70- 76. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tjf/issue/20896/224370>
- Demirci, N. (2006). İlköğretim I. kademe sınıf öğretmenlerinin görüşleri çerçevesinde oyunla eğitim konusundaki yeterlilik düzeylerinin incelenmesi. In *Ulusal Sınıf Öğretmenliği Kongresi* (ss. 579–590). Ankara: Kök Yayıncılık.
- Demiriz, S., Karadağ, A. ve Ulutaş, İ. (2003). *Okulöncesi eğitim kurumlarında eğitim ortamı ve donanımı*, Anı Yayıncılık, Ankara.
- Derer, A., & Mülazımoğlu Ballı, Ö. (2018). İlkokul öğrencilerinin motor yeterlik düzeylerinin fiziksel aktiviteye katılım, yaş, cinsiyet ve beden kütle indeksi ilişkisi. *Spor Bilimleri Dergisi*, 29(4), 196–204
- Deretarla Gül, E. (2012). Ailelerin çocuk bahçelerine ve çocuk bahçelerindeki materyallere bakış açılarının incelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21 (3), 261-273.

- Dirim, A. (2004). *Kız Meslek Liseleri İçim Okul Öncesi Eğitimi*. İstanbul: Esin Yayınevi.
- Doğan, L. ve Efendioğlu, A. (2022). İlkokul bahçelerinde oyun alanları ve niteliklerinin incelenmesi: Adana ili örneği. *Çukurova Araştırmaları*, 8(3), 360-37
- Duman, G. & Koçak, N. (2013). Çocuk oyun alanlarının biçimsel özellikleri açısından değerlendirilmesi (Konya ili örneği). *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 11(1), 64-81
- Durualp, E. & Aral, N. (2018). Çocukların ince ve kaba motor gelişimlerine oyun etkinliklerinin etkisinin incelenmesi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(1), 243–258. <https://doi.org/10.5578/jss.66830>
- Eliason, C. and Jenkins, L. (2003). *A practical guide to early childhood curriculum* (7th edition). New Jersey: Merrill Prentice Hall.
- Ellialtıoğlu, F. M. (2005). *Okul Öncesi Dönemde Oyun ve Oyun Örnekleri*. İstanbul: Ya-pa Yayınları.
- Erdal, K. & Erdal, G. (2015). Kaybolan kültür, kaybolan oyun: Kibrit oyunu. *Turkish Studies*, 10(4), 507-516.
- Erkan Ö. (2011). *Çocuk Oyun Parklarında Modül Tasarımında Ahşap-Plastik Kompozit Malzemenin Kullanım Olanakları*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Kültür Üniversitesi, Fen bilimleri Enstitüsü, 102s, İstanbul
- Erkut, S., Yılmaz, A., & Keleş, S. (2017). Oyunun tarihsel gelişimi ve çocukluk kavramının dönüşümü. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(54), 456–468.
- Erten, M. & Demir, Z. (2019). Çocuk oyun alanlarının ilkökul öğrencilerinin gelişimi üzerine etkilerinin araştırılması: Düzce Cumhuriyet İlkokulu örneği, *Düzce Üniversitesi Orman Fakültesi Ormancılık Dergisi*, 15 (1), 11-23.
- Field, A. (2009). *Discovering Statistics Using SPSS*. 3rd Edition, Sage Publications Ltd., London.
- Fraenkel, J. R., & Wallen, N. E. (2006). *How to design and evaluate research in education* (5th ed.). New York: McGraw-Hill Publishing.
- Fjørtoft, I. (2004). Landscape as playscape: The effects of natural environments on childrens's play and motor development. *Children Youth and Environments*, 14 (2), 21-44.
- Fraenkel, J. R., & Wallen, N. E. (2006). *How to design and evaluate research in education* (6th ed.). New York, NY: McGraw-Hill.
- Frost, J. L. (2010). *A history of children's play and play environments: Toward a contemporary child-saving movement*. Routledge.
- Frost, J. L., Wortham, S. C., & Reifel, S. (2012). *Play and child development* (4th ed.). Pearson
- Galletta, A. (2013). *Mastering the semi-structured interview and beyond: From research design to analysis and publication*. New York: NYU press.
- Garcia, J. J. (2012). Geleneksel Çocuk Oyunları İle Kurulan Kültür Köprüsü: "İspanya'daki Çocuk Oyunları Ve Çocuk Oyunlarının Kültürel, Sanatsal Ve Sosyal Açından Çocuk Gelişimine Etkileri". *Geleneksel Çocuk Oyunları*. Kahramanmaraş.
- Gill, T. (2007). *No fear: Growing up in a risk averse society*. Calouste Gulbenkian Foundation.
- Glassman, M. (2001). Where there is no middle ground. *American Psychologist*, 56(4), 369–370. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.56.4.369>
- Geney, F., Özsoy, Z. & Bay, D. N., (2019). Okul öncesi eğitim kurumlarının dış mekân özellikleri: Eskişehir ili örneği. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20, 735-767. DOI:10.17494/ogusbd.553864.
- Gül, A. & Küçük, V. (2001). Kentsel açık-yeşil alanlar ve Isparta kenti örneğinde irdelenmesi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 2(1), 27- 48. <https://dergipark.org.tr/pub/tjf/issue/20877/224196>

- Gülay-Ogelman, H., Gündoğan, A., Erten-Sarıkaya, H., & Önder, A. (2016). Anaokuluna devam eden çocuklarda serbest ve hareketli oyun düzenlemelerinin akran ilişkilerine etkisinin incelenmesi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 26(2), 163-174.
- Hamer, M., Aggio, D., Knock, G., Kipps, C., Shankar, A., & Smith, L. (2017). Effect of majorschool playground reconstruction on physical activity and sedentarybehaviour: Camden active spaces. *BMC Public Health*, 17(1),552. <https://doi.org/10.1186/s12889-017-4483-5>.
- Hatch, J. A. (2002). *Doing qualitative research in education settings*. State University of New York Press
- Hinkley, T., Salmon, J., Okely, A. D., & Trost, S. G. (2010). Correlates of sedentary behaviours in preschool children: a review. *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*, 7(1), 1-10.
- Hirsh-Pasek, K. & R. M. Golinkoff. (2008). "Why Play = Learning." in *encyclopedia on early childhood development*, edited by R. E. Tremblay, R. G. Barr, R. D. V. Peters, and M. Boivin. <http://www.child-encyclopedia.com/documents/Hirsh-Pasek-GolinkoffANGxp.pdf>.
- Huizinga, J. (1995). "Homo Ludens": *Oyunun Toplumsal İşlevi Üzerine Bir Deneme*. (Çev. Kılıçbay MA) Ayrıntı Yayınları: İstanbul.
- Irmak, M. A., Akpınar Külekçi, E. & Bilge, C. (2018). *Çocuk Oyun Alanları Tasarımında Farklı Ülkelerden Örnekler İle Yeni Yaklaşımların Belirlenmesi*. ISUEP2018 Uluslararası Kentleşme ve Çevre Sorunları Sempozyumu, Tam metin bildiri kitabı, Eskişehir.
- İnanç, Yazgan, B., ve Atıcı, Kılıç, M., ve Bilgin, M. (2020). Gelişim psikolojisi 1 bebeklik, çocukluk ve ergenlik. Pegem Akademi.
- Jongeneel D, Withagen R, Zaal FTJM (2015) Do children create standardized playgrounds? A study on the gap-crossing affordances of jumping Stones *Journal of Environmental Psychology* 44:45–52
- Kaçan, M., Halmatov, M., & Kartaltepe, O. (2017). Okul öncesi eğitim kurumları bahçelerinin incelenmesi. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, 1(1), 60-70.
- Kalburan, C. 2014. Denizli ilinde bulunan resmi ve özel anaokulu bahçelerinin karşılaştırmalı olarak incelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18: 99–113.
- Kılıçoğlu, M. (2006). *Anasınıfı, hazırlık ve ilköğretim birinci sınıflarda okuyan görme engelli öğrencilerin oyunlarının değerlendirilmesi: Karşılaştırmalı bir araştırma*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Karadağ, A. A. , Mutlu, S. & Sayın, Ş. (2012). Okul bahçelerinin oyun alanı olarak değeri: Düzce kenti örneği, *Düzce Üniversitesi Orman Fakültesi Ormancılık Dergisi*, 8 (2), 45-56. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/duzceod/issue/4821/290820>
- Karaman, B., & Süel, E. (2020). Okul öncesi eğitim kurumlarında oynatılan fiziksel etkinliğe dayalı oyunların psikomotor gelişim üzerine etkisi. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 14(3), 529-539.
- Kaugars, A. S., & Russ, S. W. (2009). Assessing preschool children's pretend play: preliminary validation of the affect in play scale-preschool version. *Early Education and Development*, 20(5), 733–755. <https://doi.org/10.1080/10409280802545388>
- Kaya Bağdaşı, Ç. (2016). Erzincan kenti çocuk oyun alanlarının incelenmesi. *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (ERZSOSDE) ÖS-III*: 271-280.
- Kaya, S., (2013). Okul öncesinde oyunun işlevleri. *Eğitim Dergisi*, ISSN1307/1785. <http://www.egitirim.gen.tr/tr/index.php/arsiv/sayi-31-40/sayi-37-ocak-2013/623-okul-oncesinde-oyunun-islevleri>

- Kaya, S. & Kaya, F. (2014). İşbirlikli sorun çözme yöntemiyle okulda çocuk oyun alanlarının olmaması sorunun tespiti ve çözümü, *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2 (2), 189-209.
- Kırmusaoğlu, L., (2020). *Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Dijital Oyunlar İle Dış Mekân Oyunları Arasındaki Tercihleri: Öğretmenlerin Gözlemlerine Yönelik Bir Alan Çalışması* (Yüksek Lisans Tezi). Üsküdar.
- Kısakürek, Ş., Külahlıoğlu, M., & Ardıç, E. (2018). Kent parklarındaki çocuk oyun alanlarının kullanıcı istekleri açısından irdelenmesi. *İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi*, 8(17), 36-46.
- Kısakürek, Ş., & Birhan Yılmaz, M. (2019). Çocuk oyun alanlarında güvenlik: Hatay Antakya örneği. *KSÜ Mühendislik Bilimleri Dergisi*, 22(3), 103-113. <https://doi.org/10.17780/ksujes.562799>
- Kızıllok, H. (2001). Okul öncesi dönemde grup oyunlarının çocuğun sosyalleşmesi üzerindeki etkileri. *Cumhuriyet Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 24, 81-89.
- Korkmaz, E. (2009). *Oyunu çocuk gelişimine etkisi ve çocuk oyun alanları tasarım kriterleri* <http://www.planlama.org/new/makaleler/oyunun-cocuk-gelisimine-etkisive-cocuk-oyun-alanlari-tasarim-kriterleri.html>
- Kösem, M.(2022) *Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Yönetici ve Öğretmenlerin Dış Oyun Alanlarının Kullanımı ve Materyallerin Niteliğine İlişkin Görüşleri* (Yüksek Lisans Tezi), Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi İstanbul.
- Kurtbağ, B. (2023.) *İlkokul Çocuk Oyun Alanlarına İlişkin Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerinin İncelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi) Malatya İnönü Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü
- Leland, C., & Fisher, D. (2006). *It's all about the book: How to create bookrooms and classroom libraries that motivate readers*. Portsmouth, NH: Heinemann.
- Leong D. J. & Bodrova, E. (2003). An hour of play-What for?. *Early Childhood Today*, 17 (5), 5.
- Lester, S. & Russell, W. (2010) Children's right to play: An examination of the importance of play in the lives of children worldwide. *Working Paper No. 57*. The Hague, The Netherlands: Bernard van Leer Foundation.
- Likert, R. (1932). A technique for the measurement of attitudes. *Archives of Psychology*, 22 140, 55
- Lillard, A. & Else-Quest, N. (2006). The early years: Evaluating Montessori education. *Science*, 313(5795), 1893-1894.
- Little, H., & Wyver, S. (2008). Outdoor play: Does avoiding the risks reduce the benefits? *Australian Journal of Early Childhood*, 33(2), 33-40.
- Majumdar, Ananda. 2020. "Role of Play in Child Development." *International Journal of Technical Research & Science* 5(4):9-16. doi: 10.30780/ijtrs.v05.i04.002.
- Mayesky, M. (2006). *Creative activities for young children* (8th ed.). Clifton Park, NY: Delmar Cengage Learning.
- Maxwell, L. E., Mitchell, M. R., and Evans, G. W. (2008). Effects of play equipment and loose parts on preschool children's outdoor play behavior: An observational study and design intervention. *Children Youth and Environments*, 18(2), 36-63. https://environmentalplay.files.wordpress.com/2018/02/effects_of_loose_parts.pdf
- Memiş, L., & Gülcan, S. (2020). Kentsel alanda çocuk ve çocuk oyun alanları: Giresun merkez ilçe örneğinde bir araştırma. *OPUS International Journal of Society Researches*, 16(27), 633-671. <https://doi.org/10.26466/opus.692731>
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. sage.

- Milli Eğitim Bakanlığı. (2007). *Oyun Etkinliği-I. Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi*. Ankara.
- Montessori, M. (2012). *The 1946 London lectures*. Amsterdam: Montessori-Pierson Publishing.
- Ng, M., Rosenberg, M., Thornton, A., Lester, L., Trost, S.G., Bai, P., Christian, H. (2020). The effect of upgrades to childcare outdoor spaces on preschoolers' physical activity: findings from a natural experiment. *Int J Environ Res Public Health.*, 10,17(2),468. doi: 10.3390/ijerph17020468. PMID: 31936783; PMCID: PMC7014450.
- O'Brien, L. (2009). Learning Outdoors: The Forest School Approach. *Education*, 37(1), 45-60.
- OECD. (2020). *Starting strong V: Transitions from early childhood education and care to primary education*. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/c3e2dcd1-en>
- Olğan, R., & Kahriman-Öztürk, D. (2011). An investigation in the playgrounds of public and private preschools in Ankara. *Education and Science*, 36(161), 85-97. file:///C:/Users/Downloads/442-11325-2-PB.pdf
- Öcal, T., Metin, S.N., & Çar, B. (2022). Çocuk oyun alanlarının farklı değişkenler açısından değerlendirmesi üzerine bir alan çalışması. *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 7(1), 85-94.
- Önder, A. (2017). *Oyun Kuramları*. Alev Önder ve Hande Arslan Çiftçi (Ed.), Erken çocuklukta oyun ve oyun yoluyla öğrenme içinde (s.27-48). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Özdoğan, B. (2000). *Çocuk ve Oyun*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Özaslan, H., & Gültekin Akduman, G. (2018). Çocuk oyun parklarının güvenliğinin incelenmesi: *Ankara ve Samsun İlleri Örneği*. *Electronic Turkish Studies*, 13(19), 1313-1329. <http://dx.doi.org/10.7827/Turkish Studies>
- Özgüner, H. & Şahin, C. (2009). Isparta kent merkezindeki çocuk oyun alanlarının mevcut durumu ve çocukların bu alanlara karşı davranış biçimleri, *Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi, Dergisi*, 1, 129-143.
- Öztürk Samur, A., & İnal Kızıltepe, G. (2018). Aydın ilindeki çocuk oyun alanlarının incelenmesi. *Social Sciences Research Journal*, 7(1), 31-46.
- Park, J. (2019). *A comparison of the pretending elements between constructive play and pretend play*. TOJET: The Turkish Online Journal of Educational Technology, 18(4), 1-6
- Pehlivan, H. (2005). *Oyun ve Öğrenme*, Ankara: Anı Yayıncılık.
- Pepler, D. J., & Rubin, K. H. (1982). Current issues in the study of children's play. *Human Development*, 25(6), 443-447.
- Pyle R. (2002). *Eden in a vacant lot: Special places, species and kids in community of life*. in: Kahn PH., Kellert SR. (Editör). *Children and nature: Psychological, sociocultural and evolutionary investigations*, Cambridge, MA, USA: MIT Press.
- Raney, M.A., Bowers, A.L., & Rissberger, A.L. (2021). Recess behaviors of urban children 16 months after a green schoolyard renovation. *J Phys Act Health.*, 18(5),563-70. <https://doi.org/10.1123/jpah.2020-0280>.
- Reimers, A.K., & Knapp, G. (2017). Playground usage and physical activity levels of children based on playground spatial features. *Z Gesundh Wiss.* 25(6),661-669. doi: 10.1007/s10389-017-0828-x. Epub 2017 Sep 4. PMID: 29177128; PMCID: PMC5681976.
- Raney, M. A., Hendry, C. F., & Yee, S. A. (2021). *Schoolyard greening and children's social interactions and behavior*. *American Journal of Preventive Medicine*.
- Rousseau, J.-J. (2019). *Emile ya da eğitim üzerine*. İş Bankası Kültür Yayınları. (Orijinal eser 1762'de yayımlanmıştır).
- San Bayhan, P. & Artan, İ. (2011). *Çocuk Gelişimi ve Eğitimi*. İstanbul: Morpa.

- Senemoğlu, N. (2010). “*Gelişim Öğrenme ve Öğretim Kuramdan Uygulamaya*”. Ankara: Pegem.
- Sandseter, E. B. H. (2011). Children’s risky play from an evolutionary perspective: The anti-phobic effects of thrilling experiences. *Evolutionary Psychology*, 9(2), 257–284.
- Santer, J., Griffiths, C. & Goodall, D. (2007). *Freeplay in early childhood: A literature review*. London, England: National Children’s Bureau.
- Santrock, J. W. (2017). *Yaşam Boyu Gelişim* (G. Yüksel, Çev. Ed.). Ankara: Nobel.
- Sevinç, M. (2004). *Erken Çocukluk Gelişimi ve Eğitiminde Oyun*. Ankara: Morpa Kültür Yayınları.
- Sevinç, M. (2005). *Erken Çocuklukta Gelişim ve Eğitimde Yeni Yaklaşımlar*. 1. Basım. 2. Cilt. İstanbul, Morpa Kültür Yayınları.
- Sevinç, M. (2009). *Erken Çocukluk Gelişimi ve Eğitiminde Oyun*. İstanbul: Morpa.
- Silver, D., Giorgio, M., Mijanovich, T. (2014). Utilization patterns and perceptions of playground users in New York City. *Journal of Community Health*., 39(2), 363-371.
- Sinan, C., & Yerli, Ö., (2019). Anaokulu bahçelerinde dış mekân optimum kullanım olanaklarının belirlenmesi: İstanbul Anadolu Yakasından Örnekler. *Düzce Üniversitesi Orman Fakültesi Ormancılık Dergisi*, 15 (2), 17-38.
- Slavin, R.E. (2019). *Eğitim Psikolojisi Kuram ve Uygulama* (G. Yüksel, Çev. Ed.). Ankara: Nobel.
- Solomon SG (2014) The science of play: How to build playgrounds that enhance children's development. University Press of New England, Lebanon
- Stevens, R. (2008). *Erik H. Erikson: Explorer of identity and the life cycle*. New York: Palgrave MacMillan.
- Stroh, K., Robinson, T. & Proctor, A. (2008). *Everychild can learn: using tools and play to help children with developmental delay*. London: Sage Publications.
- Stuart, A. C., Gufler, S. R., Nørkær, E., Tharner, A., & Væver, M. S. (2024). *Attachment security and disorganisation at 18 months associated with developmental play level at 30 months*. *Nordic Psychology*, 77(3), 276–292.
- Şahin S. (2016) *Afganistan Türkmenlerinin Kültüründe Çocuk Oyunları* s:262, SUTAD, Güz 2016; (40), 261-271 E-ISSN: 2458-9071
- Talay, L., Akpınar, N., & Belkayalı, N. (2010). Barriers to playground use for children with disabilities: A case from Ankara, Turkey. *African Journal of Agricultural Research*, 5(9), 848–855.
- Tandoğan, O. (2016). *Çocuklar İçin Daha Yaşanılır Okul Bahçeleri*. Megaron, 11(4), 629-637.
- Taştepe, T., Başbay, A.M. & Yazıcı, Z. (2016). Kent merkezlerindeki ekolojik temelli oyun alanlarının mekânsal açıdan incelenmesi: Ankara-Antalya örneği. *Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi*, 13(2), 85-95. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/jotaf/issue/19063/201650>
- Tepebağ, D., & Arnas, A., Y., (2017). Okul öncesi öğretmenlerinin okul bahçesini eğitsel amaçlı kullanımına yönelik görüşlerinin incelenmesi. *Hasan Kalyoncu Üniversitesi Uluslararası Erken Çocukluk Eğitimi Çalışmaları Dergisi*, 2(2),50-67.
- Theobald, M., Danby, S., Einarsdóttir, J., Bourne, J., Jones, D., Ross, S., Knaggs, H., & Carter-Jones, C.(2015). *Children’s perspectives of play and learning for educational practice*. *Education Sciences*, 5, 345-362.
- Tuğrul, B. (2018). *Oyunun Gücü*. Ayşe Belgin Aksoy (Ed.), Çocuk ve Oyun içinde (s. 12-31). Ankara: Hedef. Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Turan R., Kırpık G. (2016) *Selçuklu Dönemi Türklerde Sosyal ve Ekonomik Hayat* 2016/1 s:27 manevi sosyal hizmet <http://www.manevisosyalhizmet.com>.
- Turgut, H. & Yılmaz, S. (2010). Ekoloji temelli çocuk oyun alanlarının oluşturulması. III.

- Ulusal Karadeniz Ormancılık Kongresi (20-22 Mayıs). Cilt: IV, 1618-1630.
- Tüfekci I. (2013) *Sanatta Oyun Nesneleri*, Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Seramik Anasanat Dalı, Yüksek Lisans Sanat Eseri Çalışma Raporu 2013 s:16
- Ulaş, M. & Sinan A. (2016). Çocuk oyun alanları değerlendirme ölçeği: geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 11(2), 10-24.
- UNICEF. (2018). *Learning through play: Strengthening learning through play in early childhood education programmes*. UNICEF.
- Uzun, S. (2022). Ebeveynlerin çocuk oyun alanlarına ilişkin memnuniyetlerinin araştırılması: Düzce kenti örneği. *Kent Akademisi*, 15(1), 375-392
- Türker, H. B., & Bakır, B. (2022). Bursa Kestel ilçesinin çocuk oyun alanlarının incelenmesi. *Journal of Architectural Sciences and Application*, 7(2), 572-585. <https://doi.org/10.30785/mbud.1075579>
- Yağmurlu, F. (2020). *Okul Öncesi Dönemindeki Çocukların Kamusal Oyun Alanı Özelliklerinin Öz Düzenleme ile İlişkisinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yakın Doğu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Lefkoşa.
- Yalçınkaya, T. (1996). *Eğitici Oyun ve Oyuncak Yapımı*. İstanbul: Esin Yayınevi.
- Yapıcı H., Ayan S., Orhan R., & Ünver R. (2019). Assessment of children's playgrounds in Ankara province by parents. *International Journal of Fitness, Health, Physical Education & Iron Games*. 2(6), 80-90.
- Yavuzer, H. (2003). *Bedensel, Zihinsel ve Sosyal Gelişimiyle Çocuğunuzun İlk Altı Yılı*. İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Yavuzer, H. (2013). *Ana-Baba ve Çocuk*. İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Yıldırım, M. (2017). *Bağımsız Anaokulu Öğretmenlerinin Dış Mekân Oyun Alanlarına ve Uygulamalarına İlişkin Görüşleri* (Yüksek Lisans Tezi). Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Yılmaz A., & Öcal T. (2021). Aksaray ilindeki çocuk oyun alanlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*. 15(1), 162-171.
- Yılmaz, S. & Bulut, Z. (2003). Kentsel mekânlarda çocuk oyun alanlarının yeri ve önemi: Erzurum örneği. *Milli Eğitim Dergisi*, 158.
- Yılmaz, S., & Bulut, Z. (2011). Kentsel alanlarda çocuk oyun alanlarının planlama ve tasarım ilkeleri üzerine bir araştırma. *Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 42(2), 129-140.
- Yılmaz, T. M. (2021). Erken çocukluk döneminde gelişim. E. M. Deniz (Ed.), *Erken çocukluk döneminde gelişim* (10. Baskı, ss. 281-310). Anı Yayıncılık.
- Yurdakul, Y., Beyazıt, U., & Bütün Ayhan, A. (2021). Okul öncesi dönem çocuklarında duyu düzenleme becerileri ile etkileşimli oyun davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 23(4), 1291-1307. <https://doi.org/10.32709/akusosbil.874538>.
- Vandenberg, B. (1980), Play, problem-solving, and creativity. *New Directions for Child and Adolescent Development*, 1980: 49-68
- Wilson, C. (2014). *Interview techniques for UX practitioners: A user-centered design method*. London: Elsevier.
- Ward Thompson C (2013) Activity, exercise and the planning and design of outdoor spaces. *Journal of Environmental Psychology* 34:79-96
- World Health Organization. (2019). *Guidelines on physical activity, sedentary behaviour and sleep for Children under 5 years of age*. icense: CC BY-NC-SA 3.0 IGO: <https://apps.who.int/iris/handle/10665/311664>.

EK 1. Yarı Yapılandırılmış Anket Formu

Öğretmenlere Yönelik Görüşme Formu:

1. Çocuk oyun alanlarının çocukların gelişimi üzerindeki etkileri hakkında ne düşünüyorsunuz?
2. Çocuk oyun alanlarını kullanma sıklığınız nedir?
3. Çocuk oyun alanlarını kullanma nedenleriniz nelerdir?
4. Çocuk oyun alanlarını daha etkili kılmak için neler yaparsınız?
5. Dışarı etkinlikleri için çocukları hava koşullarına göre nasıl hazırlarsınız?

Yöneticilere Yönelik Görüşme Formu:

1. Çocuk oyun alanlarının çocukların gelişimi üzerindeki etkileri hakkında ne düşünüyorsunuz?
2. Çocuk oyun alanları çocuklar için bir ihtiyaç mıdır?
3. Çocukların oyun alanlarında oyun oynayabilmeleri için yeterli materyalin varlığı ve materyalin niteliği nedir?
4. Çocuk oyun alanlarının önemi ve etkili kullanımı konusunda herhangi bir eğitim aldınız mı?
5. Oyun alanlarını geliştirmek için neler yapılabilir?

EK 2. Çocuk Oyun Alanlarını Değerlendirme Ölçeği

A. Oyun Alanları Yeterliliklerine İlişkin İfadeler

Sayın Katılımcı;

Bu bölümde yer alan ifadeler çalışmakta olduğunuz okulda çocuk oyun alanları hakkında sizin görüşlerinizin saptanabilmesi için hazırlanmıştır. Burada yer alan ifadelere yönelik görüşlerinizi belirtirken, ilk dört maddeyi yaşadığınız ilçe ya da ilçeye göre diğer maddeleri çalıştığınız okula göre oyun alanlarını baz alarak değerlendirme yapınız. Bu ifadelere yönelik görüşlerinizi belirtirken kişisel düşünceleriniz önemlidir ve bu yüzden ifadelere yönelik görüşlerinizi belirtirken çevrenizden veya başka bir kişiden yardım almayınız. Vermiş olduğunuz cevaplar gizli tutulacaktır.

Bu bölümde 17 ifade yer almaktadır. Her bir ifade için ayrı ayrı işaretleme yapmanız gerekmektedir. İfadeler oyun alanı ile ilgili yargıları içermektedir ve bu ifadelere katılıp katılmadığınızı ifadenin karşısında yer alan ve 1 (Kesinlikle Katılmıyorum), 2 (Katılmıyorum), 3 (Kısmen), 4 (Katılıyorum), 5 (Kesinlikle Katılıyorum) şıklarını işaretlemeniz gerekmektedir.

UYUN ALANLARININ YETERLİLİKLERİNE İLİŞKİN UNSURLAR	(1) Kesinlikle Katılmıyorum	(2) Katılmıyorum	(3) Kısmen	(4) Katılıyorum	(5) Kesinlikle Katılıyorum
1. Yaşadığım ildeki çocuk oyun alan sayısı yeterlidir.					
2. Yaşadığım ilde mevcut çocuk oyun alanlarının genel durumu yeterli düzeydedir.					
3. Oyun alanlarının bulunduğu konumlar uygundur.					
4. Oyun alanları ulaşım açısından uygundur.					
5. Oyun alanlarında düşme, çarpma gibi kazaların önlenmesi için alınan güvenlik önlemleri yeterlidir.					
6. Oyun alan yüzeyleri düşme sonucu meydana gelebilecek yaralanmaları azaltacak özelliklere sahiptir. (Kauçuk yüzey, Suni zemin vb. gibi)					
7. Oyun alanında bulunan oyun araçlarının sayısı yeterlidir.					
8. Oyun alanlarındaki oyun araçları işlevsellik açısından yeterlidir.					
9. Oyun alanlarındaki kaydırak/salıncak vb. gibi materyallerin çeşitliliği yeterlidir.					
10. Oyun alanlarındaki donanım ve oyun araçlarının bakımı düzenli olarak yapılmaktadır.					
11. Oyun alanlarındaki donanım ve oyun araçların temizliği düzenli olarak yapılmaktadır.					
12. Oyun alanlarının genel temizlik durumu yeterlidir.					
13. Oyun alanlarının ağaçlandırma/yeşillik/bitkilendirme durumu yeterlidir.					

EK-1 Devamı

14. Oyun alanları kamelya, bank ve gölgelendirme olanaklarını barındırma açısından yeterlidir.					
15. Oyun alanları çeşme, tuvalet, çöp kutuları vb. gibi olanakları barındırma açısından yeterlidir.					
16. Oyun alanlarında danışma veya güvenlik görevlisi gibi yetkili bir kişi bulunmaktadır.					
17. Oyun alanlarının akşamları etkin bir şekilde kullanılması için aydınlatma durumu yeterlidir.					

EK 3. Ölçek İzni

"Çocuk Oyun Alanları Değerlendirme Ölçeği" hakkında Gelen Kutusu x



9 Ara 2024 18:01 (4 gün önce) ☆ 😊 ↶ ⋮

Alıcı: [Redacted]

Merhaba [Redacted] Hocam,

Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Çocuk Gelişimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisiyim. İsmim [Redacted] "Çocuk Oyun Alanları Değerlendirme Ölçeği" ni, "Okul Öncesi Çocuk Oyun Alanlarının İncelenmesi: Bilecik İli Örneği" yüksek lisans çalışmamda izniniz olursa kaynakça göstererek kullanmak istiyorum. İyi çalışmalar dilerim.

[Redacted]

14:34 (7 saat önce) ☆ 😊 ↶ ⋮

Alıcı: ben

Merhabalar; Ölçeği çalışmanızda kullanabilirsiniz. İlgili kaynaklar ektedir. Ölçekle ilgili kafanıza takılan bir şey olursa yazabilirsiniz. İyi çalışmalar.

Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
Spor Bilimler Fakültesi
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi İstiklal Yerleşkesi, Stadyum
Burdur TÜRKİYE

EK 4. Etik Kurulu İzni

Evrak Tarih ve Sayısı: 25.02.2025-314675



T.C.
BİLECİK ŞEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu

Sayı : E-54674167-050.04-314675
Konu : Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu
Kararı 6/3

25.02.2025

Sayın Prof. Dr. [REDACTED]
Öğretim Üyesi

İlgi : a) 19.02.2025 tarihli, 314013 sayılı yazı.
b) Üniversitemiz Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu'nun 20.02.2025 tarihli ve 6 sayılı Oturum Kararı.

Sağlık Bilimleri Fakültesi Dekanlığında görev yapan Prof. Dr. [REDACTED] İlgi (a) yazısı eki danışmanlığını yürüttüğü Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğü Çocuk Gelişimi Ana Bilim Dalı Çocuk Gelişimi Tezli (İ.Ö.) Yüksek Lisans Programı öğrencisi [REDACTED] "*Okul Öncesi Çocuk Oyun Alanlarının İncelenmesi: Bilecik İli Örneği*" konulu araştırması ile ilgili Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu tarafından 18.02.2025 tarih ve 313125 sayılı yazı ile bildirilen Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu Değerlendirme Raporu doğrultusunda, başvuru sahibinin düzenlediği revizyon raporu ve yeniden düzenlenmiş başvuru formları ele alınmış olup çalışma hakkında Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulunun yapmış olduğu inceleme neticesinde;

Başvuru formunda beyan edilen bilgiler doğrultusunda, başvuru sahibinin araştırmasında kullanacağı ölçme aracının/araçlarının fikri, hukuki ve telif hakları bakımından metot ve ölçeğine ilişkin sorumluluk başvuru sahibine/sahiplerine ait olmak üzere, veri toplama araçlarını uygulamak için gerekli yerlerden yasal izinlerin alınması, sunulan veri formlara göre ve söz konusu formlardaki beyanların dışına çıkılmaması şartıyla, Üniversitemiz Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu Yönergesine uygunluğuna Üniversitemiz Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu'nun 20.02.2025 tarihli ve 6 sayılı toplantısının 3 no.lu kararı ile toplantıya katılanların oy birliği ile karar verildi.

Bilgilerinizi rica ederim.

Prof. Dr.
Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu
Başkanı

EK 6. Gönüllü Katılım Formu



BİLECİK ŞEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİK KURULU GÖNÜLLÜ KATILIM OLUR FORMU

“Okul Öncesi Çocuk Oyun Alanlarının İncelenmesi: Bilecik İli Örneği” başlıklı çalışma anaokulu çocuk oyun alanlarının; öğretmen ve yönetici görüşleri ve çocuk oyun alanlarının öğretmen görüşlerine göre; donanım yeterliliği, genel yeterlilik, güvenlik ve işlevsellik, hijyen ve aydınlatma yeterliklerinin değerlendirilmesi amacını taşımaktadır.

Bu çalışmaya katılımınız gönüllülük esasına dayanmakta olup çalışmaya katılmama hakkına sahipsiniz. Çalışmanın yukarıda belirtilen amacı doğrultusunda görüşme yapılarak sizden veriler toplanacaktır.

Çalışma kapsamında tarafınıza sorulan soruları yanıtlarken kimsenin baskısı veya telkini altında olmayınız. Bu formlardan elde edilecek bilgiler tamamen bilimsel çalışma amacı ile kullanılacaktır. Eğer anlayamadığınız ve sizin için açık olmayan hususlar varsa ya da daha fazla bilgi almak isterseniz sorularınız cevaplandırılacaktır.

Çalışmada katılımcıların isimleri ve diğer kimlik bilgileri gizli tutulacaktır. Çalışma kapsamında kimliğinizi açığa çıkaracak bir bilgi vermek zorunda değilsiniz.

Çalışma kapsamında toplanan veriler, sadece bilimsel amaçlar doğrultusunda anonimleştirilerek kullanılacak, çalışmanın amacı dışında ya da bir başka çalışmada kullanılmayacak ve gerekmesi halinde, sizin (yazılı) izniniz olmadan başkalarıyla paylaşılmayacaktır. (Ses, fotoğraf veya görüntü kaydı kullanılacak ise burada mutlaka belirtilmelidir.*)

Sizden toplanan veriler ... yöntemi ile korunacak ve çalışma bitiminde arşivlenecek veya imha edilecektir. Katılımınız sırasında herhangi bir sebepten rahatsızlık hissederseniz çalışmadan istediğiniz zamanda ayrılabilirsiniz. Çalışmadan ayrılmanız durumunda sizden toplanan veriler çalışmadan çıkarılacak ve imha edilecektir.

Form ile ilgili diğer hususlar**:

Gönüllü katılım formunu okumak ve değerlendirmek üzere ayırdığınız zaman için teşekkür ederim.

Araştırmacı Adı-Soyadı:	İmza:
----------------------------	-------

Bu çalışmayla ilgili yazılı ve sözlü olarak tarafıma sunulan tüm açıklamaları anladım. Çalışmadan istediğim zaman ayrılabileceğim ve bu durumda şahsımla ilgili verilerin kullanılmayacağı, ancak şahsımla ilgili veriler anonimleştirildikten sonra araştırmadan çekilmemin mümkün olmadığı bildirildi. Çalışmaya katılmayı isteyip istemediğim konusunda karar vermem için yeterince zaman tanındı. Bu çalışma kapsamında elde edilen şahsıma ait verilerin bilimsel amaçlarla anonimleştirilerek kullanılmasını, yayınlanmasını hiçbir baskı ve telkin altında kalmaksızın tamamen kendi özgür irademle kabul ettiğimi beyan ederim.

(Lütfen bu formu kendi el yazınızla doldurup imzaladıktan sonra veri toplayan kişiye teslim ediniz. Talep etmeniz durumunda bu formun bir nüshası tarafınıza verilecektir.)

Araştırma tamamlandığında genel/özel sonuçların benimle paylaşılmasını	<input type="checkbox"/> İstiyorum	<input type="checkbox"/> İstemiyorum
Adı-Soyadı: (veya Katılımcı Kodu)		
Tarih:	İmza:	
İletişim Bilgileri:		

6) Kaç Öğrenciniz Var?

1) 5 ()

3) 15 ()

5) 25 ()

2) 10 ()

4) 20 ()

6) 25 ve üzeri ()

7) Oyun Alanlarımı Kullanma Sıklığınız

1) Haftada 1 kez ()

2) Haftada 2 kez ()

3) Haftada 3 kez ()

4) Haftada 4 kez ()

5) Haftada 5 ve daha üstü ()